

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียน
การสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

A COMPARISON ON OPINIONS CONCERNING SCHOOLS' APPROPRIATE
ENVIRONMENTS TOWARD AGRICULTURE INSTRUCTION BETWEEN
ADMINISTRATORS AND AGRICULTURE TEACHERS IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION
IN MAHASALAKHAM PROVINCE

สมชาติ บุตรราช
SOMCHAT BOOTTARAT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2544

ISBN 974-648-037-5

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียน
การสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

A COMPARISON ON OPINIONS CONCERNING SCHOOLS' APPROPRIATE
ENVIRONMENTS TOWARD AGRICULTURE INSTRUCTION BETWEEN
ADMINISTRATORS AND AGRICULTURE TEACHERS IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION
IN MAHASALAKHAM PROVINCE

นายสมชาติ บุตรราช

SOMCHAT BOOTTARAT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2544

ISBN 974-648-037-5

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน..... 39335

วัน, เดือน, ปี 24 เม.ย. 2544

สงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
โดยไม่ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**A COMPARISON ON OPINIONS CONCERNING SCHOOLS' APPROPRIATE
ENVIRONMENTS TOWARD AGRICULTURE INSTRUCTION BETWEEN
ADMINISTRATORS AND AGRICULTURE TEACHERS IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION
IN MAHASALAKHAM PROVINCE**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFLLMENT OF
THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN AGRICULTURAL EDUCATION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2001

ISBN 974-648-037-5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2001

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อ
การเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

A COMPARISON ON OPINIONS CONCERNING SCHOOLS'
 APPROPRIATE ENVIRONMENTS TOWARD AGRICULTURE
 INSTRUCTION BETWEEN ADMINISTRATORS AND AGRICULTURE
 TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT
 OF GENERAL EDUCATION IN MAHASALAKHAM PROVINCE

ชื่อนักศึกษา

นายสมชาติ บุตราช

รหัสประจำตัว

41064309

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

ครุศาสตร์เกษตร

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.คณัย

ดิษขบุตร

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ดร.นพคุณ

ศิริวรรณ

อาจารย์วันทนี

โชติสกุล

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ลายมือชื่อ
ดร.คณัย	ดิษขบุตร
ดร.นพคุณ	ศิริวรรณ
อาจารย์วันทนี	โชติสกุล
อาจารย์ศศิธร	จารุสมบัติ
รศ.ดร.ปัญญา	โพธิ์จัตติรัตน์

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 24 พฤศจิกายน 2543 เวลา 9.00 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ณ ห้องสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รศ.ดร.บุญวัฒน์ อัคร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันที่ 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2544

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของ
โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้
บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

นักศึกษา

นายสมชาติ บุตราช

รหัสประจำตัว

41064309

ปริญญา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชา

ครุศาสตร์เกษตร

พ.ศ.

2544

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.คณัย คิษยบุตร

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ดร.นพคุณ ศิริวรรณ

อ.วันทนี โชติสกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้าน
กายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
วิชาเกษตรของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
มหาสารคาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำนวน 55 คน และครู
เกษตรจำนวน 82 คน ที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม การเก็บรวบรวม
ข้อมูลใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
ฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 81.8 และครูเกษตร ร้อยละ 86.5 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่า
ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ Chi-square test ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีอายุเฉลี่ย 39.2 ปี เป็นชายมากกว่า
หญิง ประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 16.4 ปี ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้ที่จบ
สาขาสาขาคณิตศาสตร์ และดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีจำนวนมากที่สุด ส่วนครู
เกษตรพบว่า มีเป็นชายมากกว่าเป็นหญิง โดยมีอายุเฉลี่ย 40.8 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี ผู้จบสาขาเกษตรกรรมทั่วไปมีจำนวนมากที่สุด และมีจำนวนคาบสอนเฉลี่ย 17.4 คาบ
ต่อสัปดาห์ โรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่าครึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนใหญ่เปิดสอนวิชางาน
เกษตรพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ในระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูเกษียณส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 70) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรทางด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับ “เห็นด้วย” ทุกรายการ

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษียณในด้านกายภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ 1 รายการ คือ มีฟาร์มสาธิตเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานเกษตรด้านประมง ด้านวิชาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ 1 รายการ คือ การเรียนภาคปฏิบัติครูควรสาธิตวิธีการปฏิบัติแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม ด้านการบริหารและการจัดการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ 2 รายการ คือ 1) ผู้บริหารและครูเกษียณร่วมกันศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร และ 2) โรงเรียนได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่การเกษตรในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะบางประการของงานวิจัย

1. สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ควรส่งเสริมให้โรงเรียนใช้แหล่งความรู้ และแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกษตร
2. โรงเรียนควรมีพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติงานและแหล่งน้ำใช้เพียงพอกับการทำการเกษตร
3. ครูเกษตรควรจัดทำแปลงสาธิตเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้นทุนต่ำ ได้ผลผลิตดี และมีประสิทธิภาพ

Thesis Title	A Comparison on Opinions Concerning Schools' Appropriate Environments toward Agriculture Instruction between Administrators and Agriculture Teachers in Secondary Schools Under the Department of General Education in Mahasalakhm Province
Student	Mr.Somchat Boottarat
Student ID.	41064309
Degree	Master of Science
Programme	Agricultural Education
Year	2001
Thesis Advisor	Dr.Danai Disyabutra
Thesis Co-Advisor	Dr.Nopakoon Siriwan Mrs.Wantanee Chotisakul

ABTRACT

The main purpose of this research was to compare opinions concerning physical, academic and managerial environments of school administrators and agriculture teachers in secondary schools under the Department of General Education in Mahasalakhm province.

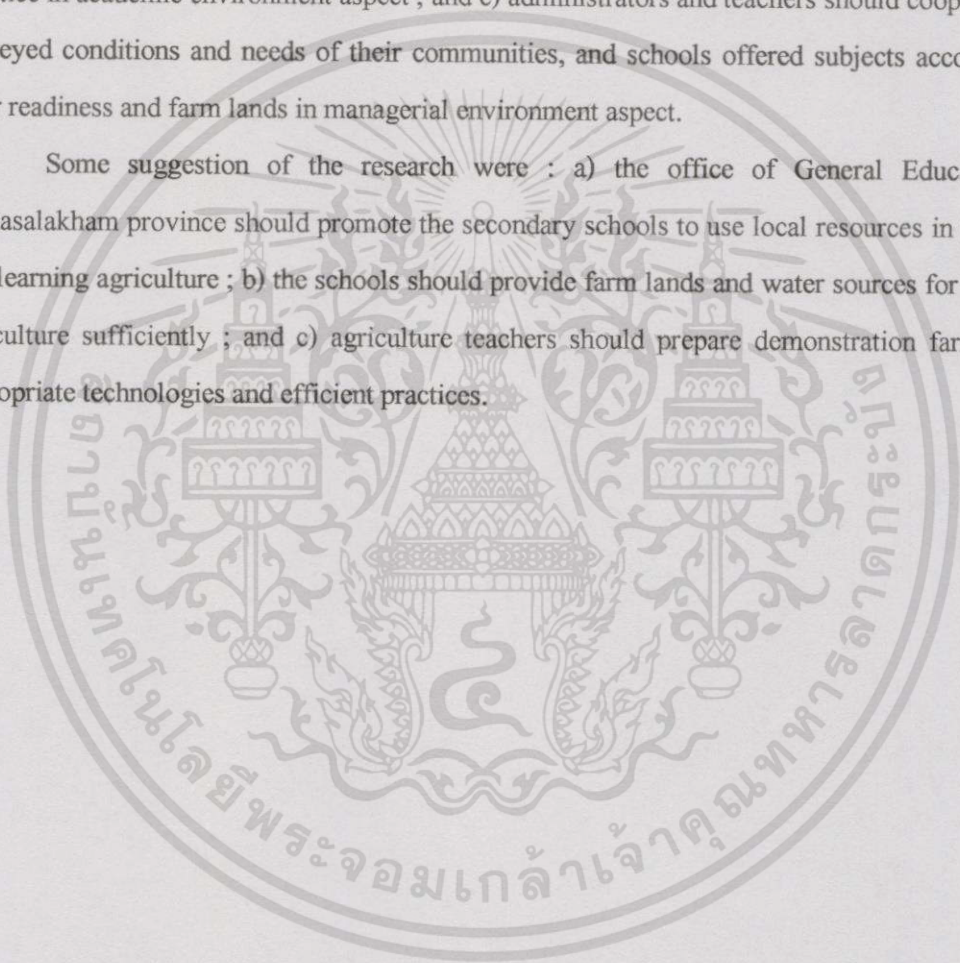
Populations of the study were 55 school administrators and 82 agriculture teachers in the secondary schools under the Department of General Education in Mahasalakhm province. Data were collected through questionnaires constructed by the researcher. The returned questionnaires comprised 81.8 percent from the administrators and 86.5 percent from the agriculture teachers. The data were statistically analyzed by frequency count, percentage, means, standard deviation and Chi-square test.

The findings of the research revealed that average age of the school administrators was 39.2 years and most administrators were male. Their average working experiences was 16.4 years. Most of them graduated bachelor's degree particularly in mathematics. The largest number of the administrators hold director assistant position. Most agriculture teachers were male with average age at 40.8 years. Most of them received bachelor's degree in agriculture. Their average teaching loads was 17.4 periods per week. More than half of the schools were medium size. Most

schools offered Basic Agriculture subject in the lower secondary education and pre-vocational subjects in the upper secondary education.

On comparison of opinions toward physical, academic and managerial environments that were appropriate with teaching and learning agriculture, most administrators and agriculture teachers agreed with all items in the three aspects. However, there were some statistically significant differences as follows: a) there should be demonstration farms for teaching fishery subjects in physical environment aspect ; b) teachers should demonstrate method before students practice in academic environment aspect ; and c) administrators and teachers should cooperatively surveyed conditions and needs of their communities, and schools offered subjects according to their readiness and farm lands in managerial environment aspect.

Some suggestion of the research were : a) the office of General Education of Mahasarakham province should promote the secondary schools to use local resources in teaching and learning agriculture ; b) the schools should provide farm lands and water sources for using in agriculture sufficiently ; and c) agriculture teachers should prepare demonstration farms with appropriate technologies and efficient practices.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.คณัย คิษยบุตร ดร.นพคุณ ศิริวรรณ และอาจารย์วันทนี โชติสกุล ที่ให้คำปรึกษา และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย ซึ่งผู้ทำวิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ปัญญา โพธิ์จิรัตน์ อาจารย์ศศิธร จารุสมบัติ เป็นคณะกรรมการสอบหัวข้อเค้าโครงวิทยานิพนธ์ เป็นคณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ให้การช่วยเหลือแนะนำและตรวจสอบแก้ไขสิ่งต่าง ๆ และตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถาม ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์สมจิตต์ กล้ากลิ่น, ดร.องอาจ พงษ์พิสุทธิบุปผา และอาจารย์จรงค์ วัฒนชาติวิระ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถาม ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความกรุณาอนุญาตให้เก็บข้อมูลในการวิจัย และขอขอบพระคุณท่านเจ้าของผลงาน เอกสาร และหนังสือที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงทุกท่าน

ขอขอบคุณผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณรุ่นพี่ปริญญาโทครุศาสตร์เกษตรทุก ๆ รุ่นและเพื่อน ๆ นักศึกษาคณะครุศาสตร์เกษตร ปริญญาโท รุ่นที่ 5 ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อทดแทนพระคุณบิดามารดา ครู-อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน และให้กำลังใจตลอดมา ตลอดจนช่วยเหลือให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยทุกท่าน

สมชาติ บุตราช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร.....	7
2.2 สภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์.....	14
2.3 บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน.....	30
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินงาน.....	41
3.1 ประชากร.....	41
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	41
3.3 การตรวจสอบ/ทดสอบเครื่องมือ.....	42
3.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	42
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4

ผลการวิจัย.....44

4.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร

โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....44

4.2 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนที่เอื้อต่อ

การเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร

โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....54

4.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียน

การสอนวิชาเกษตร.....70

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....77

5.1 สรุปผลการวิจัย.....77

5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....82

5.3 ข้อเสนอแนะ.....88

บรรณานุกรม.....90

ภาคผนวก.....96

ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....97

ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....114

ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....116

ภาคผนวก ง รายชื่อสถานศึกษาที่ทำการเก็บข้อมูลการวิจัย.....137

ประวัติผู้เขียน.....140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	44
4.2 แสดงสถานภาพทั่วไปของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	47
4.3 แสดงอาชีพเสริมทางการเกษตรของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	50
4.4 แสดงสภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	51
4.5 แสดงรายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา2543 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	52
4.6 แสดงรายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา2543 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	53
4.7 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของ โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	54
4.8 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของ โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	60
4.9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และการจัดการของ โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	65
4.10 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของโรงเรียนที่เอื้อต่อ การเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	70
4.11 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของโรงเรียนที่เอื้อต่อ การเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	72
4.12 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน ฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

4.13 แสดงข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการ เรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....	76
---	----

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

- 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการทำวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม.....4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานและสร้างงาน การศึกษาจึงถือเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างแท้จริง ในการสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้ดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม โดยหน่วยงานที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในฐานะแหล่งความรู้ให้การอบรมเพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดีอันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศเบื้องต้นก็คือ “โรงเรียน” ซึ่งจัดเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ให้การศึกษารอบรู้ ปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนการสร้างเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2524 : 25)

การเกษตรถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย ดังที่ทราบกันว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและผลผลิตที่ได้เป็นสินค้าที่สำคัญ ทั้งที่ใช้ภายในประเทศและส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ ในแต่ละปีจะทำรายได้ให้แก่เกษตรกร และนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นในการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ คือ การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรเพื่อพัฒนากำลังคนและการผลิตกำลังคนทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ โดยได้มีการจัดการศึกษาในระดับ โรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา เทคนิคศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย หากพิจารณาการจัดการหลักสูตรการศึกษาเกษตรระดับมัธยมศึกษา นับว่าเป็นระดับที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง หากนักเรียนมีความซาบซึ้งและประทับใจต่ออาชีพเกษตรแล้ว ก็จะเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาหรือมุ่งสู่อาชีพการเกษตรเมื่อเติบโตขึ้น (นพคุณ ศิริวรรณ. 2532 : 128 - 129)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของคนในฐานะเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยที่วิชาเกษตรจัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และได้แบ่งวิชาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาการงานซึ่งเป็นวิชาบังคับเลือก และกลุ่มวิชาอาชีพซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรี

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าการเกษตรถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ฉะนั้นต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม คือ การศึกษาเกษตร และในการเรียนการสอนเกษตรจำเป็นที่จะต้องให้เด็กเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงเพื่อที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทักษะและประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือการประกอบอาชีพการเกษตรต่อไป แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระบบโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ อาทิเช่น ปัญหาที่พบมากจะเป็นในเรื่องพื้นที่ในการปฏิบัติงานวิชาเกษตรไม่เพียงพอ แหล่งน้ำใช้มีไม่เพียงพอ คุณสมบัติของน้ำมีความกระด้างเกินไปทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ไม่มีโรงเรียนสำหรับการเลี้ยงสัตว์ ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดแคลนแหล่งวิชาการทางเกษตรที่ทันสมัย ตลอดจนขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานดังปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจึงจัดเป็นผลกระทบทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร (อัมพล สุขสร. 2542 : บทคัดย่อ และ ประภาพรรณ จตุรศรีวิไล. 2529 : 73)

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้น บุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งคือ ครู ถ้าครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดประสบการณ์ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ และประสิทธิภาพที่สูง ครูเกษตรถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการเรียนการสอนเกษตรในระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก แต่สิ่งที่สำคัญอีกประการที่ช่วยสนับสนุนให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ คือผู้บริหารโรงเรียน เพราะ ผู้บริหารถือเป็นเสาหลักของการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องกำหนด แบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าการบริหารงานไม่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน ผู้บริหารที่ดีจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 24)

การจัดการศึกษาเกษตรในระบบโรงเรียนจึงถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและบุคลากรควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนเกษตรต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง ได้สัมผัสของจริง และสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้และสัมผัสทำให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนนับเป็นสิ่งช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนเกษตรอีกอย่างที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น และกรมสามัญศึกษาได้ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนจึงได้กำหนดเป็นหนึ่งในหลายประการของทิศทางการจัดการศึกษา โดยมีความเชื่อว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ผลดีต้องอาศัยบรรยากาศที่นักเรียนมีความพึงพอใจ” โดยมุ่งหวังทั้งบรรยากาศภายนอกและภายในห้องเรียนที่เรียกว่า บรรยากาศด้านกายภาพ บรรยากาศด้านวิชาการ และบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ นอกจากนี้ยังเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยของนักเรียนด้วย (กรมสามัญศึกษา อ้างโดยเจริญชัย งานไว. 2538 : 1)

จากความสำคัญที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาถือเป็นการศึกษาอีกระดับหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญ และผู้วิจัยเดิมเป็นคนจังหวัดมหาสารคาม ได้เล็งเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษามีส่วนช่วยสนับสนุนในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก จึงสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อ

การเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกษตร ว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มากน้อยหรือแตกต่างกันเพียงใด และอีกประการเพื่อเป็นแนวทางหรือข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา และการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานภาพทั่วไปของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารและการจัดการ ของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกษตรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารและการจัดการที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยยึดแนวความคิดของกรมสามัญศึกษาในการศึกษาวิจัย (อ้างโดย สรัสนันท์ ศรีประทักษ์, 2534 : 12) โดยกรมสามัญศึกษาได้ประกาศเป็นแนวนโยบายปฏิบัติเรื่องทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษาที่ได้ย้านนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อมข้อที่ 2 คือ “กรมสามัญศึกษาเชื่อว่าบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิดจิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ ได้มีผู้กล่าวว่าครูอาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภทคือ ครูที่พูดได้และครูที่พูดไม่ได้ ครูที่พูดได้เป็นที่รู้จักกันดีและได้รับการยกย่องและยอมรับว่ามีความสำคัญยิ่ง โดยเชื่อว่าโรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สดชื่น สงบ แจ่มใสมีชีวิตชีวา วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ได้ได้รับการดูแล มีความเป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งจะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลาย่อมทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตแจ่มใส รักสวย

รักงาม รักความสะอาด ความสงบเรียบร้อย และรักความร่มรื่นไปด้วย ถือว่าเป็นคุณธรรมอันที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรอันจะเกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยครูประเภทพูดไม่ได้นี้เป็นอย่างมาก จึงเป็นการสมควรที่โรงเรียนจะต้องพยายามจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการที่เด็กจะได้พัฒนาให้เต็มความรู้ความสามารถ” และกรมสามัญศึกษา (อ้างโดยเจริญชัย งานไว. 2538 : 1) กล่าวว่า บรรยากาศที่ดีเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของทุกองค์การ กรมสามัญศึกษาตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน โดยกำหนดเป็นหนึ่งในหลายประการของทิศทางการ จัดการศึกษา โดยมีความเชื่อว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ผลดีต้องอาศัยบรรยากาศที่นักเรียนมีความพึงพอใจ” กรมสามัญศึกษาจึงได้ดำริและดำเนินโครงการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ และสนับสนุนให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จัดโรงเรียนและสภาพการเรียนการสอนเพื่อเป็นแหล่งความรู้และพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน โดยมุ่งหวังทั้งบรรยากาศภายนอกและภายในห้องเรียนที่เรียกว่า บรรยากาศด้านกายภาพ บรรยากาศด้านวิชาการ และบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ นอกจากนี้ยังเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยของนักเรียนด้วย

กรมสามัญศึกษาได้ประกาศทิศทางในการจัดการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ
2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ
3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. ครูเกษตร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ
2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ
3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการทำวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2543

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารจำนวน 55 คน ครูเกษตร จำนวน 82 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 55 โรงเรียน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ในด้านต่อไปนี้

2.2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

2.2.2 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

2.2.3 สภาพแวดล้อมด้านบริหารและการจัดการ

1.6 นิยามศัพท์

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ครูเกษตร หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนวิชาเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาเกษตรในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร หมายถึง ลักษณะของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในด้านกายภาพ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารและการจัดการ ที่มีส่วนช่วยหรือสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาเกษตรให้มีประสิทธิภาพ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมทางด้านวัตถุ ได้แก่ บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียนหรือห้องประกอบอื่น ๆ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนระบบแสงสว่างและ การถ่ายเทอากาศ

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน อันจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ หมายถึง บรรยากาศสภาพการดำเนินการใด ๆ ที่จะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียน ในลักษณะของการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารกับครู ครูกับครู ครูกับบุคลากรที่ทำงานต่าง ๆ ในโรงเรียน และบุคลากรภายนอกที่มาเยือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม” นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังรายละเอียดเรียงตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 2.1 สำคัญของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร
- 2.2 สภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์
- 2.3 บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

โรงเรียนเป็นสถาบันที่สังคมจัดตั้งขึ้นเพื่อการอบรมสั่งสอน ให้มีความรู้ มีทักษะ และอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดีตามที่สังคมต้องการ ตลอดเวลาที่เด็กต้องอยู่ที่โรงเรียน สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียนตั้งแต่อาคาร ห้องเรียน บริเวณโรงเรียน ระบบแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ เครื่องอำนวยความสะดวก กิจกรรมการเรียนการสอน และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และ วิจิตร วรุตบางกูร (2524 : 45) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีอิทธิพลต่อบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ในที่นี้หมายถึง บริเวณสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำ ห้องส้วม โรงอาหาร โรงรถ สนามกีฬาและบริเวณพักผ่อน ดังนั้นสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เมธี ปิณฑนานนท์ (2528 : 105) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งหมายถึงว่า มนุษย์เรามีอิทธิพลที่จะสร้างอาคารสถานที่อย่างไรก็ได้และในทำนองเดียวกันอาคารสถานที่เหล่านั้นก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่อาศัยหรือใช้ประโยชน์มันด้วย การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนย่อมขึ้นกับความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนเพียงใดด้วย กล่าวคือต้องหาข้อยุติกันก่อนว่าลักษณะที่สวยงามของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นอย่างไร ซึ่งมีข้อที่จะต้องคิดอยู่ 2 แง่ก็คือความสวยงามอย่างธรรมชาติหรือจากธรรมชาติ และงามด้วยการสร้างความสวยงามของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ขึ้นมา โรงเรียนมีบทบาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำคัญในการปลูกฝังความมีจิตใจซบซึ้งในสุนทรียะของสิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก เพราะเด็กส่วนใหญ่จะต้องอยู่ในโรงเรียนนานถึง 12 ปี โรงเรียนจะต้องสร้างให้เด็กซบซึ้งในความงามทั้งที่เป็นอยู่ในธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงามก็เป็นทางหนึ่งที่จะมีอิทธิพลต่อจิตใจให้เกิดความซบซึ้งและรักสวยรักงามได้

การเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และถือเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรทางการเกษตร ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรเพื่อให้ได้ผลดีต้องมีการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียนจนมีความมั่นใจที่จะยึดอาชีพ ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องประกอบกับสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการจัดการศึกษา อาทิเช่น การเลี้ยงปลา มีแหล่งน้ำที่เพียงพอ การปลูกผักมีพื้นที่และแหล่งน้ำในการปลูกและรดผักทุกวัน จึงจะถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่ครบกระบวนการ และพร พ่วงกัม (2522 : 25) ได้เสนอแนะว่า การเรียนการสอนวิชาเกษตรควรเน้นที่การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้มาก ควรสำรวจและคัดเลือกทักษะทางการเกษตรที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในท้องถิ่น และตรงกับความสนใจของผู้เรียน เช่นเดียวกับ พนิต เข้มทอง (2523 : 18) ได้กล่าวว่า ระบบการเรียนการสอนวิชาเกษตรเป็นระบบย่อย ๆ ที่แตกต่างออกมาจากระบบการเรียนการสอน เช่นเดียวกับการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฯลฯ จะมีข้อแตกต่างตรงที่ว่าในการเรียนการสอนวิชาเกษตรนั้นเราจะเน้นที่การปฏิบัติ คือ ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งเป็นการปฏิบัติผลที่ได้จากการปฏิบัติในระหว่างเรียนจะกลายเป็นประสบการณ์

การศึกษาในระดับมัธยมจึงเป็นระดับที่มีความสำคัญอีกระดับหนึ่ง กรมสามัญศึกษาได้ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน จึงกำหนดเป็นหนึ่งในหลายประการของทิศทางการจัดการศึกษา โดยมีความเชื่อว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ผลดีต้องอาศัยบรรยากาศที่นักเรียนมีความพึงพอใจ” กรมสามัญจึงได้ดำริและดำเนินโครงการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ และสนับสนุนให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จัดโรงเรียนและสภาพการเรียนการสอนเพื่อเป็นแหล่งความรู้และพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน โดยมุ่งหวังทั้งบรรยากาศภายนอกและภายในห้องเรียนที่เรียกว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ (กรมสามัญศึกษา อ้างโดย เจริญชัย งานไว, 2538 : 1)

2.1.1 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมด้านวัตถุ ได้แก่ บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียนหรือห้องประกอบอื่น ๆ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนระบบแสงสว่างและการถ่ายเทอากาศอาคารและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจะมีส่วนช่วยสร้างเสริมความเจริญงอกงามของนักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม เพราะนอกจากจะเป็นที่พักอาศัยมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้แล้ว ยังเป็นที่พบปะสังสรรค์มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และยังเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของนักเรียนและชุมชน สุปรีชา หิรัญโต (2524 : 57) นอกจากนั้นอาคารและสภาพแวดล้อมยังมีอิทธิพลหล่อหลอมพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม สติปัญญา และสังคมของนักเรียนและครูอีกด้วย พื้นที่นอกอาคารไม่เพียงแต่จะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และมีคุณค่าทางการศึกษาเท่านั้น ยังให้ประโยชน์ในการสังสรรค์ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ครูด้วยกัน หรือนักเรียนด้วยกันนอกเวลาเรียน ดังนั้นอาคารและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนของนักเรียน ถ้าโรงเรียนจัดอาคารและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนได้น่าอยู่จะเป็นตัวกระตุ้นต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้สัมฤทธิ์ผลสูง ในทางตรงกันข้ามถ้าโรงเรียนใดจัดอาคารและสภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่จะมีผลต่อสุขภาพจิตและความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียน อันจะส่งผลให้ผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กได้

ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะมีอิทธิพลในการหล่อหลอมพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม สติปัญญา และสังคมของนักเรียน ก่อให้เกิดความรัก ความภูมิใจ ห่วงแทนในชื่อเสียงของโรงเรียน และสุปรีชา หิรัญโต (2524 : 183-185) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนออกได้ดังนี้

1. บริเวณการเรียนรู้ (Study Area) สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1.1 ห้องเรียนทั่วไป (General Classroom) หมายถึง ห้องเรียนโดยทั่วไปซึ่งสามารถใช้สอนตามปกติ

1.2 ห้องเรียนวิชาเฉพาะ (Specialized Classroom) หมายถึง บริเวณเพื่อการเรียนรู้ต่างๆ หรือห้องเรียนประจำวิชาที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งต้องการอุปกรณ์เครื่องใช้พิเศษต่างจากห้องเรียนอื่นๆ

2. บริเวณบริการและสนับสนุนการเรียนรู้ (Auxiliary Spaces) หมายถึง พื้นที่ที่จัดขึ้นเพื่อกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากกิจกรรมภายในห้องเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกโดยการให้บริการแก่ครูและนักเรียน ช่วยให้การดำเนินการของโรงเรียนเป็นไปโดยราบรื่น

3. บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation Area) หมายถึง บริเวณที่ใช้พักผ่อนอริยาบถ พบปะสังสรรค์ระหว่างเพื่อนฝูง เล่นกีฬา ฟังดนตรี

4. บริเวณที่พักอาศัย (Residential Area) หมายถึง บริเวณที่ใช้เป็นที่พักอาศัยของนักเรียน ครู คนงาน ภารโรง

รุ่งทิวา จักรกร (2528 : 155-157) ได้แบ่งประเภทของอาคารและบริเวณโรงเรียนเป็น 3 ลักษณะคือ

1. อาคารเรียน หมายถึง อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนโดยตรง ตั้งแต่อาคารเรียนถาวร อาคารเรียนชั่วคราว ซึ่งภายในอาคารนอกจากจะมีห้องเรียนแล้วยังมีห้องสมุด ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องพักครู

2. อาคารประกอบ ได้แก่ หอประชุม โรงอาหาร โรงพลศึกษา โรงฝึกงาน หอแงน้ำห้องส้วม บ้านพักครู บ้านพักภารโรง

3. บริเวณ ได้แก่ สนามกีฬา สวนดอกไม้ ต้นไม้ยืนต้น ถนนภายในที่เดินสำหรับฝึกงาน เกษตร แหล่งน้ำ ร้ว

สงวน แก้วมรรค (2536 : 151-152) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาว่า เมื่อสภาพแวดล้อมรอบตัวดีจะส่งผลดีสู่บรรยากาศในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม และสภาพแวดล้อมที่กล่าวคือ พื้นที่บริเวณอาคารสถานที่ ได้แบ่งการใช้ประโยชน์ไว้แน่นอน และดูแลให้ใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ เช่น บริเวณที่เป็นอาคาร สนามกีฬา พื้นที่เพื่อทำการเกษตร พื้นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ ถนน สนามกีฬา เป็นต้น และตกแต่งให้สวยงามน่าอยู่น่าอาศัย เครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานมีอย่างเพียงพอ และอยู่ในสภาพที่ใช้การได้

จึงอาจสรุปได้ว่าภายในบริเวณ โรงเรียนจะประกอบด้วย ตึกเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ต่าง ๆ หอประชุม โรงอาหาร สถานที่เล่นกีฬา โรงฝึกงาน สวนสาธารณะ ระบบการจราจร ระบบสาธารณูปโภค ที่พักอาศัย และรวมถึงพื้นที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร เช่น เรือนเพาะชำ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ แปลงทดลองต่าง ๆ และพื้นที่สำหรับการฝึกปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.1.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน อันจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน ได้ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน

งานวิชาการในโรงเรียนถือเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นงานหลักของ โรงเรียนเพราะจะเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด นักเรียนจะได้พัฒนาการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับงานด้านวิชาการ ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2518 : 157) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิชาการว่า เป็นกิจกรรมทุกชนิดที่มุ่งพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอันจะก่อให้เกิดความรู้แก่นักเรียน ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านวิชาการจึงเป็นสภาพบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะดำเนินไปได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ทั้งในด้านพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียน ถ้าครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก สภาพบรรยากาศในชั้นเรียนจะมีแต่ความสนุก น่าสนใจ อยากรู้อยากเห็น และกระตือรือร้น นักเรียนจะมีโอกาสเคลื่อนไหว มีโอกาสใช้ความคิดและแสดงความสามารถ มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง จะช่วยให้สภาพแวดล้อมทางวิชาการหรือสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยดี

สงวน แก้วมกรต (2536 : 158) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้ครูอาจารย์ แสดงออกถึงความสามารถทางวิชาการให้มากที่สุด การจัดกิจกรรมทางวิชาการควรจัดเป็นครั้งคราว เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้โอกาสแก่นักเรียนและครู เช่น การจัดสัปดาห์สินค้าเกษตรราคาถูกที่ผลิตโดยนักเรียน การจัดสัปดาห์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น โดยให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยในการสร้างบรรยากาศทางวิชาการได้อย่างมาก และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป หรือในเวลาอันเหมาะสมดังกล่าวอาจจะเชิญวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายทางวิชาการแก่บุคลากรก็เป็นประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ได้อย่างมาก หรือการนำครูไปทัศนศึกษายังสถานที่ต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์เพิ่มเติม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านวิชาการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นสภาพการจัดการเรียนการสอนแต่ละแห่งว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ดังนั้นผู้ที่รับผิดชอบงานวิชาการต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี จึงทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนนักเรียนมีคุณภาพที่สูง

2.1.3 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ

สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ หมายถึง บรรยากาศสภาพการดำเนินการใดที่จะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียน ในลักษณะของการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารกับครู ครูกับครู ครูกับบุคลากร ต่าง ๆ ในโรงเรียน และบุคลากรภายนอกที่มาเยือน

จรัส โพธิศิริ (2523 3-4) อย่างไรก็ตามจากความหมายของสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการที่กล่าวมาแล้ว ถ้าเราจะวิเคราะห์อย่างละเอียด พบว่า การบริหารงานจะต้องรวมถึงกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารต้องมีการวางแผนและกำหนดนโยบาย
3. การบริหารต้องมีการวางโครงการและเป้าหมาย
4. การบริหารต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นอันดับแรก
5. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
6. การบริหารต้องจัดรูปองค์การ และมีขบวนการ
7. การบริหารต้องอาศัยความสามัคคีภายในกลุ่ม
8. การบริหารต้องมีการนิเทศ ควบคุมการปฏิบัติงาน
9. การบริหารต้องมีการกำหนดหน้าที่ให้บุคลากรรับผิดชอบ
10. มีการเร่งเร้าให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์

John A. Ramseyer and other (อ้างโดย นางเยาว์ ชาราศรีสุทธิ, 2530 : 4) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การบริหาร โรงเรียน และได้สรุปงานบริหาร โรงเรียนออกมาได้ดังนี้

1. การพัฒนาการสอนและหลักสูตร
2. การปกครองนักเรียน
3. การเป็นผู้นำของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
4. การบริหารบุคคล
5. การบริหารเกี่ยวกับอาคารสถานที่และบริเวณ โรงเรียน
6. การจัดการเกี่ยวกับรถ เรือ หรือถนนที่นักเรียนต้องใช้ในการมาโรงเรียน
7. การจัดระบบการบริหารการศึกษาและระบบบริหาร โรงเรียนให้ถูกต้อง ตามวิธีการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะบรรยากาศการบริหารและการจัดการหรือบรรยากาศองค์การของ โรงเรียน แอนดริว ดับบลิว ฮัลบิน (อ้างโดย สรสนันท์ ศรีประทีภย์, 2534 : 35-37) ได้จัดบรรยากาศองค์การ โรงเรียนเป็น 6 แบบ ซึ่งบรรยากาศทั้ง 6 แบบนี้เป็นบรรยากาศในการปฏิบัติงานซึ่งวัดจากพฤติกรรมของคณะครูและผู้บริหาร โดยส่วนรวมและเรียงจากบรรยากาศที่พึงประสงค์ที่สุดไปจนถึง บรรยากาศองค์การที่ไม่พึงประสงค์ดังนี้คือ

1. บรรยากาศเปิด (Open Climate)
2. บรรยากาศอิสระ (Autonomous Climate)
3. บรรยากาศควบคุม (Controlled Climate)
4. บรรยากาศสนิทสนม (Familiar Climate)
5. บรรยากาศรวมอำนาจ (Paternal Climate)
6. บรรยากาศปิด (Closed Climate)

บรรยากาศทั้ง 6 บรรยากาศมีลักษณะดังนี้

1. บรรยากาศแบบเปิด (Open Climate) หมายถึง บรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญสูง ความร่วมมือกันทำงานอย่างดี ครูมีความพึงพอใจในการทำงานผู้บริหารอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี คณะครูมีความสนิทสนมกลมเกลียวกันมาก มีความภาคภูมิใจกันในการเป็นสมาชิกของโรงเรียน ผู้บริหารมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ที่มุ่งใจให้ครูปฏิบัติงาน โดยไม่ใช้การบังคับบัญชาตรวจตราอย่างใกล้ชิด ช่วยเหลือเกื้อกูลครูเป็นอย่างดี ครูกับผู้บริหารจึงมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก กฎและระเบียบต่างๆ สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ผู้บริหารไม่เน้นหนักด้านผลงาน แต่ผู้บริหารใช้วิธีสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในทีมงาน

2. บรรยากาศอิสระ (Autonomous Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหารยอมให้ครูมีความสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม จึงทำให้ครูมีความสัมพันธ์กันอย่างดีและมีขวัญสูง ก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานจึงสัมฤทธิ์ผล แต่ผู้บริหารจะห่างจากครูมาก เพราะผู้บริหารจะบริหารงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คล้ายกับการบริหารงานธุรกิจ โดยจะวางระเบียบไว้เป็นแนวปฏิบัติ แต่ไม่ค่อยควบคุมตรวจตรา เปิดโอกาสให้ครูทำงานตามความสามารถของตน ไม่เน้นผลงาน ผู้บริหารช่วยเหลือเกื้อกูลครูในระดับปานกลาง

3. บรรยากาศควบคุม (Controlled Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหารมุ่งผลงานเป็นสำคัญ ควบคุมตรวจตราใกล้ชิดจนครูมีเวลาพบปะสังสรรค์กันน้อย แต่เมื่อได้ผลงานออกมาดีครูจึงมีขวัญสูง เมื่อครูต่างมุ่งที่จะทำงานของตนให้สำเร็จ การประสานงานร่วมมือกันจึงน้อยลง ทำให้ขาดความคล่องตัวในการทำงานพอสมควร ความสนิทสนมกลมเกลียวกันจึงอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากผู้บริหารมุ่งเน้นผลงานมากกว่า ครูห่างเหินจากผู้บริหาร ผู้บริหารมักจะทำตามความคิดเห็นของตนเองมากกว่าและไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของครู ผู้บริหารจึงลงมือปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างแก่ครูเสมอ การช่วยเหลือเกื้อกูลของผู้บริหารที่มีต่อครูอยู่ในระดับต่ำ

4. บรรยากาศสนิทสนม (Familiar Climate) หมายถึง บรรยากาศที่มีผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์กันที่มิตรกันเป็นอย่างดี แต่ผู้บริหารละเลยต่อการอำนวยความสะดวกการบริหารโรงเรียน ทำให้ครูร่วมมือกันทำงานน้อย ผู้บริหารไม่เคร่งครัดในกฎระเบียบ ทำให้รู้สึกว่าการทำงานมีความคล่องตัวมากไม่เกิดอุปสรรคในการทำงาน ความสัมพันธ์กันที่มิตรในหมู่ครูอยู่ในระดับสูง ขวัญของครูอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้บริหารช่วยเหลือเกื้อกูลครูเสมอ ผู้บริหารใกล้ชิดสนิทสนมกับครูมาก บริหารงานแบบไม่มุ่งเน้นงาน การบริหารและการสั่งการทั้งทางตรงและทางอ้อมมีน้อย ไม่พยายามที่จะกระตุ้นหรือจูงใจครูให้ทำงาน

5. บรรยากาศรวมอำนาจ (Paternal Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหารควบคุมตรวจตราการปฏิบัติงานของครูอย่างใกล้ชิด แบ่งงานกันทำอย่างไม่มีโอกาสประสานงานกัน ทำให้ขาดความสามัคคีและความร่วมมือกันมาก ผู้บริหารจะรวบงานไว้ทำเองเป็นส่วนใหญ่ ครูจึงรู้สึกว่าตนเองมีภาระหน้าที่น้อย ความสัมพันธ์กันที่มิตรระหว่างครูอยู่ในระดับต่ำ ขวัญของครูจึงอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากผู้บริหารตรวจตราการปฏิบัติงานของครูอย่างใกล้ชิด วางตารางปฏิบัติงานไว้สำหรับปฏิบัติงาน กับทั้งพยายามโน้มน้าวให้ครูทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ครูกับผู้บริหารห่างเหินกันมาก และครูรู้สึกว่าผู้บริหารมุ่งเน้นผลงานมาก การช่วยเหลือเกื้อกูลของผู้บริหารที่มีต่อครูจึงมีน้อย

6. บรรยากาศปิด (Closed Climate) หมายถึง บรรยากาศที่ผู้บริหาร บริหารงานโดยไม่คำนึงถึงความต้องการความผาสุกของครู บริหารงานโดยใช้กฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัดทำให้ครูขาดการประสานงานกัน ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมาก ครูไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน จึงทำให้ขวัญของครูตกต่ำ ความสนิทสนมระหว่างครูกับผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง จากการที่ผู้บริหารควบคุมตรวจตรางานอย่างใกล้ชิดทำให้ครูรู้สึกว่าครูห่างเหินจากผู้บริหารมาก ผู้บริหารมุ่งเน้นผลงานสูง ผู้บริหารปฏิบัติคนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูได้น้อย การช่วยเหลือของผู้บริหารที่มีต่อครูอยู่ในระดับต่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 สภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์

2.2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ดี

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ดีนั้นจะช่วยให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจต่อผู้ที่อยู่และ ผู้พบเห็น ทั้งยังช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อการ เรียนรู้ เกิดความรักความภาคภูมิใจต่อ โรงเรียน อันจะส่งผลถึงความพยายามที่จะสร้างความสามัคคีใน หมู่คณะ สร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเองและโรงเรียน และก่อให้เกิดบรรยากาศด้านกายภาพที่ พึงประสงค์ ฉะนั้นในการพิจารณาเลือกที่ตั้ง โรงเรียนจึงต้องคำนึงถึงอาคารและสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนให้มีคุณลักษณะอันสามารถทำหน้าที่และให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้สูงสุด ซึ่งได้มี นักการศึกษาได้กล่าวข้อคิดเห็นดังนี้

วิจิตร วรุตบางกูร (2524 : 45) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะที่ดีของ โรงเรียนมีดังนี้

1. ความเพียงพอ หมายถึง มีบริเวณอาคาร ห้องเรียน และอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ
2. ความเหมาะสม หมายถึง ความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งของ โรงเรียนลักษณะพื้นที่การ จัดห้องต่าง ๆ
3. ความปลอดภัย หมายถึง มีการป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ
4. สุขลักษณะ หมายถึง มีการพิจารณาส่งเสริมในด้านสุขภาพอนามัย
5. ระยะทางการติดต่อใช้สอย หมายถึง เส้นทางหรือระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน หรือจุด ต่าง ๆ ในบริเวณ โรงเรียนมีความเหมาะสม
6. การยืดหยุ่น หมายถึง สามารถเปลี่ยนแปลงพื้นที่ผนังกันห้องหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ให้ใช้ ประโยชน์แก่กิจกรรมหลายอย่าง
7. ประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้พื้นที่อาคารอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ผลเต็มที่
8. การประหยัด หมายถึง สามารถวางแผนผังบริเวณและออกแบบอาคาร ได้คุ้มค่างบเงินที่ ลงทุนและเสียค่าบำรุงรักษาน้อย
9. การขยายตัว หมายถึง การขยายตัวของบริเวณอาคาร โดยมีการออกแบบที่เหมาะสม ขยายตัวได้ง่าย และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย
10. รูปร่าง หมายถึง การวางบริเวณโรงเรียน อาคารและการตกแต่งภายในภายนอกให้เป็น ที่ชื่นชมแก่ผู้พบเห็น รวมทั้งบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้สวยงามและสะอาดอยู่เสมอ

เมธี ปิลันธนานนท์ (2528 : 60) ได้กล่าวว่าหลักที่ควรพิจารณาในการเลือกสถานที่ตั้ง โรงเรียน ในการคัดเลือกสถานที่ตั้ง โรงเรียนจะต้องพิจารณาคัดเลือกที่ตั้ง โรงเรียน โดยคำนึงถึงความ เหมาะสมในด้านประโยชน์ต่องานการเรียนการสอน มีความสามารถจัดซื้อได้โดยคำนึงถึงงบประมาณที่ได้รับหรือที่จะได้มา ขนาดที่ตั้ง เป็นต้น โดยพิจารณาทั้งที่เป็นไปได้ในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์เหล่านี้ ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกที่ตั้ง โรงเรียนคือ

1. ที่ดินที่จะตั้ง โรงเรียนจะต้องสนับสนุนหรือเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ที่ตั้งโรงเรียนจะต้องให้มีความสะดวกแก่นักเรียนส่วนใหญ่ในการเดินทางไปกลับ
  3. ที่ดินจะต้องมีขนาดเพียงพอตามที่ราชการกำหนดและมีลักษณะเหมาะสม
  4. สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนต้องมีความสุนทรีย์
  5. เป็นที่ปลอดภัย
  6. อากาศบริสุทธิ์ส่งเสริมสุขภาพ
  7. เป็นที่ปลอดภัยจากเสียงการจราจรทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และโรงงานอุตสาหกรรม
  8. เป็นพื้นที่มีดินดีปลูกต้นไม้ พืช และทำแปลงเกษตรได้
  9. มีน้ำเพียงพอ
  10. เป็นที่ตั้งอยู่ใกล้สถานบริการต่าง ๆ ของชุมชน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน เช่น ห้องสมุดประชาชน สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ สถานีดับเพลิง และสถานีตำรวจ
  11. ตั้งอยู่ในเขตที่ไม่จำกัดกับผังเมืองที่กำหนดไว้
  12. ที่ตั้งโรงเรียนต้องมีความสะดวกในการเดินทางและใช้ยานพาหนะตามความเหมาะสมของท้องถิ่น
  13. มีงบประมาณพอเพียงที่จะจัดซื้อที่ดิน ขณะเดียวกันก็ต้องพิจารณาซื้อที่ดินในราคาที่เหมาะสมกับงบประมาณที่มีโดยพยายามให้เป็นไปตามหลักประการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
  14. ที่ตั้งของโรงเรียนควรจะสามารถเอื้ออำนวยให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์ได้ตามสมควร
  15. ที่ตั้งของโรงเรียนควรมีทางขยายขนาดของโรงเรียนออกไปได้อีกในอนาคต
- ถาวร สารวิทย์ (อ้างโดย เจริญชัย งานไว 2538 : 17-18) ได้กล่าวถึง หลักในการวางแผนผังอาคารโรงเรียน โดยต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้
1. รูปลักษณะแผนผังบริเวณที่ดินของโรงเรียน และจำนวนเนื้อที่
  2. บรรยากาศในการใช้สอย พิจารณาความเป็นหน่วย (Unity) การเชื่อมโยง (Linkage)
  3. ถูกทิศทาง แสงสว่าง ลม เสียง และอากาศ
  4. ความงาม ทิวทัศน์ พิจารณาความสมดุลย์ แนวรูป (Pattern) สัดส่วน (Proportion) อัตราความหนาแน่น (Density) รูปร่าง (Shape) ความเป็นหน่วย (Unity) และลักษณะความสูงต่ำของพื้นผิวดิน
  5. เศรษฐกิจ ประโยชน์มากที่สุด ประหยัดมากที่สุด
  6. สิ่งแวดล้อมบริเวณภายในและภายนอกโรงเรียน
  7. จัดวางแผนผังสำหรับปัจจุบัน และเพื่อสำหรับอนาคต
  8. การวางแผนถนน การจราจร ไฟฟ้า ประปา ทางระบายน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. วางอาคารต่าง ๆ เช่น อาคารอำนวยการ อาคารเรียน ห้องสมุด หอประชุม โรงฝึกงาน ห้องดนตรี ห้องพลศึกษา ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล ที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬากลางแจ้ง สนามเด็กเล่น หอพักนักเรียน บ้านพักครู-คณาจารย์ เป็นต้น

10. การป้องกันภัยต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย อุทกภัย โจรกรรม บุคคลภายนอก สัตว์เลี้ยง สัตว์มีพิษ และสัตว์ที่ทำลายวัสดุสิ่งของ

เมธี ปิรันธนานนท์ (2528 : 106) ได้กล่าวว่า แสงสว่างและทิศทางลมเป็นสิ่งสำคัญมากในการที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ กล่าวคือจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอให้นักเรียนสามารถมองเห็น ได้ความรู้โดยตรงและสะดวกในการเรียนการสอน ปัญหาที่มีอยู่ว่าแสงสว่างเพียงใดถือว่าเพียงพอและแสงสว่างขนาดไหนถือว่ายังไม่เพียงพอในการเรียนการสอน สภาผู้วางแผนสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา (Council of Educational Facility Planners) ของสหรัฐอเมริกาได้เสนอไว้ว่าแสงสว่างที่ถือว่าเพียงพอควรจะต้องมี 63 footcandles (footcandles เป็นหน่วยวัดความสว่างของแสงหนึ่งแรงเทียบเท่ากับหนึ่งฟุต) อย่างไรก็ตามในประเทศไทยนั้นมีแสงสว่างเหลือเพื่อการออกแบบอาคารสถานที่ซึ่งน่าจะออกแบบอาคารให้สามารถใช้แสงสว่างในตัวอาคารให้มากที่สุด โดยหลีกเลี่ยงการที่จะต้องเปิดไฟเรียนกลางวันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยนักออกแบบที่มีความสามารถด้วย

ในการออกแบบอาคารสถานที่ และการวางแผนผังบริเวณโรงเรียน ตลอดจนการวางมาตรการควบคุมสภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่และบริเวณ โรงเรียนจะทำให้การใช้อาคารสถานที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

กรองจิต บัวทอง (2526 : 30) ได้กล่าวถึงประเภทของสื่อการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม มีดังนี้

1. เรือนเพาะชำ
2. โรงเรือนเลี้ยงสัตว์
3. ห้องเรียนเกษตร
4. สถานที่ฝึกงานเกษตร
5. ห้องเก็บเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์
6. ห้องปฏิบัติการทดลองทางด้านดินและปุ๋ย
7. พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์
8. แหล่งน้ำใช้สำหรับทำการเกษตร
9. เครื่องมือและอุปกรณ์ฝึกภาคปฏิบัติ เช่น จอบ เสียม เป็นต้น

10. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนภาคทฤษฎี เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ ฯลฯ

ถาวร สารวิทย์ (อ้างโดย เจริญชัย งานไว 2538 : 17) ได้กล่าวว่า ห้องเรียนเกษตร มีข้อคำนึงในการจัดห้องต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรจัดห้องเรียนให้คล้ายกับห้องสอนชีววิทยา
2. โรงเพาะชำจัดแยกออกจากอาคารเรียน ควรจัดในบริเวณที่มีต้นไม้ และสนามหญ้า
3. คำนึงถึงแสงสว่างจากธรรมชาติและแหล่งน้ำ
4. ห้องเก็บเครื่องมือสนาม และตู้เก็บเครื่องมือทดลองเล็ก ๆ
5. ห้องหรือสถานที่จัดไว้สำหรับการแสดงผลผลิตภัณฑ์ผลผลิตต่าง ๆ ทางเกษตรกรรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2532 : 481 - 484) ได้กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการสอนวิชาเกษตรมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม เพราะการเรียนวิชาเกษตรต้องเรียน โดยการปฏิบัติและศึกษาสภาพที่เป็นจริง หากโรงเรียนไม่พร้อมทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือแล้ว การเรียนการสอนวิชาเกษตรก็มักจะเป็นการเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนบนกระดาษคำเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ตรงและทักษะ ฉะนั้นการจัดอาคารเรียนและห้องเรียนเกษตรไม่มีการกำหนดตายตัวว่าต้องแยกออกจากอาคารหลักของโรงเรียน แต่ถ้าหากสามารถแยกอาคารและห้องเรียนเกษตรออกเป็นเอกเทศได้ก็จะเกิดผลดีหลายประการดังนี้

1. ทำให้นักเรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจ ในการเรียนที่มีสถานที่เรียนเฉพาะวิชาเกษตร
2. ขจัดเสียงหรือสิ่งรบกวนที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาเกษตร เช่น เสียงเครื่องมือการทำงาน เสียงร้องของสัตว์เลี้ยง
3. เพื่อจัดการเรียนการสอนที่เน้นในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเช่น บริเวณคอกสัตว์จะเน้นการเรียนการสอนเกี่ยวกับสัตว์โดยเฉพาะ

4. เป็นที่ดึงดูดความสนใจของคนทั่วไป เช่น บริเวณมุมปลูกไม้ผล ไม้ดอก

การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยทั่วไปจำเป็นต้องมีที่ดิน มีบริเวณกว้างเพียงพอทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของวิชาเกษตรที่เปิดสอน โรงเรียนในเมืองอาจมีที่ดินน้อย แต่ก็ต้องมีพอสมควร หากไม่มีที่ดินสำหรับการเรียนการสอน โดยการปฏิบัติงานหรือการทดลองปลูกพืชเลย ก็จะทำให้การเรียนการสอนวิชาเกษตรไม่บังเกิดผลดีการใช้ที่ดินของโรงเรียนมีความมุ่งหวังดังต่อไปนี้

1. สาธิตการปลูกพืช
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติงานเกษตร
3. ทดลองทางด้านการเกษตร
4. ฟาร์มโรงเรียน
5. ส่วนอื่น ๆ เช่น ที่ดินที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารที่จำเป็น สวนหย่อม สวนป่า

การใช้ที่ดินในโรงเรียนควรวางแผนการใช้ดังนี้

1. ส่วนการสาริต เช่น สาริตพืชสายพันธุ์ใหม่ การเลี้ยงปลา การเพาะเห็ด หรือ เกษตรทฤษฎีใหม่ ฯลฯ
2. ส่วนการทดลอง ครูเกษตรอาจทำการทดลองเกี่ยวกับพืชและสัตว์ หรืองานที่เกี่ยวข้อง
3. ส่วนการฝึกปฏิบัติ เป็นส่วนที่จำเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีแล้วนำความรู้ที่นำมาปฏิบัติจริง

การแก้ปัญหาที่ดินอันจำกัดของโรงเรียน

1. ให้นักเรียนทำโครงการเกษตรที่บ้าน หรือที่อื่นใด
2. หลีกเลี้ยงงานสอนที่ต้องการใช้พื้นที่มาก
3. แบ่งนักเรียนปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม
4. ให้นักเรียนฝึกงานที่อื่น ๆ
5. ขอใช้ที่เอกชนหรือที่สาธารณะ

หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา (2523 : 184) ได้กล่าวว่า อาคารสถานที่ความจริงแล้วโรงเรียนที่เปิดสอนงานเกษตรไม่จำเป็นต้องมีที่ดินกว้างขวาง เพียงแต่พอมิที่ว่างบ้างเล็กน้อยสำหรับวางกระถางต้นไม้หรือมีเรือนเพาะชำขนาดย่อม และมีบริเวณรอบ ๆ เรือนเพาะชำบ้างเล็กน้อยก็เป็นการเพียงพอ โรงเรียนบางแห่งสามารถทำการสอนวิชาเกษตรอย่างได้ผลดีโดยมีเพียงพื้นที่แคบ ๆ ระหว่างอาคารเรียน ห้องเรียนวิชาเกษตร หรือสำหรับงานเกษตร โดยเฉพาะนับว่ามีความจำเป็นมาก โรงเรียนที่จัดห้องเรียนสำหรับงานเกษตร โดยเฉพาะที่มีขนาดกว้างพอสมควรให้อย่างน้อย 1 ห้อง เพื่อสะดวกในการเรียนการสอน ห้องเรียนเกษตรนั้นควรอยู่ใกล้กับสถานที่ฝึกงานเรือนเพาะชำอาจไม่จำเป็นมากนัก อาจใช้สถานที่อื่นแทนได้ แต่ถ้าหากมีก็ช่วยให้เกิดความสะดวกในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

กรมสามัญศึกษา (เจริญชัย งานไว 2538 : 22 - 25) ได้แนะแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดสวนหย่อม เป็นลักษณะการจัดสวนที่ย่อส่วนธรรมชาติของพรรณไม้ให้เล็กลงมาโดยการปลูกพืชพรรณไม้ที่มีความกลมกลืน เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ หรืออาจมีสีสนที่ตัดกันโดยสิ้นเชิง บางครั้งอาจใช้หินธรรมชาติเข้ามาประดับตกแต่งหรือโรยด้วยอิฐกรวดเล็ก แสดงความอ่อนไหวของธรรมชาติบริเวณที่จัด เช่น ตามมุมอาคารต่าง ๆ ตามโคนต้นไม้ หรือริมสนามหญ้าที่ไม่กีดขวางทางเดิน

2. การจัดสวนป่าธรรมชาติ เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีบริเวณพื้นที่กว้างขวาง พรรณไม้ที่ปลูกควรเป็นพรรณไม้ที่เจริญเติบโตเร็ว ให้ความร่มรื่นดี ไม้ทิ้งใบ และควรเป็นไม้ท้องถิ่น เช่น ประดู่ นนทรี ตะแบก หว้า สักทอง แสม โกงกาง หรือพันธุ์ไม้ที่เรียกนกหรือสัตว์อื่น ๆ ให้เข้ามาอยู่อาศัยเกาะกินได้แก่ ตะขบ หว้า มะขามป้อม มะม่วง ขนุน การปลูกพืชเหล่านี้ไม่ควรปลูกเป็นแถว

เป็นแนว ควรปลูกให้ขึ้นสลับกัน ระยะปลูกและจำนวนต้นไม้ไม่จำเป็นต้องเป็นระเบียบขอให้มีความร่มรื่น และสะอาดก็เพียงพอแล้ว สำหรับต้นไม้ใหญ่ที่มีอยู่เดิมอาจหาพันธุ์กล้วยไม้ท้องถิ่นหรือกล้วยไม้ป่ามาปลูกติดกับต้นไม้จะดูสวยงามให้สีสันที่เด่นชัด นอกจากนี้ตามแนวของรั้วอาจปลูก ไม้ สักทองเป็นไม้ที่แสดงขอบเขตของโรงเรียนด้วยก็จะดียิ่งขึ้น สำหรับรั้วที่เป็นลวดหนาม ด้านข้างทั้ง 2 ด้าน และด้านหลังควรปลูกพืชผักประเภทเถา ไม้เลื้อย ไม้ยืนต้น เช่น บวบ มะระ คำลึง ชะอม มะขามเทศ เป็นต้น ก็จะช่วยสร้างเสริมสวนป่าให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น และตรงกับคำกล่าวของชาวเกษตรที่ว่า “มีรั้วต้องกินรั้ว”

3. การจัดสวนเกษตร บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติที่สำคัญอย่างหนึ่งในโรงเรียน คือ การจัดทำสวนเกษตร หมายถึง การปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ประดับ พืชไร่ ไม้ผล โดยการจัดทำเป็นแปลงฝึกปฏิบัติงานของนักเรียนแต่ละชั้นเรียน และอีกส่วนหนึ่งจัดทำเป็นแปลงสาธิตให้กับนักเรียนรวมกลุ่มกันทำก็ได้ พืชผักที่ปลูก ต้องเน้นให้นักเรียนปลูกโดยไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี หรือยาป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นผักปลอดสารพิษ ตามที่ทราบกันคืออยู่แล้ว ทั้งนี้อาจปลูกโดยวิธีการมุงหรือใช้พืชสมุนไพรเป็นตัวยากำจัดศัตรูพืชก็ได้ หรืออาจปลูกพืชที่แมลงไม่ค่อยทำลายมาก เช่น ผักชี ผักสลัด เป็นต้น

ไม้ผลที่ปลูกในโรงเรียนควรเป็นพืชที่ให้ผลผลิตเร็ว นักเรียนปลูกแล้วได้กินในระยะเวลาไม่มากนัก ซึ่งจะก่อให้เกิดกำลังใจในการดูแล บำรุงรักษา พืชเหล่านี้ได้แก่ กล้วย มะละกอ สับปะรด สำหรับพืชไร่ที่ควรปลูก ได้แก่ ถั่วต่าง ๆ ข้าวโพด ซึ่งได้ผลผลิตเร็วเช่นกัน ส่วนไม้ดอกไม้ประดับนั้นควรปลูกประเภทที่ออกดอกเร็ว และเป็นพันธุ์ไม้ในท้องถิ่น ไม่ค่อยมีศัตรูรบกวนมาก เช่น ดาวเรือง บานชื่น ดาวกระกาย หงอนไก่ เป็นต้น

บริเวณที่จัดทำเป็นสวนเกษตร ควรแบ่งสัดส่วนทำเป็นแปลงปลูก และจัดบริเวณให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะไม้ดอก ควรปลูกเป็นแถว เป็นแนว เป็นกลุ่ม ตามขอบถนนทางเดิน ริมรั้ว หรือตามมุมอาคารที่ต้องการจุดเด่นก็ได้ ส่วนโรงเรียนที่มีความพร้อมความสามารถเลี้ยงสัตว์ได้ ก็ควรเลี้ยงสัตว์ที่ดูแลรักษาง่าย ไม่ค่อยเป็นปัญหามากนัก เช่น ไก่ เป็ด ห่าน ไข่ด้านหลังโรงเรียน เป็นอีกมุมหนึ่งของสวนเกษตรที่ครบวงจร

4. การจัดสวนสมุนไพร ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับแล้วว่าพืชสมุนไพรมีประโยชน์มหาศาล แก่มวลมนุษยชาติเพราะมีการศึกษาค้นคว้า พบความจริงว่า พืชสมุนไพรหลากหลายชนิดมีคุณค่าทางด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บและเป็นอาหารที่สำคัญของคนเรา พืชสมุนไพรที่ควรรู้จักและนำมาปลูกในโรงเรียนได้แก่ ตะไคร้ หอม จิง ข่า กระชาย ขมิ้น บัวบก กระเพรา แมงลัก โหระพา เพงพวย สะเลดพังพอน ข่าไก่ดำ เป็นต้น

การทำสวนสมุนไพรอาจปลูกเป็นแถว เป็นแนว เป็นกลุ่ม ให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ พร้อมกับบอกชื่อและสรรพคุณทางยาก็จะช่วยให้เป็น “ครูที่พูดไม่ได้” อีกแนวทางหนึ่งของการสร้างเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การจัดสวนสุขภาพ การจัดสวนสุขภาพในโรงเรียนเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนได้มีโอกาสที่จะออกกำลังกายอย่างง่าย ๆ และสนุกสนานควบคู่ไปด้วย นักเรียนที่ไม่มีความสามารถหรือไม่ถนัดในกีฬาเฉพาะอย่าง ก็อาจมาออกกำลังกายที่สวนสุขภาพเพื่อพัฒนาสุขภาพทางกาย และจิตใจของตนเองในยามว่างตามลำพังหรือเป็นกลุ่มก็ได้

การจัดสวนสุขภาพไม่ควรให้สิ้นเปลืองงบประมาณมากนักเพราะสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นได้ และไปจำเป็นต้องใช้พื้นที่ที่กว้างขวาง โรงเรียนอาจเลือกส่วนใดส่วนหนึ่งของโรงเรียนจัดทำเป็นสวนสุขภาพ ซึ่งภายในสวนสุขภาพนั้นอาจประกอบด้วย อุปกรณ์ประกอบกิจกรรมในการออกกำลังกาย เช่น ก้าวขึ้นม้า กระโดดข้ามขอน หกตัวข้ามขอน ชูขอน ยกขาข้ามขอน ดันข้อ ดันข้อราวคู่ ลูกนั่ง ราวทรงตัว เป็นต้น สวนสุขภาพดังกล่าวจะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่สวยงามชวนให้เข้าไปพักผ่อน และใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในสวนสุขภาพได้ตามโอกาสและเวลาที่เหมาะสม

6. การจัดสวนหนังสือ เป็นสถานที่ที่มีบริเวณสวยงามด้วยธรรมชาติ และมีหนังสืออนานาชนิดให้เลือกอ่านด้วยความสะดวกสบาย ฉะนั้นการจัดสวนหนังสือในโรงเรียนสามารถจัดได้ทั้งบนอาคารเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ระเบียงอาคารเรียน มุมอาคารต่าง ๆ และพื้นที่บริเวณโรงเรียนโดยรอบ เช่น บริเวณใกล้สวนหย่อม สวนสมุนไพร บริเวณศาลาท่าน้ำ บริเวณสระ บริเวณลานพักผ่อนสำหรับนักเรียนหรือแม่แต่มุมหนึ่งของโรงอาหาร ทั้งนี้เพราะส่วนประกอบของสวนหนังสือคือ หนังสือ อุปกรณ์สำหรับจัดวางหนังสือและเก็บหนังสือ ที่สำหรับอ่านหนังสือ (อาจเป็นเก้าอี้ ม้านั่ง เสื่อ ขอนไม้ เป็นต้น) ต้นไม้ที่ให้ความร่มรื่นและเงางาม รวมทั้งกระถางต้นไม้ ทั้งไม้ดอกไม้ประดับ ฉากที่มีไม้เลื้อยประดับ เป็นต้น

7. การจัดแหล่งน้ำที่เอื้ออำนวยแก่การสร้างบรรยากาศ น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ การจัดแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและใช้สอยที่เสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนมีส่วนช่วยชูชีวิตให้สดชื่น ร่มรื่น แจ่มใส การจัดหา การจัดเก็บ การพัฒนาแหล่งน้ำเป็นสิ่งจำเป็นไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดาร หรือโรงเรียนที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำตามธรรมชาติก็ตาม กล่าวคือ ในกรณีขาดแคลนน้ำบริโภคเป็นประจำต้องแสวงหาทรัพยากรน้ำ อาจจะใช้วิธีการขุดบ่อ การสร้างสระน้ำ การใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเก็บกักไว้ใช้ให้เพียงพอ รวมทั้งการวางแผนบริโภคน้ำที่มีอยู่อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพตลอดปี มีการใช้แหล่งน้ำให้เกิดประโยชน์ทางการเกษตร เช่น การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชประดับในน้ำ รวมทั้งการสาธิตเกี่ยวกับการกำจัดน้ำเสีย แรงดันของน้ำ เป็นต้น

สำหรับโรงเรียนที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ ควรใช้น้ำให้เกิดประโยชน์โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น การทำน้ำตก การติดตั้งระบบให้น้ำพืชโดยวัฏกรรมต่าง ๆ ทั้งธรรมชาติและเครื่องกล เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังลม แสงสว่าง ระบบน้ำหยด ระบบแปลงพ่นหมอก ระบบแรงศูนย์ถ่วง ระบบสปริงเกอร์ เป็นต้น

8. การประดับตกแต่งภายในอาคารต่าง ๆ บรรยากาศในอาคารเรียนหรืออาคารต่าง ๆ ได้แก่ ห้องพักครู โรงอาหาร ห้องสมุด หอประชุม ห้องสุขา ควรสร้างเสริมตกแต่งประดับด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ มีทั้งไม้เลื้อยและไม้ประดับที่ปลูกในภาชนะหลากหลายชนิด เช่น สาวน้อยประแป้ง โกสน เล็บครุฑ บอนสี พลูดอก ราชนิหินอ่อน เฟิร์น ฯลฯ โดยวางไว้ตามมุมห้อง แขนงตามหน้าต่างไม่ให้เกิดความจำเจซ้ำซาก

บริเวณภายนอกห้องสุขาอาจปลูกพันธุ์ไม้ประเภทไม้พุ่ม เช่น หูกระต่าย เทียนทอง แสงจันทร์ หูปลาช่อน ขบา เล็บครุฑ หรือทำเป็นแนวทางเดินสู่ห้องสุขาก็ได้รวมทั้งถึงขณะอาจสร้างเป็นธรรมชาติ โดยการปลูกต้นไม้ต้นตึกแก่ขึ้นเกาะถึงขณะทำด้วยท่อซีเมนต์ หรือปลูกต้นไม้เทียนทอง แล้วตัดให้คลุมท่อดึงขยะซีเมนต์ จะทำให้ดูสวยงามพักสายตา และมีคุณค่าแก่ผู้ชมมากขึ้น การปลูกไม้เลื้อยทำเป็นม่านสีเขียวสำหรับตัวอาคารเรียนและรั้ว โรงเรียนก็มีตัวอย่างให้เห็นมากมายซึ่งช่วยให้เกิดความชุ่มชื้น สวยงาม

การสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมในโรงเรียนในทุก ๆ ด้านที่กล่าวมาแล้วจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ จากทุก ๆ ฝ่าย ทั้งครู-อาจารย์ นักเรียน นักการภารโรง รวมทั้งชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ โดยเฉพาะนักเรียนจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมมากที่สุดอาจมอบหมายให้ช่วยกันดูแล บำรุงรักษา เป็นหูเป็นตา ระมัดระวังไม่ให้เกิดการทำลายขึ้น นอกจากนี้ควรสร้างบรรยากาศของการประกวด แข่งขัน จัดนิทรรศการ ผลงานที่เกิดจากการคิดริเริ่มของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการที่ดี

สภาพแวดล้อมทางวิชาการเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแต่ละแห่งได้ดี ถ้าหากโรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการได้ดีก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และนักเรียนมีคุณภาพ มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร

ในการจัดการงานด้านวิชาการในโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยผู้ที่รับผิดชอบต้องมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้าน การเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน หรือตารางเรียนของนักเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น ดังที่ คณิต เจริญกลาง (2535 :11) ได้กล่าวถึง งานวิชาการในโรงเรียนมีดังนี้

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตร
4. งานส่งเสริมการสอน
5. งานวัดและประเมินผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. งานห้องสมุด
7. งานนิเทศการศึกษา
8. งานวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน
9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

ดังที่กล่าวมาแล้วว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน และมีขอบเขตกว้างขวางมาก ไม่สามารถที่จะดูแลคนเดียวได้ทั่วถึงทุกด้าน ดังนั้นในการบริหารงานด้านวิชาการครูใหญ่หรือผู้บริหารโดยทั่วไปควรจะกระจายอำนาจไปให้กับครูทุก ๆ คน โดยที่ผู้บริหารเพียงแต่ดูแลครูทุกคนได้ และได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เท่านั้น

บุญเรือน หุ่นดี (2531) อ้าง โดย สรัสสั่นนที ศรีประทีภ (2534 : 29) ได้เสนอแนวคิดในการจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้ออำนวยให้เด็กเกิดการเรียนรู้นั้นควรกระทำดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ กับนักเรียนและผู้พบเห็น ตลอดจนทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความสบายใจ
2. ห้องเรียนควรมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาด เพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้ห้องเรียนน่าอยู่
3. ห้องเรียนควรมีความสวยงามและสร้างความสนใจต่อผู้เรียนและผู้พบเห็น
4. ควรมีการเสริมสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์อาจจัดในรูปของป้ายนิเทศ คำขวัญ และมุมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ และเป็นการ โน้มน้ำวจิตใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
5. ควรจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน
6. การจัดบริการแนะแนวสนองต่อความต้องการของเด็ก
7. กำหนดความรับผิดชอบงานและตอบสนองงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อสังคมได้มีส่วนร่วมทั้งในห้องและนอกห้องเรียน โดยการให้มีกิจกรรมการทำงานกลุ่ม และงานบริการ
8. จัดให้มีการสรุปและเน้นความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนเพิ่มเติมในเวลาพักหรือนอกเวลาเรียน

ครูผู้สอนซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนบุคลิกภาพของผู้สอนจะต้องพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่ง วราภรณ์ สุนาลัย (2535 : 62) ได้แบ่งหน้าที่ของผู้สอนไว้ดังนี้

1. มีความตั้งใจให้ความรู้แก่ผู้เรียนจนสุดความสามารถ
2. สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน
3. รู้จักใช้เทคนิค และวิธีสอนหลายรูปแบบ
4. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมในแต่ละบทเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. สังเกตพร้อมทั้งบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน
6. เตรียมอุปกรณ์ให้ครบตามเนื้อหาวิชา
7. ให้ความใกล้ชิด และเป็นกันเองต่อผู้เรียน
8. แนะนำแหล่งความรู้ต่าง ๆ
9. เป็นที่ปรึกษาและแนะแนวในเรื่องต่าง ๆ
10. ประเมินผลการเรียนการสอน

ปัญญา หิรัญรัมย์และคณะ (2520 : 106) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูเกษตรที่ดีมีดังนี้

1. มีความรอบรู้ในพื้นฐานการเกษตร เช่น ดินและปุ๋ย ชลประทาน การขยายพันธุ์พืชและสัตว์ โรคแมลง เป็นต้น
2. มีประสบการณ์ในงานฟาร์มบ้าง ประสบการณ์ในฟาร์มอาจจะหาได้ในขณะศึกษาเล่าเรียนหรือเคยรับการอบรมทางการเกษตร เพราะประสบการณ์เฉพาะอย่างเป็นตัวเสริมความศรัทธาให้เกิดขึ้นได้ง่าย
3. มีความรู้ความสามารถด้านการสอน เพราะเมื่อมีความรู้พื้นฐานทางการเกษตรแล้ว และมีประสบการณ์ในฟาร์มบ้างแล้ว แต่เมื่อมาสอนกลับไม่เป็น ไม่มีหลักและวิธีในการสอน การเตรียมกิจกรรม และไม่รู้หลักการประเมินผล
4. มีเจตคติที่ดี และมีใจรักในอาชีพครูเกษตรจริง ๆ ครูเกษตรที่ดีจะต้องมีเจตคติต่ออาชีพต่อโรงเรียนและต่อนักเรียน
5. เป็นคนที่มีใจรักขนบธรรมเนียม ต้องเข้าใจถึงการดำรงชีวิต และมีไมตรีจิตต่อเกษตรกร และผู้ทำงานด้านการเกษตร
6. เป็นคนที่มีใจเข้าถึงในเมืองหรือรักในเมือง ครูเกษตรที่จะสอนเกษตรในเมืองได้ ต้องเข้าใจสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในเมือง เข้าใจสภาพการทำงานของผู้ประกอบอาชีพทำฟาร์มในเขตเมือง ที่ต้องการความรู้ และทักษะในการเกษตร
7. มีความเป็นผู้นำ กล่าวที่จะเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ที่เลวร้าย มีความอดทน ออกกำลังกาย มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในอาชีพ
8. มีปณิธานที่แน่วแน่ในการสอน คือมีความตั้งใจและอุทิศตนให้กับการสอน มีความเพียรพยายามเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ มีความซื่อสัตย์สุจริต
9. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ครูที่ได้รับการฝึกอบรม และมีความรู้ในเนื้อหาวิชามาเป็นอย่างดี แต่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองก็ไม่สามารถทำงานให้ได้ดี
10. มีความประณีตเรียบร้อย ครูเกษตรควรแต่งตัวให้เหมาะสมกับโอกาสและทำงานต่าง ๆ อย่างประณีต ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ควรดูแลรักษาให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อนักเรียนจะได้มีนิสัยที่ดีติดตัวไปใช้ที่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. สุภาพอ่อนโยน ครูเป็นบุคคลที่มีการศึกษาและเป็นแบบอย่างกับนักเรียน ควรมีกิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนโยนเพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม

12. ให้ความร่วมมือ ครูเกษตรจะต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจร่วมมือกับ โรงเรียนตลอดเวลา และสนับสนุนนโยบายของโรงเรียน

13. มีจรรยาบรรณในอาชีพ คือตั้งใจปฏิบัติงานในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ไม่ไ้ร้ายเพื่อนร่วมงาน ไม่ปฏิบัติ มีน้ำใจ เป็นนักกีฬา และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน

14. มีความตั้งใจในการทำงาน ครูเกษตรที่ประสบความสำเร็จได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการทำงาน

15. มีไหวพริบดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักเรียนเกษตรมิได้หวังจะให้ครูของเขามีความจำดีเลิศ แต่เขาหวังว่าครูของเขามีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้

16. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มั่นคงและหนักแน่น

17. มีสุขภาพทางร่างกายที่แข็งแรง

18. มีอนามัยที่ดี คือ รักษาสุขภาพให้คืออยู่เสมอ

19. มีความรู้วิชาสามัญพื้นฐาน ครูเกษตรไม่ควรมีความรู้ทางการเกษตรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ควรมีความรู้ทั่วไป เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

20. มีความสนใจในสิ่งรอบ ๆ และมีความรู้รอบตัวกว้างขวาง

นพคุณ ศิริวรรณ (2537 : 35 - 38) ได้สรุปลักษณะของครูเกษตรที่ดี ตามที่สนะของนักการศึกษาว่า ครูเกษตรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยอยู่เสมอ

2. ต้องเป็นนักคิด มีความคิดริเริ่มและพัฒนางานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

3. ต้องเป็นนักวางแผนเพื่อให้สอดคล้องและต่อเนื่องกัน

4. ต้องเป็นผู้ปฏิบัติหรือดำเนินการด้านปฏิบัติ

5. ต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่จะให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้

6. สามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและเกษตรกรได้

7. มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ หรืองานของเอกชน

8. ต้องเป็นแหล่งข่าวให้ข้อมูลทางวิชาชีพเกษตรต่าง ๆ แก่นักเรียนและเกษตรกรในท้องถิ่น

ถิ่น

9. ต้องประเมินตนเองในด้านการสอนอยู่เสมอ

10. ต้องมีลักษณะการเป็นผู้นำซึ่งจะต้องเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนและผู้นำเกษตรกรในด้านอาชีพ

อาชีพ

11. ต้องเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับงานด้านเกษตรทุกระดับ

12. ต้องจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมและคณะกรรมการในการทำงานร่วมกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.1 กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตร

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่จะนำนักเรียนไปสู่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ทักษะ และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเน้นความสำคัญที่จะฝึกฝนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความรู้ตึกนึ่กคิด ความเป็นผู้มีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้ ตลอดจนรู้จักหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ รูปแบบการสอนหรือวิธีการสอน ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาปฏิบัติ มีหลายวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2533 : 131-136) ได้กล่าวถึงความหมายการสอนพร้อมทั้งรูปแบบการเรียนการสอนวิธีต่าง ๆ ดังนี้

การสอน (Teaching) กระบวนการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ คือ การสอน ในเรื่องการเรียนการสอนอาจกล่าวได้ว่า การสอนเป็นการนำเอาหลักสูตรไปใช้ซึ่งผู้สอนจะต้องตีความหมายและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร เช่น หลักสูตรได้กำหนดเนื้อหาไว้กว้าง ๆ ว่า “สภาพแวดล้อมในชุมชน หรือท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่” ผู้สอนจะต้องกำหนดรายละเอียดเองว่า จะให้ผู้เรียนได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง ที่จะนำไปใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ในการสอนวิชาปลูกไม้ผลในภาคเหนือก็จะสอนเรื่องการปลูกลิ้นจี่ ปลูกลำไย ส่วนในภาคใต้ก็จะสอนเรื่องการปลูกเงาะ มังคุด ลองกอง และการทำสวนยาง เป็นต้น

การสอนวิชาเกษตรจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่สอนให้ได้ตามที่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และในการสอนวิชาเกษตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมถือเป็นงานที่หนักมาก โดยเฉพาะครูเกษตรจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพเกษตรเป็นอย่างดี มีเทคนิคในการสอน ความรับผิดชอบความอดทน เสียสละ และไหวพริบ รมณีย์ อากาภิรมย์ (2531 : 13) ได้กล่าวถึงการสอนวิชาเกษตรที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่สอนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ดังนี้

1. ลักษณะครู
2. ลักษณะนักเรียน
3. ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน
4. เนื้อหา
5. อุปกรณ์ประกอบการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก
6. สิ่งแวดล้อมหรืออิทธิพลภายนอก
7. พฤติกรรมร่วมระหว่างผู้เรียน และผู้สอน

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย (2532 : 462) ได้กล่าวถึงแนวการสอนวิชาเกษตรให้เกิดผลดี มีดังนี้

1. ผู้สอนต้องเข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการและ โครงสร้างของหลักสูตรอย่างชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ทำความเข้าใจจุดประสงค์ของรายวิชา
3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และเขียนแผนการสอน
4. เน้นการสอนให้เหมาะสมกับรายวิชาและจุดประสงค์การเรียนรู้
5. จัดการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และสภาพปัญหาที่นักเรียนประสบ
6. การจัดชั้นเรียนควรจัดให้จำนวนพอเหมาะ ถ้าจำนวนนักเรียนมากเกินไปการสอนย่อมไม่ได้ผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคปฏิบัติ
7. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นมาช่วยในการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียน หรือส่งนักเรียนไปฝึกงานหรือศึกษานอกสถานที่
8. ประเมินผลการเรียนในชั้นเรียนต้องพิจารณาจากจุดประสงค์ของการสอน ถ้าเป็นการเรียนภาคปฏิบัติต้องประเมินผลภาคปฏิบัติ วิชากรงานเน้นการเรียนภาคปฏิบัติจึงต้องให้ความสำคัญในด้านนิสัยและวิธีการปฏิบัติ งานมากกว่าเน้นที่ผลงาน ส่วนวิชาอาชีพมุ่งเน้นที่ทักษะ การจัดการ และแผนงาน

เทคนิคการจัดการสอนวิชาเกษตรในชั้นเรียน การสอนวิชาเกษตรที่คิมปิ๊งจยี่ทำให้ผู้สอนยึดปฏิบัติ 4 ประการ

1. หลักความเป็นประชาธิปไตย คือ ผู้สอนจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย คือ ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของนักเรียน ว่านักเรียนต้องการให้ครูปฏิบัติกับตนอย่างไร ครูควรทำตัวเสมือนเป็นประธานกลุ่ม ไม่ควรทำตัวเป็นผู้ที่คอยแต่จะสั่งหรือควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามอยู่ตลอดเวลา การสอนต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้ที่จะต้องคอยช่วยเหลือให้นักเรียนตระหนักในความต้องการของตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินผล
2. หลักการใช้ประโยชน์ ครูและนักเรียนควรร่วมกันพิจารณาถึงความรู้ และทักษะซึ่งจะสามารถนำไปใช้ได้ในเวลาอันใกล้
3. ความพร้อม ซึ่งโดยปกติแล้วนักเรียนจะเกิดความพร้อมก็ต่อเมื่อได้เห็นถึงประโยชน์ของสิ่งที่จะเรียนนั้นว่าสามารถนำไปใช้ได้ทันที
4. การเรียนด้วยการปฏิบัติจริง การเรียนวิชาเกษตรนั้นจะต้องเน้นการเรียนในสิ่งที่เราทำได้ การเรียนวิชาเกษตรโดยการพูดถึงแต่สิ่งที่เป็นเนื้อหาโดยไม่ลงมือปฏิบัติจริง ก็คือการทำนาบนกระดานดำ นักเรียนย่อมไม่เกิดความรู้และความเข้าใจที่แท้จริง จึงนับเป็นปัญหาของปฏิบัติในการสอน

สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัย (2533 : 133-136) ได้กล่าวถึงเรื่องของการสอนวิชาเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจุดสำคัญก็คือ วิธีสอน ซึ่งหมายถึงการจัดระบบการดำเนินงานการสอนอย่างมีระเบียบ เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำได้หลายวิธีอาทิเช่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. วิธีบรรยาย (Lecture method) เป็นวิธีที่ใช้มากที่สุด ลักษณะการสอนผู้สอนจะเป็นผู้บรรยาย ข้อมูล กฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ต่าง ๆ ต่อผู้ฟังแต่ฝ่ายเดียว หน้าที่ผู้ฟังคือ นั่งฟังอย่างเดียวซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องรู้ เป็นการสื่อความหมายทางเดียว

2. วิธีสาธิต (Demonstration method) การสอนแบบสาธิต คือ ผู้สอนลงมือปฏิบัติให้ผู้เรียนดูให้รู้ว่าทำอะไร ทำอย่างไรพร้อมกับอธิบายไปด้วยเพื่อให้รู้ว่าทำไม ที่ไหน และเมื่อไรที่งานนั้นถูกกระทำ ตามธรรมชาติผู้สอนจะหวังให้ผู้เรียนดูแล้วพอจะทำตามได้ แต่ก็ไม่เป็นไปตามที่ต้องการเสมอ การสอนสาธิตมี 3 ชั้น คือ ชั้นการเตรียมการ ชั้นสาธิต และชั้นสรุปผลและวัดผล

3. วิธีสอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Student performance method) มีหลักการของการสอน คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีบทบาทสำคัญในกิจกรรม ให้มีประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติกับวัสดุหรือข้อเท็จจริง การเรียนการสอนนั้นอาจปฏิบัติได้ทั้งในห้องและนอกห้องปฏิบัติการก็ได้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้คือ ชั้นเตรียมการทดลอง ชั้นดำเนินการ ชั้นเสนอผล และชั้นอภิปรายสรุปผล แต่ละขั้นตอนจะเกิดความสำคัญอยู่ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานด้วยตนเอง

4. วิธีการสอนแบบโครงการ (Project method) เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยยึดหลักที่ว่า การเรียนรู้ที่คืบคลานเกิดขึ้นจากการกระทำโดยตัวผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือก และกำหนดงานหรือโครงการที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งการดำเนินงานและประเมินผลงานด้วย โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ แต่ถ้าผู้สอนกำหนดและควบคุมการดำเนินงาน โครงการแล้วจะกลายเป็นวิธีการสอนแบบมอบหมายงาน เช่นเดียวกับวารสาร สุนาลัย (2536 : 26 - 27) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบโครงการไว้ว่า การสอนโครงการเป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม หรือทำโครงการที่เป็นปัญหา อาจทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ ผู้เรียนเป็นผู้คิดโครงการ เลือกโครงการ กำหนดโครงการและประเมินผลโครงการด้วยตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและคอยชี้แนะเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น และในการสอนแบบโครงการ ได้มีขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นการกำหนดความมุ่งหมาย เป็นการกำหนดความมุ่งหมายของโครงการโดยผู้เรียนเป็นผู้วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลโครงการด้วยตนเอง ผู้สอนคอยดูแลและช่วยเหลือเพื่อให้ได้โครงการที่เหมาะสม

4.2 ขั้นการวางแผนโครงการ เมื่อเลือกโครงการแล้วผู้เรียนร่วมกันวางแผนว่าจะดำเนินการอย่างไร เก็บข้อมูลที่ไหน และใช้วิธีการใดเลือกทำกิจกรรมจึงจะเหมาะสมกับโครงการนั้น ๆ

4.3 ขั้นการปฏิบัติโครงการ ในขั้นนี้เป็นการดำเนินการตามแผนที่ตกลงไว้ โดยทำตามขั้นตอนในการปฏิบัติ ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้น ผู้สอนจะต้องเป็นผู้คอยช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไข

4.4 การประเมินผล หลังจากทำโครงการเสร็จแล้วก็ประเมินผลว่าโครงการที่ทำไปบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่เพียงไร เพื่อหาหนทางปรับปรุงและแก้ไขต่อไป

5. วิธีสอนโดยศึกษานอกสถานที่ (Field trip) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสภาพที่แท้จริงของสิ่งที่ได้ศึกษาไปแล้วหรือกำลังศึกษาอยู่ วิธีการนี้มุ่งส่งเสริมหรือขยายความในหลักการและเนื้อหาที่ได้เรียนในชั้นเรียนก่อนไปศึกษานอกสถานที่ ทำให้ได้รับรู้ และคุ้นเคยกับสภาพที่แท้จริงของสิ่งนั้น ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนที่มักอยู่แต่ในห้องเรียนเท่านั้น

โดยสรุปแล้ววิธีการสอนที่กล่าวมานี้จะพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ แต่ก็ยังไม่เท่าเทียมกัน วิธีการสอนบางวิธีอาจเหมาะสมกับความมุ่งหมายที่จะให้ความรู้ แต่ไม่เหมาะสมสำหรับความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทัศนคติ หรือทักษะในการที่จะให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนจึงต้องพิจารณาถึงการเลือก หรือนำเอาวิธีการสอนแต่ละวิธีมาใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ อย่างเหมาะสม

2.2.3 สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการที่ดี

กรมสามัญศึกษา (เจริญชัย งานไว 2538: 38-40) มุ่งหวังจะให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงได้ปฏิบัติให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการภายในห้องเรียน นอกห้องเรียนและทั่วบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และพักผ่อนหย่อนใจในรูปแบบของอุทยานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมีนโยบายจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและของรัฐบาล ทั้งนี้ให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ด้วยความเข้าใจ พอใจ มองเห็นคุณค่า บรรยากาศการทำงานเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะ ตามวิถีทางประชาธิปไตย มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเกิดความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างบุคลากรในโรงเรียนเอง และระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย นอกจากนั้นหากเป็นไปได้ควรให้ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการด้านนั้นๆ สามารถนำผลงานที่ได้ปฏิบัติจนสัมฤทธิ์ผลแล้ว มาใช้เป็นผลการปฏิบัติงานในรอบปี หรือเป็นส่วนหนึ่งของผลงานการขอเลื่อนระดับปรับตำแหน่งด้วย

การดำเนินงานควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. ให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในงาน และกำหนดให้งานทุกอย่างมีบุคคล/คณะบุคคลรับผิดชอบ มีการแบ่งงานที่เหมาะสมกับบทบาท หน้าที่ และไม่ละเลยหน้าที่รับผิดชอบของตน
2. การดำเนินงานแต่ละด้านมีเป้าหมายของงานที่ชัดเจน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบความก้าวหน้า อุปสรรคปัญหาได้ทุกขั้นตอน รวมทั้งกำหนดระยะเวลาในการรายงานผลการดำเนินการด้วย
3. การดำเนินงานแต่ละด้าน ต้องคำนึงบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ เรียบง่าย ลงทุนน้อย ใช้วัสดุที่มีอยู่แล้วหรือพัฒนาจากที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว โดยเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ เจตคติ และคุณธรรม จริยธรรมตามเป้าหมาย รวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งช่วยโน้มน้าวให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ อยากใช้ อยากพัฒนา รักและหวงแหนสิ่งที่ตนเองมี

4. ควรจัดลำดับของงานตามสภาพการณ์ และความพร้อมของโรงเรียน/บุคลากร กล่าวคือ มีความพร้อมในด้านใดให้ดำเนินการด้านนั้นไปก่อน แต่ควรมีผลงานโครงการกำหนดไว้ด้วยว่าต่อไปจะทำด้านใดเมื่อไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

5. ระดมทรัพยากรในการดำเนินงาน ทั้งด้านบุคคล วัสดุอุปกรณ์-ครุภัณฑ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ จากโรงเรียน ชุมชน และองค์กรเอกชน และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6. มีการประสานประโยชน์ เช่น ใช้ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีส่วนชื่นชมผลงาน เป็นต้น

ฉะนั้นในการสร้างบรรยากาศองค์การที่ดีและพึงประสงค์ ประไพ สุภกรมย์โชติ (2529 : 2)

ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศองค์การที่ดีและพึงประสงค์อันจะมีลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุน โดยเฉพาะบรรยากาศแบบเปิดและบรรยากาศที่เป็นอิสระที่จัดเป็นบรรยากาศที่พึงประสงค์ที่ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บังเกิดขึ้นในสภาพการบริหารและการจัดการในโรงเรียน เพราะบรรยากาศทั้งสองนี้จะเป็นบรรยากาศของการปฏิบัติงานผู้บริหารและคณะครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มิมีใครใคร่ให้เกียรติกันและกัน ผู้บริหารให้การยอมรับในความสามารถ ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม จึงมีขวัญและกำลังใจสูง ก่อให้เกิดการร่วมมือในการทำงาน ครูมีความพึงพอใจในการทำงาน เพราะผู้บริหารอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ซึ่งลักษณะบรรยากาศดังกล่าวนี้จึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้บังเกิดขึ้นในการบริหารและการจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งในเรื่องนี้กรมสามัญศึกษา (สรสันทน์ ศรีประทักษ์ 2534 : 38-39) ได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการบริหารและการจัดการที่ดีในโรงเรียนได้แก่

1. การส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารกับครู ครูกับครู ครูกับบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน ครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และกับบุคคลภายนอกที่มาเยือน ควรเป็นไปด้วยบรรยากาศแห่งมิตรไมตรี ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากัน ทักทายกันด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีปัญหาอะไรก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้อง ซึ่งอาจกระทำได้โดยเปิด โอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมทั้งในการแสดงความคิดเห็นหรือการปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ส่งเสริมให้มีการประชุมร่วมกันในระดับ โรงเรียน ฝ่าย หมวดอย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 เปิด โอกาสให้บุคลากรใน โรงเรียนแสดงความคิดเห็นในลักษณะต่าง ๆ
- 1.3 ส่งเสริมการประชุมปฏิบัติการ
- 1.4 จัดให้บุคลากรใน โรงเรียนมีโอกาสพบปะสังสรรค์กันใน โอกาสอันควร
- 1.5 ส่งเสริมให้บุคลากรใน โรงเรียนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในกรณีต่าง ๆ
- 1.6 มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.7 เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงาน โดยคณะกรรมการนักเรียนภายใต้การดูแลของครู
- 1.8 คัดรับแขกมาเยือนด้วยบรรยากาศแห่งมิตรไมตรี
- 1.9 ส่งเสริมการปฏิบัติตนให้มีสัมมาคารวะตามขนบธรรมเนียมประเพณี
2. การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในลักษณะต่างๆ ได้แก่
  - 2.1 การจัดให้มีสวัสดิการต่างๆ ภายในโรงเรียน
  - 2.2 ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความสามารถอย่างเต็มที่
    - 2.1 ยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณ เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น
    - 2.2 งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานของบุคลากร
3. ทีมงานของผู้บริหาร โรงเรียนควรดำเนินนโยบายและแนวปฏิบัติให้ชัดเจนต่อการปฏิบัติงาน

ดังนั้นสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านการบริหารและการจัดการเป็นสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีความสำคัญ เพราะเป็นสภาพของการจงใจในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของครูในการปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศที่พึงประสงค์ตามแนวทางของกรมสามัญที่เสนอแนะข้างต้น ที่มีลักษณะเปิดซึ่งครูจะเต็มใจในการปฏิบัติงานโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยคำสั่งที่เข้มงวดของผู้บริหาร

2.3 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนมาก เพราะสถานศึกษาเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและระบบสังคม การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ชำนาญการทางการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย(ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535 : 26)

สิริ เทศประสิทธิ์ (2529 : 101-102) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร
2. ศึกษาและให้ความรู้ในทางด้านทฤษฎีการศึกษาแก่บรรดาครูและผู้สนใจ
3. จัดโครงการการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ชุมชน และประเทศ
4. จัดการเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุด และเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอน
5. พัฒนาวิธีการที่จะทำให้ขวัญและกำลังใจของครูดี และความประพฤติของนักเรียนเรียบร้อย
6. พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมครูในโรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. วางแผนการจัดการเรียนการสอนทั้งเป็นวันและเป็นปี

8. ชี้แจงเกี่ยวกับ โปรแกรมการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ชุมชน ผู้ตรวจสอบโรงเรียน และคณะกรรมการการศึกษาทราบ

9. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา

เจริญ ไวรวัจนกุล (2523 : 79-80) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาที่ต้องบริหาร 8 ประการ คือ

1. การบริหารบุคลากรโรงเรียน ซึ่งหมายถึง ครู เจ้าหน้าที่ คนงาน และภารโรง เพื่อให้ได้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2. การปกครองและแนะแนวนักเรียน ตลอดจนติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน

3. การบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนต่าง ๆ และการบริหารการสอนเพื่อให้ได้มาซึ่งการสอนที่มีประสิทธิภาพ

4. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน ในฐานะที่โรงเรียนเป็นผู้นำของชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน

5. การจัดระบบบริหารโรงเรียน กำหนดหน้าที่และแผนภูมิบริหารโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีระเบียบแบบแผน

6. การบริหารอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

7. การบริหารงานธุรการ คืองานเสมียน เอกสารต่าง ๆ การเงินและการบริการของโรงเรียน

8. การประเมินผลงาน ซึ่งต้องทำเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องกันไม่ขาดสาย

อำภา บุญช่วย (2533 : 154) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการจัดบรรยากาศในโรงเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหารควรตระหนักในความสำคัญของการจัดบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน ควรเป็นผู้ริเริ่ม และชี้แจงแก่คณะครูในการทำงานร่วมกันเพื่อการนี้ โรงเรียนควรจะได้รับปรับปรุงให้มีบรรยากาศที่ดีอยู่เสมอทั้งนี้ก็เพื่อผลที่เกื้อกูลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนเป็นสำคัญ บรรยากาศที่ดีเป็นแรงจูงใจให้เกิดความอบอุ่น รักโรงเรียน ทำลายให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองเป็นหนทางไปสู่การเรียนรู้ได้ง่าย

2. ผู้บริหารจะต้องเข้าใจว่า โรงเรียนนั้นจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ จะทำให้นักเรียนตื่นตาตื่นใจอยู่เสมอ แต่การปรับปรุงบางอย่างเรื่องอาจจะต้องใช้แรงงาน และเงินจำนวนมาก ผู้บริหารอาจจะวางแผนปรับปรุง โดยจัดลำดับความสำคัญในเรื่องที่ควรจะทำก่อนหลัง

3. สิ่งที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ยากที่สุด คือ พฤติกรรมและวิธีสอนของครู ผู้บริหารจะต้องอดทน และพยายามชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญว่า พฤติกรรมและการสอนของครูเป็นกุญแจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากครูยอมรับสภาพความเป็นจริง และพยายามปรับปรุงตัวเองแต่นั้น หมายถึง ผู้บริหารจะต้องติดตามผล มีการให้กำลังใจแก่ครูอยู่เสมอ ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม และการสอนของครูได้สำเร็จ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ก็จะติดตามมาโดยไม่มี ยากนัก

สรุป ในการจัดบรรยากาศในโรงเรียน ความสำคัญของการจัดบรรยากาศในโรงเรียนก็เพื่อให้เด็กรักโรงเรียน และเรียนอย่างมีความสุข ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการ เช่น ตัวครู การสอนของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับเพื่อน การจัดชั้นเรียนให้นักเรียนรวมทั้ง สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ปัจจัยเหล่านี้ถ้าผู้บริหารให้ความสนใจสนับสนุนและเห็นความสำคัญ ก็จะช่วยให้งานวิชาการสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในส่วนรวมก็จะดีขึ้นตามไปด้วย

กิตติมา ปรีดีคิลิก (2532 : 225- 232) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารอาคารสถานที่ ไว้ดังต่อไปนี้

1. งานจัดสร้างอาคารสถานที่ ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ดังนี้
  - 1.1 ของบประมาณจัดสร้างอาคารสถานที่
  - 1.2 ควบคุมการก่อสร้างให้ถูกต้อง
  - 1.3 จัดการเกี่ยวกับที่ดินของโรงเรียน
  - 1.4 จัดให้มีการตกแต่งอาคารสถานที่ให้เป็นระเบียบ
2. การใช้อาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทดังนี้
  - 2.1 ดำเนินการวางแผนการใช้อาคารสถานที่
  - 2.2 จัดให้มีแผนผังบริเวณ โรงเรียน ห้องเรียน
  - 2.3 จัดให้มีการทำตารางแสดงการใช้อาคารสถานที่
  - 2.4 ให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชนในกิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้อง
3. งานบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ดังนี้
  - 3.1 ตรวจสอบสภาพของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ
  - 3.2 จัดให้มีการซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุด
  - 3.3 ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่
  - 3.4 จัดให้มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอาคารสถานที่ของบุคลากร
4. งานควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ดังนี้
  - 4.1 จัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย
  - 4.2 ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ให้เป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างบุคลากร
  - 4.3 ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้องเมื่อมีผู้มาขอใช้อาคารสถานที่
  - 4.4 ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนรับผิดชอบในการดูแลรักษาอาคารสถานที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. งานประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ผู้บริหาร โรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ดังนี้
  - 5.1 ประเมินการดำเนินงานอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ
  - 5.2 ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน
  - 5.3 ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการรักษาอาคารสถานที่
  - 5.4 ใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการประเมินผลการดำเนินงานอาคารสถานที่

สรุป ในการบริหารอาคารสถานที่เป็นหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของผู้บริหาร นอกเหนือจากงานในด้านอื่น ๆ อาคารสถานที่ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีอาคารที่น้อยอยู่และใช้ประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์ ผู้บริหารที่ไม่มีความรู้หรือใส่ใจในเรื่องอาคารสถานที่ ปล่อยให้ตึกชำรุดทรุดโทรม ไม่มีความรู้ที่จะจัดหาและพัฒนาสถานที่เพื่อการเรียนการสอนย่อมทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนการสอนขึ้นได้ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรู้จักจัดหา รู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งรู้จักควบคุมการดูแลรักษาและให้บริการแก่ชุมชน

ในฐานะผู้บริหาร การบริหารอาคารสถานที่ที่มีขอบข่ายที่พึงกระทำอยู่ 5 ประการ คือ งานจัดสร้างอาคารสถานที่ การใช้อาคาร การบำรุงรักษา การควบคุมดูแล และมีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่เพื่อการปรับปรุงต่อไป

อำภา บุญช่วย (2533 : 63-64) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผนงานวิชาการ มีดังนี้

1. เป็นผู้นำในการวางแผนและจัดทำแผน รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลและดำเนินงานในการวางแผนงานวิชาการตั้งแต่เริ่มต้นจัดทำเสร็จและนำไปใช้ปฏิบัติ
2. การนำแผนไปปฏิบัติ เมื่อจัดทำแผนเสร็จแล้วการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในแผนและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีหน้าที่มอบหมายงานให้บุคลากรในหน่วยงานพร้อมทั้งดำเนินงานด้าน

2.1 การอำนวยความสะดวก คือ การสนับสนุน ช่วยเหลือและบริการในด้านการอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้สะดวก คอยสอดส่อง ดูแล ติดตามการปฏิบัติงานให้ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนทรัพยากร

2.2 การควบคุมงาน คอยตรวจสอบ กำกับการ รวมทั้งการนิเทศงาน เพื่อควบคุมทั้งด้านมาตรฐาน คุณภาพ และระยะเวลา

2.3 การประเมินผลและรายงานผล คือ จัดทาระบบรายงานผลให้สอดคล้องกับการกำหนดความก้าวหน้าของงาน และระยะเวลาตามโครงการหรือกิจกรรม ให้มีระบบการรายงานให้เหมาะสมและสม่ำเสมอ

3. การรายงานและประเมินผล เมื่อผู้บริหารได้รับรายงาน การประเมินผลในช่วงใดช่วงหนึ่งของแผนหรือโครงการ หน้าที่ของผู้บริหารคือ การวินิจฉัย ตัดสินใจที่จะดำเนินการแก้ปัญหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือปฏิบัติต่อไปด้วยวิธีการใด (ในกรณีที่มีปัญหา) และเพื่อพัฒนาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ และก้าวหน้าอยู่เสมอ (ในกรณีที่ไม่เกิดปัญหา) เป็นต้น

สรุป การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งอันหนึ่งของการบริหารการศึกษา เพราะวิชาการเป็นเป้าหมายอันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนโดยตรง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการส่งเสริมวิชาการในโรงเรียนก็คือผู้บริหาร และครูในโรงเรียน ด้วยความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าว ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบพอสมควร มีการร่วมมือกันทำงานระหว่างผู้เกี่ยวข้อง กระจายอำนาจความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ ริเริ่มสร้างสรรค์งานวิชาการ ให้ขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ จุดสำคัญของการพัฒนา ก็คือการให้เสรีภาพทางวิชาการ และจัดบรรยากาศทางวิชาการ ให้มากขึ้น

ถ้าภา บุญช่วย (2533 : 107-108) ได้กล่าวบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนกับสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ริเริ่ม

ผู้บริหารนอกจากจะทำงานในโรงเรียนแล้ว ยังต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกมากมาย ทำให้ได้รับความรู้ ความก้าวหน้าทางการศึกษา ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมักจะมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล จึงมักเป็นผู้ที่ขวนขวายศึกษาหาความรู้ สดับรับฟัง และรับรู้ความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ดังนั้นเมื่อเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนบางอย่างที่สามารถนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนได้ดี ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้ริเริ่มนำมาใช้ในโรงเรียน โดยจะต้องประชุมปรึกษาหารือเสนอแนวความคิด และขอความคิดเห็นจากครู ซึ่งครูอาจจะคัดค้าน หรือเห็นชอบก็ได้ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่จะช่วยให้ครูเห็นความสำคัญ และมีเจตคติที่ดีต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน

2. เป็นผู้สนับสนุน

ในกรณีที่ครูได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับสื่อการสอนใหม่ ๆ ผู้บริหารควรจะเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ ให้ครูสามารถใช้สื่อเหล่านั้น ได้โดยสะดวกราบรื่น ซึ่งจะช่วยให้ครูมีกำลังใจในการสอน วิธีการที่ผู้บริหารจะสนับสนุนได้ก็คือ ให้คำแนะนำปรึกษา และจัดสรรทรัพยากรที่ต้องการให้ นอกจากนี้ควรกระตุ้นให้ครูขวนขวายศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมครูไปรับการอบรมตามโอกาสอันควร หรือจัดทำเอกสารวารสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนบริการให้แก่ครู

3. เป็นผู้ประสานงาน

บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียน คือ การเป็นผู้ประสานงาน ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ภายในโรงเรียนนั้นผู้บริหารต้องประสานงานกับทุกฝ่าย เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ การประสานงานที่ดีจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงาน ส่วนการประสานงานภายนอกโรงเรียนเกี่ยวกับ

เรื่องสื่อการเรียนการสอนผู้บริหารอาจติดต่อกับหน่วยงานทางการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อขอความรู้ความช่วยเหลือทางเทคนิควิธีการทดลองจนการขอยืมใช้อุปกรณ์ การขอความช่วยเหลือทั้งด้านวัสดุและบุคคล เป็นต้น

4. เป็นผู้ประเมิน

บทบาทในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าบทบาททั้ง 3 ที่กล่าวมาแล้ว ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่วางแผนการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนว่า ได้ผลดีเพียงไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด การประเมินผลจะทำให้ทราบข้อมูล เพื่อจะ ได้ช่วยครูปรับปรุงการใช้สื่อในโอกาสต่อไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญมี พันธุ์ไทย (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า

1. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนส่วนมากมีสถานที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน มีอาคารเรียนอยู่ใกล้กัน มีห้องสุขาเพียงพอ และได้น้ำดื่มน้ำใช้จากน้ำประปา โรงเรียนส่วนมากมีปัญหาในเรื่องอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องพยาบาล และบ้านพักครูไม่เพียงพอ ในการใช้ประโยชน์อาคารสถานที่โรงเรียนส่วนมากใช้อาคารเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงมาก

2. ในด้านวัสดุอุปกรณ์ สภาพของวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่นั้นส่วนมากใช้การได้ดี และมีอัตราการใช้ 1 - 4 ชั่วโมงต่อวัน นอกจากนี้โรงเรียนส่วนมากได้ระบุว่า เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องฉายสไลด์เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการสูง แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มี ห้องโสตทัศนศึกษา และไม่มีครูที่มีคุณวุฒิทางด้านนี้

3. ในด้านความสูญเปล่าทางการศึกษา โรงเรียนส่วนมากไม่มีความสูญเปล่า เนื่องจากการใช้ห้องเรียนทั่ว ๆ ไป เพราะมีประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียนทั่วไปมีมากกว่า 100 เปอร์เซ็นต์ แต่มีความสูญเปล่าอันเนื่องมาจากการใช้ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องศิลปศึกษา ห้องหัตถศึกษา ห้องดนตรี อาคารเกษตร โรงอาหาร และห้องประชุม เพราะห้องอาคารเหล่านี้มีประสิทธิภาพในการใช้ต่ำกว่า 100 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสูญเปล่าอันเนื่องมาจากการใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่เต็มที่ คือ เฉลี่ย 1 - 4 ชั่วโมงต่อวันเท่านั้น

วราวุธ วัฒนายุทธ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพอาคาร กรมอาชีวศึกษา พบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่ในกรมอาชีวศึกษามีระดับการศึกษาาระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีความคิดเห็นต่อพื้นที่ใช้สอยในการทำงานว่า พื้นที่อาคารในปัจจุบันมีพื้นที่เล็กคับแคบ ขาดระเบียบในการจัดวางอุปกรณ์ ในเรื่องของแสงสว่างจากธรรมชาติ

ต้องเข้ามาบ้าง เสียงรบกวนในพื้นที่ปฏิบัติงานที่ประสบปัญหามากที่สุด คือ เสียงโทรศัพท์ และเสียงสนทนาของผู้ร่วมงาน ควรแยกอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียงรบกวนไว้ต่างหาก ยกเว้นโทรศัพท์ เพราะจะทำให้ไม่สะดวกต่อการติดต่อ การระบายอากาศสำหรับอาคาร ควรเป็นเครื่องปรับอากาศ โดยใช้ร่วมกับพัดลมดูดอากาศ ความปลอดภัยในอาคารควรมีชั้นบันไดหนีไฟ และมีสัญลักษณ์บอกตำแหน่ง มีระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน และมีอุปกรณ์ดับเพลิงได้มาตรฐาน บริเวณรอบ ๆ อาคารควรมีการจัดภูมิสถาปัตยกรรม ที่มีลักษณะให้ความร่มรื่นกับอาคารและที่จอดรถได้ สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้ ภายในอาคารสามารถมองเห็นแล้วทำให้เกิดทัศนียภาพที่ดี บริเวณส่วนต่าง ๆ ของอาคารที่มีพื้นที่เล็ก ๆ ควรจัดให้มีสวนหย่อมขนาดเล็ก เช่น สวนหิน หรือสวนไม้ดอก ไม้พุ่ม เป็นต้นทั้งภายในและภายนอกอาคาร

ศุภลักษณ์ กระจำ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์ ตามทัศนะของครูและนักศึกษาพบว่า

1. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ครูและนักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ระดับปานกลาง โดยที่ครูและนักศึกษาที่เห็นว่า ครูส่วนใหญ่มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา อยู่ในระดับมาก และอุปกรณ์ที่ครูใช้ประกอบการสอนแต่ละวิชามีเพียงพอและเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ครูและนักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ครูและนักศึกษามีเห็นว่า ครูที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างดียิ่งอยู่ในระดับปานกลางและนักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

3. สภาพแวดล้อมด้านสังคมในกลุ่มเพื่อน ครูและนักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ครูและนักศึกษามีเห็นว่า นักศึกษาช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมากและนักศึกษาได้คำแนะนำในเรื่อง การเรียนจากเพื่อน รุ่นพี่ อยู่ในระดับน้อย

4. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ครูและนักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ครูและนักศึกษามีเห็นว่า หน่วยบริการต่างๆ ของโรงเรียนตั้งในที่ที่เหมาะสมต่อการติดต่ออยู่ในระดับมาก และโรงเรียนมีห้องปฏิบัติการและเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพออยู่ในระดับน้อย

เพลิน กิจฉวี (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยสารพัดช่าง เชียงใหม่ พบว่า

1. ด้านที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในสภาพปานกลาง
2. ด้านบริเวณอาคารเรียนและห้องเรียน โดยภาพรวมพบว่า การจัดบริเวณอาคารเรียนและห้องเรียนอยู่ในสภาพยังต้องปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ด้านการจัดสวัสดิการและการบริการ พบว่า โดยภาพรวมการจัดสวัสดิการ การให้บริการยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร

4. ด้านการให้บริการฝ่ายต่าง ๆ พบว่า โดยภาพรวมจาก 12 หน่วยงานมี 2 หน่วยงานที่ยังต้องปรับปรุง คือ งานสหการ และเอกสารการพิมพ์

สุนีย์ นูรณวิทย์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา พบว่า

1. นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมด้านอาจารย์สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านการปกครอง และด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ตรงกับความ เป็นจริงในระดับมาก ส่วนข้อความสภาพแวดล้อมด้านการบริการนักเรียนและอาคารสถานที่นั้น ตรงกับสภาพความเป็นจริงในระดับปานกลาง สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมด้านอาจารย์สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านการปกครอง และด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนเป็นสภาพแวดล้อมที่ดี สำหรับสภาพแวดล้อมด้านการบริการนักเรียน และด้านอาคารสถานที่ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 แห่ง ที่นักศึกษามีสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมต่างกัน คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี มีสภาพแวดล้อมที่ดี ส่วนวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี มีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

3. นักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิชาบริหารธุรกิจ และคณะวิชาศิลปหัตถกรรม มีความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมโดยภาพรวมแตกต่างกัน คือ นักเรียนคณะวิชาศิลปหัตถกรรม มีความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยอาชีวศึกษาอยู่ในระดับปานกลางส่วน ใหญ่ นักเรียนคณะคหกรรมศาสตร์ และนักศึกษาคณะวิชาบริหารธุรกิจ แสดงความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก

4. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปานกลาง และสูง มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน คือนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม

พวงพรรณ ชันดิธรรมากร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบรรยากาศและสภาพแวดล้อม โรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา ประเภทพาณิชยกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ผู้บริหารเห็นว่า โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทพาณิชยกรรม ได้ดำเนินการปฏิบัติมากต่อการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครูและนักเรียน ด้านความร่มรื่นสวยงามภายในโรงเรียน และด้านความสะอาด ความมีระเบียบของอาคารสถานที่ ส่วนด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานด้านบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมด้าน

ความปลอดภัยในสถานที่ และด้านสวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรนั้น ได้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2. ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทพาณิชยกรรม ได้ดำเนินการปฏิบัติต่อการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทุกด้านในโรงเรียนปานกลาง คือ การจัดบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครูและนักเรียนด้านความสะอาด ความมีระเบียบของอาคารสถานที่ ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงานด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านความร่วมมือกันสวยงามภายในโรงเรียน ด้านความปลอดภัยในสถานที่และด้านสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร ตามลำดับ

3. ผู้บริหารและครูมีความคาดหวังที่จะให้โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทพาณิชยกรรม ดำเนินการปฏิบัติต่อการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในระดับมากทุกด้าน แต่ความคาดหวังระหว่างผู้บริหารและครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิลาศ บุญทองขาว (2527 : 20) ได้ศึกษาบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนคติของนักเรียน ครู และผู้บริหารเขตการศึกษา 4 พบว่า บรรยากาศในการเรียนการสอน เกิดจากอิทธิพลขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เช่น พฤติกรรมของครู และพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ถ้าครูเป็นกันเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความเต็มใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกด้วยการพูด การอภิปรายปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนนักเรียนจะลดความวิตกกังวลและเรียนด้วยความสนใจและสบายใจ อิทธิพลด้านอื่น ๆ ได้แก่ เนื้อหาที่ใช้สอน วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ก็มีอิทธิพลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 178-187) ได้ศึกษารูปแบบผลการเรียนในโรงเรียนเพื่อพัฒนารูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นปีที่ 2 โรงเรียนรัฐบาล กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 10 ปีการศึกษา 2523 สรุปว่า บรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียน (แต่ไม่พบว่าเป็นอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุ) โดยการสนับสนุนจากครูมีอิทธิพลต่อการเรียนทั้ง 3 ด้าน ด้านการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อการเรียนทั้ง 3 ด้าน ด้านการแข่งขันมีอิทธิพลเฉพาะด้านทัศนคติทางสังคมศึกษาซึ่งเป็นอิทธิพลร่วม

ชวนพิศ แซ่หวุ่น (2527 : 212) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ตอนปลาย) สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พ.ศ.2526 พบว่า การนำรายวิชาของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาเกษตรกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกษตรนั้น ยังขาดความเหมาะสม ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนมัธยมศึกษาขาดความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณ

นางเยาว์ คลังวิจิตร (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดการสอนวิชาเกษตรกรรมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการสอนทั้งวิชาการงานและอาชีพเกษตร สภาพทั่วไปของโรงเรียนเกี่ยวกับแหล่งน้ำ พื้นที่ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการสอนวิชาเกษตรกรรมของโรงเรียนยังไม่พร้อมซึ่งเป็นปัญหาในการจัดการสอนของครู - อาจารย์เกษตร นอกจากนี้ครูเกษตรยังมีปัญหาในด้านงบประมาณและสวัสดิการในการนิเทศหรือติดตามประเมินผลการฝึกงานของนักเรียน

ศุมาลี กุลประดิษฐ์ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการสอนการเรียนวิชาเกษตรกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 7 พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการซึ่งหัวหน้าหมวดวิชาเกษตรกรรมและนักเรียนมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน เช่น ขาดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ขาดครู-อาจารย์เกษตร ขาดพื้นที่ในการปฏิบัติงานเกษตรของนักเรียน และขาดงบประมาณ เป็นต้น

มัทธนา พยัคฆ์จำเรียว (2526 : 49-51) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการสอนวิชาเกษตรตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางและเขตการศึกษา 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา สรุปได้ดังนี้ ในการจัดการสอนวิชาเกษตรพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีพื้นที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรค่อนข้างน้อยโดยเฉลี่ยประมาณ 1 - 3 ไร่ และในด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ น้ำประปา น้ำคลอง และน้ำบ่อ นอกจากนี้ยังใช้แหล่งอื่น ๆ อีก เช่น น้ำบาดาล น้ำฝน เป็นต้น ในเรื่องของความเหมาะสมของพื้นที่พบว่ามีความเหมาะสมมากในเรื่องการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ปลูกพืชไร่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่น้อย เช่น การเลี้ยงสุกร โค ฯลฯ ในส่วนสถานที่สำหรับการจัดสอนวิชาเกษตรทั้งในและนอกห้องเรียนเช่น เรือนเพาะชำ สถานที่ฝึกงาน และห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์นั้นมีไม่เพียงพอ ตลอดจนอุปกรณ์ในการจัดสอนวิชาเกษตรไม่เพียงพอ

ปรีชา ตราดธารทิพย์ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกษตรและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาทางการเกษตร ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 พบว่า ครูเกษตรและผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในด้านการเกษตร นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์มาก่อน โดยการเรียนการสอนนั้นจะเน้นในเรื่องของการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เกิดประสบการณ์จริง โดยมีการสาธิตการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมที่ครูเกษตรให้นักเรียนปฏิบัติตามความเหมาะสม เช่น การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เป็นต้น และพบปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนน้ำโดยเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และผู้บริหาร ครูอาจารย์และผู้ปกครองบางคนไม่สนับสนุนงานภาคปฏิบัติของนักเรียน

สิทธิศักดิ์ มานะศรีสุริยัน (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 โดยทำการศึกษา บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารอยู่ 6 ด้าน คือ 1. บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนด้านวิชาการ 2. บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนด้านงานธุรการ 3. บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนด้านงานบุคลากร 4. บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนด้านงานปกครอง 5. บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนด้านกิจกรรมนักเรียน 6. บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่าบทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนด้านวิชาการมีมากในการจัดโปรแกรมการเรียน การทำแผนปฏิบัติงาน และการจัดเวลาเรียน อัตราเรียน การสอนแต่ละกลุ่มวิชา คู่มือครูไม่เพียงพอ พื้นฐานความรู้ของนักเรียนไม่ดี และครูใช้วิธีการสอนแบบเดิม

นพมาศ วงศ์โสภกา (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่า

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูที่เป็นปัญหาด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และบุคลิกภาพ ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาต่อครูในระดับน้อยทุกด้าน และ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01

3. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากรในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.01 เกือบทั้งหมด

บทที่ 3

วิธีดำเนินงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการจำนวน 55 คน และครูเกษตรจำนวน 82 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2543 จำนวนทั้งสิ้น 55 โรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม โดยอาศัยแนวความคิดจากตำรา เอกสาร รายงาน และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังต่อไปนี้

3.2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ 3 ด้าน คือ

2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

2.2 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

2.3 สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

3.2.2 แบบสอบถามสำหรับครูเกษตร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ตามความคิดเห็นของครูเกษตร 3 ด้าน คือ

- 2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ
- 2.2 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ
- 2.3 สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชา
เกษตร

3.3 การตรวจสอบ/ทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 นำแบบสอบถามเสนอและปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ร่วม เพื่อตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม

3.3.2 นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา และการใช้
ภาษาให้ถูกต้อง จำนวน 5 ท่าน (แสดงไว้ในภาคผนวก ข)

3.3.3 นำแบบสอบถามและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
และปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

3.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัด
มหาสารคาม เพื่อเก็บข้อมูลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม
เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งหมด 55 โรงเรียน เพื่อให้ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชา
การและครูเกษตรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายกรอกแบบสอบถาม

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยเก็บด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์และรับคืน
ทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ กลับคืน 45 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 81.8 และของครูเกษตร 71 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.5

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC + (Statistical package for the social sciences for Windows) ดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครู เกษตร และสภาพทั่วไปของโรงเรียนโดยค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ

3.5.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยใช้ค่า Chi-square

3.5.3 ข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และจัดลำดับความสำคัญ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม แบ่งผลการวิจัยออกเป็นส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

4.2 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

4.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

4.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

รายการ		จำนวน(คน) (N = 45)	ร้อยละ (%)
เพศ	ชาย	36	80.0
	หญิง	9	20.0
อายุ	21 – 30 ปี	4	8.9
	31 – 40 ปี	22	48.9
	41 – 50 ปี	17	37.8
	มากกว่า 50 ปี	2	4.4

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน) (N = 45)	ร้อยละ (%)
ต่ำสุด 26 ปี		
สูงสุด 51 ปี		
เฉลี่ย 39.2 ปี		
สถานภาพการสมรส		
โสด	7	15.6
สมรส	38	84.4
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 - 5	5	11.1
6 - 10	6	13.3
11 - 15	9	20.0
16 - 20	12	26.7
21 - 25	6	13.3
มากกว่า 25 ปี	7	15.6
ต่ำสุด 3 ปี		
สูงสุด 30 ปี		
เฉลี่ย 16.4 ปี		
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	35	77.8
สูงกว่าปริญญาตรี	10	22.2
สาขาวิชาเอก		
กลุ่มคณิตศาสตร์	10	22.2
กลุ่มวิทยาศาสตร์	9	20.0
บริหารการศึกษา	6	13.3
กลุ่มพลศึกษา	4	8.8
กลุ่มสังคมศึกษา	3	6.6
เกษตรศาสตร์	2	4.5
อุตสาหกรรมศิลป์	2	4.5
ภาษาไทย	2	4.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน) (N = 45)	ร้อยละ (%)
วัดผลการศึกษา	2	4.5
การมัธยมศึกษา	1	4.5
ดนตรีศึกษา	1	2.2
เทคโนโลยีทางการศึกษา	1	2.2
พัฒนาชุมชน	1	2.2
การดำรงตำแหน่ง		
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	29	64.4
ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ	10	22.2
ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ	2	4.5
หัวหน้างานวิชาการ	4	8.9

จากตารางที่ 4.1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า เพศชายมีมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 80.0 เพศหญิงร้อยละ 20.0 โดยมีอายุเฉลี่ย 39.2 ปี และมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 48.9) รองลงมา 41 – 50 ปี (ร้อยละ 37.8) อายุ 21 – 30 ปี (ร้อยละ 8.9) และอายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 4.4) ตามลำดับ และผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่สมรสแล้ว (ร้อยละ 84.4)

ประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 16.4 ปี โดยมีประสบการณ์ระหว่าง 16 – 20 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 22.7) รองลงมาคือ มากกว่า 25 ปี (ร้อยละ 15.6) และ 6-10, 21-25 ปี (ร้อยละ 13.3) วุฒิการศึกษาสูงสุดส่วนมากจบระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 77.8) ที่เหลือจบสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 22.2) สาขาวิชาเอกที่จบมากที่สุด คือ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ (ร้อยละ 22.2) รองลงมา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 20.0) และบริหารการศึกษา (ร้อยละ 13.3) ส่วนการดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน โดยตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีมากที่สุด (ร้อยละ 64.4) รองลงมาผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 22.2) หัวหน้างานวิชาการ (ร้อยละ 8.9) และผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 4.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงสถานภาพทั่วไปของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

รายการ	จำนวน(คน) (N = 71)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	55	77.5
หญิง	16	22.5
อายุ		
21 – 30 ปี	5	7.0
31 – 40 ปี	26	36.6
41 – 50 ปี	36	50.8
มากกว่า 50 ปี	4	5.6
ต่ำสุด 24 ปี		
สูงสุด 57 ปี		
เฉลี่ย 40.8 ปี		
สถานภาพ		
โสด	11	15.5
สมรส	60	84.5
วุฒิการศึกษา		
อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	3	4.2
ปริญญาตรี	66	93.0
สูงกว่าปริญญาตรี	2	2.8
สาขาวิชาเอก		
เกษตรกรรมทั่วไป	38	53.5
อื่น ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	16	22.5
การศึกษาเกษตร	7	9.9
ส่งเสริมการเกษตร	7	9.9
สัตวศาสตร์	2	2.8
พืชศาสตร์	1	1.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน) (N = 71)	ร้อยละ (%)
ประสบการณ์ในการสอนวิชาเกษตร		
1 - 5 ปี	15	21.1
6 - 10 ปี	8	11.3
11 - 15 ปี	8	11.3
16 - 20 ปี	17	23.9
21 - 25 ปี	19	26.8
มากกว่า 25 ปี	4	5.6
ต่ำสุด 1 ปี		
สูงสุด 30 ปี		
เฉลี่ย 15.4 ปี		
การดำรงตำแหน่ง		
ครู 2	1	1.4
อาจารย์ 1	18	25.4
อาจารย์ 2	45	63.4
อาจารย์ 3	1	1.4
ครูอัตราจ้าง	6	8.5
จำนวนคาบที่สอนในเวลาปกติ คาบ/สัปดาห์		
1 - 5 คาบ/สัปดาห์	1	1.4
6 - 10 คาบ/สัปดาห์	4	5.6
11 - 15 คาบ/สัปดาห์	10	14.1
16 - 20 คาบ/สัปดาห์	40	56.3
มากกว่า 20 คาบ/สัปดาห์	16	22.6
ต่ำสุด 4 คาบ/สัปดาห์		
สูงสุด 26 คาบ/สัปดาห์		
เฉลี่ย 17.46 คาบ/สัปดาห์		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาราง 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน) (N = 71)	ร้อยละ (%)
หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอน		
งานวิชาการ	15	21.1
งานการปกครอง	19	26.8
งานบริการ	26	36.6
งานธุรการ	11	15.5

จากตารางที่ 4.2 แสดงสถานภาพทั่วไปของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย (ร้อยละ 77.5) และเพศหญิง (ร้อยละ 22.5) มีอายุเฉลี่ย 40.8 ปี โดยผู้มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 50.8) รองลงมา 31-40 ปี (ร้อยละ 36.6) 21-30 ปี (ร้อยละ 7.0) และมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 5.6) ตามลำดับ และครูเกษตรส่วนใหญ่สมรสแล้ว (ร้อยละ 84.5)

ในด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 93.0) และสาขาวิชาเอก ครูเกษตรที่จบสาขาเกษตรกรรมทั่วไปมีมากที่สุด (ร้อยละ 53.5) รองลงมาสาขาอื่นๆ (ร้อยละ 22.5) และสาขาการศึกษาเกษตร (ร้อยละ 9.9) ประสบการณ์ในการสอนวิชาเกษตรเฉลี่ย 15.4 ปี มากที่สุดคือ 21-25 ปี (ร้อยละ 26.8) รองลงมา 16-20 ปี (ร้อยละ 23.9) และ 1-5 ปี (ร้อยละ 21.1)

การดำรงตำแหน่งในปัจจุบันส่วนมากดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 (ร้อยละ 63.4) รองลงมา อาจารย์ 1 (ร้อยละ 25.4) และ ครูอัตราจ้าง (ร้อยละ 8.5) จำนวนคาบที่สอนในเวลาปกติ(คาบ/สัปดาห์) เฉลี่ย 17.46 คาบ/สัปดาห์ โดยมีคาบสอนระหว่าง 16-20 คาบ/สัปดาห์ มากที่สุด (ร้อยละ 56.3) รองลงมา มากกว่า 20 คาบ/สัปดาห์ (ร้อยละ 22.6) และ 11-15 คาบ/สัปดาห์ (ร้อยละ 14.1) หน้าที่อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานการสอน ครูเกษตรที่รับผิดชอบมากที่สุดคือ งานบริการ (ร้อยละ 36.6) รองลงมางานปกครอง (ร้อยละ 26.8) งานวิชาการ (ร้อยละ 21.1) และงานธุรการ (ร้อยละ 15.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงอาชีพเสริมทางการเกษตรของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

รายการ	จำนวน(คน) (N = 71)	ร้อยละ (%)
การทำการเกษตรเป็นอาชีพเสริม		
ไม่ได้ทำ	34	47.9
ทำ	37	52.1
เลี้ยงไก่	(10)	(14.1)*
เลี้ยงสุกร	(7)	(9.8)*
ทำสวนผลไม้	(6)	(8.4)*
เลี้ยงปลา	(5)	(7.0)*
ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับเพื่อจำหน่าย	(4)	(5.7)*
รับจัดและตกแต่งสวน	(2)	(2.8)*
เกษตรผสมผสาน	(1)	(1.4)*
ไร่นาสวนผสม	(1)	(1.4)*
เลี้ยงปลาในนาข้าว	(1)	(1.4)*

* ค่าร้อยละ คัดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.3 แสดงอาชีพเสริมทางการเกษตรของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ครูเกษตรร้อยละ 52.1 ทำอาชีพเกษตรเป็นอาชีพเสริม โดยทำอาชีพเกษตรเป็นอาชีพเสริมพบมากกว่าอาชีพอื่น ๆ คือ การเลี้ยงไก่ (ร้อยละ 14.1)

ตารางที่ 4.4 แสดงสภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

รายการ	จำนวน (คน) (N = 45)	ร้อยละ (%)
ขนาดของโรงเรียน		
เล็ก (นักเรียนไม่เกิน 499 คน)	12	26.7
กลาง (นักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน)	27	60.0
ใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป)	6	13.3
สถานที่ตั้งของโรงเรียน		
ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	6	13.3
นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	39	86.7
การเปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตร		
มัธยมศึกษาตอนต้น		
งานเกษตรพื้นฐาน	(42)	93.3 *
วิชาโครงการ	(32)	71.1 *
วิชาอาชีพ	(16)	35.5 *
มัธยมศึกษาตอนปลาย		
วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ	(29)	64.0 *
วิชาอาชีพ	(23)	51.1 *

* ค่าร้อยละ คัดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.4 แสดงสภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่าขนาดของโรงเรียนส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง (ร้อยละ 60.0) รองลงมาโรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 26.7) และโรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 13.3) สถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนมากโรงเรียนตั้งอยู่นอกเทศบาลหรือสุขาภิบาล (ร้อยละ 86.7) การเปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เปิดสอนมาก คือ งานเกษตรพื้นฐาน (ร้อยละ 93.3) รองลงมาวิชาโครงการ (ร้อยละ 71.1) และวิชาอาชีพ (ร้อยละ 35.5) ตามลำดับ ส่วนการเปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เปิดสอนมาก คือ วิชาพื้นฐานอาชีพ (ร้อยละ 64.0) รองลงมาวิชาอาชีพ (ร้อยละ 51.1)

ตารางที่ 4.5 แสดงรายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

รายวิชา	จำนวน(คน) (N = 71)	ร้อยละ * (%)
1. เกษตรพื้นฐาน	33	46.5
2. โครงการงานเกษตร	27	39.0
3. การปลูกพืชผักสวนครัว	9	12.7
4. การปลูกไม้ประดับ	8	11.3
5. การผลิตกล้าไม้	6	8.6
6. การเลี้ยงปลาน้ำจืด	5	7.0
7. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	5	7.0
8. การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ	3	4.2
9. การผลิตพันธุ์ไม้	3	4.2
10. การเลี้ยงสุกรขุน	2	2.8
11. การเลี้ยงปลาสวยงาม	1	1.4
12. การปลูกพืชไร่เศรษฐกิจ	1	1.4
13. การเพาะเห็ดอย่างง่าย	1	1.4
14. การเลี้ยงไก่เนื้อ	1	1.4
15. การปลูกพืชสมุนไพร	1	1.4
16. การเลี้ยงเป็ด	1	1.4
17. การผสมดินปลูก	1	1.4
18. การขยายพันธุ์พืช	1	1.4
19. การเลี้ยงปลา	1	1.4
20. การเลี้ยงสัตว์ปีกเฉพาะอย่าง	1	1.4

* ค่าร้อยละ โดยคิดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.5 แสดงรายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โรงเรียนเปิดสอนทั้งหมด 20 รายวิชา รายวิชาครูเกษตรสอนมากที่สุดคือ งานเกษตรพื้นฐาน (ร้อยละ 46.5) รองลงมา โครงการงานเกษตร (ร้อยละ 39.0) และวิชาการปลูกพืชผักสวนครัว (ร้อยละ 12.7)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 แสดงรายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

รายวิชา	จำนวน(คน) (N = 71)	ร้อยละ* (%)
1. การปฏิบัติโครงการอาชีพ	18	25.3
2. การปลูกไม้ดอกประดับ	10	14.1
3. การเพาะพันธุ์พืช	4	5.6
4. การปลูกไม้ตัดดอก	3	4.2
5. การจัดสวน	3	4.2
6. การเลี้ยงไก่เนื้อ	2	2.8
7. การเลี้ยงเป็ด	2	2.8
8. พื้นฐานวิชาอาชีพ	2	2.8
9. การเลี้ยงปลาสวยงาม	1	1.4
10. การปลูกพืชไร่เศรษฐกิจ	1	1.4
11. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	1	1.4
12. การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ	1	1.4
13. การผลิตพันธุ์ไม้	1	1.4
14. การผลิตกล้าไม้	1	1.4
15. การปลูกไม้ยืนต้นและสวนป่า	1	1.4
16. การเลี้ยงสัตว์	1	1.4

* ค่าร้อยละ โดยคิดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.6 แสดงรายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า วิชาเกษตรที่ครูเกษตรสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด คือ การปฏิบัติโครงการอาชีพ (ร้อยละ 25.3) รองลงมา การปลูกไม้ดอกประดับ (ร้อยละ 14.1) และการเพาะพันธุ์พืช (ร้อยละ 5.6)

4.2 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.7 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
1. ควรจัดห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยเฉพาะ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 87.3	2.2 2.8	4.5 9.9	1.189
2. ควรจัดห้องเรียนเกษตรแยกเป็นเอกเทศจากอาคารเรียน ทั่ว ๆ ไป	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 93.0	4.5 4.2	2.2 2.8	0.041
3. อาคารเรียนหรือห้องเรียนวิชาเกษตรควรประกอบด้วย					
3.1 ห้องเรียนเกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	89.8 95.8	4.5 2.8	6.7 1.4	2.560
3.2 ห้องปฏิบัติการทดลอง	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 91.5	6.7 7.1	2.2 1.4	0.112
3.3 ห้องฝึกงานช่างเกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 91.5	2.2 5.7	- 2.8	2.125

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
4. ภายในห้องเรียนควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้					
4.1 เครื่องฉายข้ามศีรษะ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	84.4 78.9	11.1 12.6	4.5 8.5	0.802
4.2 เครื่องฉายสไลด์	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	82.2 88.7	15.6 7.1	2.2 4.2	2.386
4.3 โทรทัศน์และเครื่องฉายวีดีโอ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	88.9 94.4	6.7 2.8	4.4 2.8	1.248
4.4 เครื่องฉายโปรเจ็กเตอร์และเครื่องคอมพิวเตอร์	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	77.7 80.3	15.6 14.1	6.7 5.6	0.111
5. ควรมีห้องจัดเก็บเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรโดยเฉพาะ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 100	2.2 -	2.2 -	3.211
6. ควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการใช้ในการปฏิบัติงานเกษตรต่อไปนี้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
6.1 เครื่องมือเตรียมดิน (จอบ เสียม มีดคายน้ำ)	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100 98.6	- 1.4	- -	0.639
6.2 ชุดพรวนดินและไถบด (ส้อม พรวน ซ้อนปลูก)	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100 94.4	- 4.2	- 1.4	2.626

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4. 7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
6.3 ชุดตัดแต่งกิ่ง (กรรไกรตัดกิ่ง ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก)	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100 95.8	- 4.2	- -	1.952
6.4 ชุดเครื่องมือขยายพันธุ์พืช	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 95.8	4.4 4.2	- -	0.003
6.5 ชุดสถิติวัดความชื้นในดิน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	88.9 88.7	8.9 14.1	2.2 4.2	1.106
6.6 ชุดตรวจสอบความเป็นกรด เป็นด่าง (pH) ของดิน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 84.5	4.4 14.1	- 1.4	3.487
6.7 เครื่องพ่นยาฆ่า	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	77.7 83.1	17.8 12.7	4.5 4.2	0.588
6.8 เครื่องทดสอบดินหาธาตุ N-P-K	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 87.3	4.5 11.3	2.2 1.4	1.704
6.9 เครื่องฟักไข่สาริต	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	84.4 83.1	8.9 12.7	6.7 4.2	0.676
6.10 เครื่องฟักไข่ขนาด 140 ฟอง พร้อมอุปกรณ์	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	73.3 80.3	22.2 14.1	4.5 5.6	1.305

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
6.11 ตู้เพาะเชื้อพร้อมอุปกรณ์	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	86.7	11.1	2.2	0.109
	ครูเกษตร	84.5	12.7	2.8	
6.12 หม้อนึ่งอัดความดัน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	84.3	11.1	4.5	0.280
	ครูเกษตร	87.3	9.9	2.8	
6.13 ชุดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	77.8	17.8	4.4	0.088
	ครูเกษตร	77.5	16.9	5.6	
6.14 ชุดควบคุมการให้น้ำแปลงพืช	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	86.7	8.9	4.4	1.222
	ครูเกษตร	81.7	15.5	2.8	
7. มีเรือนเพาะชำไว้สำหรับเก็บรักษาพันธุ์ไม้ต่างๆ และเพาะขยายพันธุ์พืช	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	100	-	-	0.639
	ครูเกษตร	98.6	1.4	-	
8. มีฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานเกษตรต่อไปนี้					
8.1 ไก่	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	97.8	2.2	-	0.332
	ครูเกษตร	95.8	4.2	-	
8.2 เป็ด	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	93.3	6.7	-	0.292
	ครูเกษตร	84.5	12.7	2.8	
8.3 สุกร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	77.8	11.1	11.1	3.182
	ครูเกษตร	71.9	22.5	5.6	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
8.4 ประมง	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	77.7 84.5	6.7 12.7	15.6 2.8	6.874*
9. โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการ เรียนเกษตรและปฏิบัติงานเกษตร ต่อไปนี					
9.1 พืชผักสวนครัว	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100 98.6	- 1.4	- -	0.639
9.2 ไม้ดอกไม้ประดับ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100 98.6	- 1.4	- -	0.639
9.3 ไม้ผล	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	86.7 90.1	11.1 8.5	2.2 1.4	0.349
9.4 เลี้ยงสัตว์ (สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น)	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 91.5	6.7 8.5	2.2 -	1.691
9.5 การประมง	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	80.0 85.9	8.9 11.3	11.1 2.8	3.406
10. โรงเรียนมีแหล่งน้ำใช้ในการ เกษตรอย่างเพียงพอ (เช่น บ่อน้ำ สระน้ำ น้ำคลองชล และ ประทุน)	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 84.5	4.5 7.0	2.2 8.5	2.323

* = P < .05 (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.7 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตรโดยภาพรวมจะมีระดับความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” เกือบทุกรายการโดยที่ระดับความคิดเห็นในแต่ละรายการจะไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมาก และก็มีอยู่ 1 รายการที่ผู้บริหารและครูเกษตรมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ (รายการที่ 8.4) มีฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานเกษตรด้านประมง ดังจะเห็นได้ว่าระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีระดับเห็นด้วยน้อยกว่าครูเกษตร คือ (ร้อยละ 77.7 และร้อยละ 84.5 ตามลำดับ) ส่วนระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ครูเกษตรก็มีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 12.7 และร้อยละ 6.7 ตามลำดับ) และที่สำคัญอีกอย่างจะเห็นว่าผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” มากกว่าครูเกษตร (ร้อยละ 15.6 และร้อยละ 2.8)

ตารางที่ 4.8 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
1. ควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรคือ					
1.1 จัดไว้ชั่วโมงสุดท้ายเพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	75.5 77.5	17.8 14.0	6.7 8.5	0.368
1.2 จัดคาบคู่เพื่อที่จะให้งานที่ปฏิบัติเกิดความต่อเนื่องและมีเวลาเพียงพอ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 93.0	2.2 7.0	- -	1.305
2. การเรียนการสอนวิชาเกษตรควรส่งเสริมให้					
2.1 นักเรียนรู้จักคิด	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 98.6	2.2 1.4	- -	1.108
2.2 ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100.0 97.2	- 2.8	- -	1.290
2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 91.5	6.7 8.5	2.2 -	1.691
3. การเปิดสอนวิชาเลือกเสรีควรให้นักเรียนเลือกเองตามความสนใจมากกว่าที่โรงเรียนกำหนด	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	82.2 80.3	15.6 18.3	2.2 1.4	0.240

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
4. กระบวนการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	82.2 80.3	13.3 18.3	4.5 1.4	1.411
5. มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น มีป้ายชื่อต้นไม้ พืชสมุนไพร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100.0 95.8	- 4.2	- -	1.952
6. การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรควรเน้นวิธีการปฏิบัติเป็นหลักเพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์จริง	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100.0 93.0	- 4.2	- 2.8	3.312
7. ในการเรียนภาคปฏิบัติครูควรสาธิตวิธีการปฏิบัติและให้นักเรียนปฏิบัติตาม	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	75.6 91.5	13.3 7.0	11.1 1.4	6.988*
8. โรงเรียนควรมีการจัดสัมมนากลุ่มย่อยระหว่างครูผู้สอนวิชาเกษตรเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนการสอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 93.0	6.7 7.0	2.2 -	1.594
9. ฝ่ายวิชาการควรร่วมมือกับครูเกษตรในการพิจารณาเปิดวิชาเรียนวิชาสอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 91.6	4.4 7.0	- 1.4	0.989

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
10. วิชาเกษตรที่เปิดสอนควรจัดให้ เหมาะสมกับสภาพและความ ต้องการของท้องถิ่น หรือชุมชน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100.0 95.8	- 4.2	- -	1.952
11. มีการใช้แหล่งความรู้และแหล่ง ทรัพยากรในท้องถิ่นในการเรียน วิชาเกษตรเช่น สถานที่ฝึกอาชีพ ในท้องถิ่น ฟาร์มเอกชน ฯลฯ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	88.9 93.0	11.1 7.0	- -	0.543
12. ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรมีความ เข้าใจ หลักสูตร จุดมุ่งหมายและ ธรรมชาติของวิชาที่สอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 90.1	2.2 9.9	- -	2.560
13. มีการนิเทศการสอนแก่ครูผู้สอน เป็นประจำ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 90.1	4.4 9.9	- -	1.128
14. ครูควรได้รับการฝึกอบรมความรู้ และเทคโนโลยีทางการเกษตร ใหม่อยู่เสมอ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 97.2	2.2 2.8	- -	0.039
15. ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียน ทำโครงการเกษตรตามความสนใจ ของตนเอง เพื่อที่จะทำให้เกิด ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 94.4	- 5.6	2.2 -	4.146
16. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ เรียนวิชาเกษตร เช่น ชุมนุม	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 93.0	2.2 7.0	- -	1.305

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

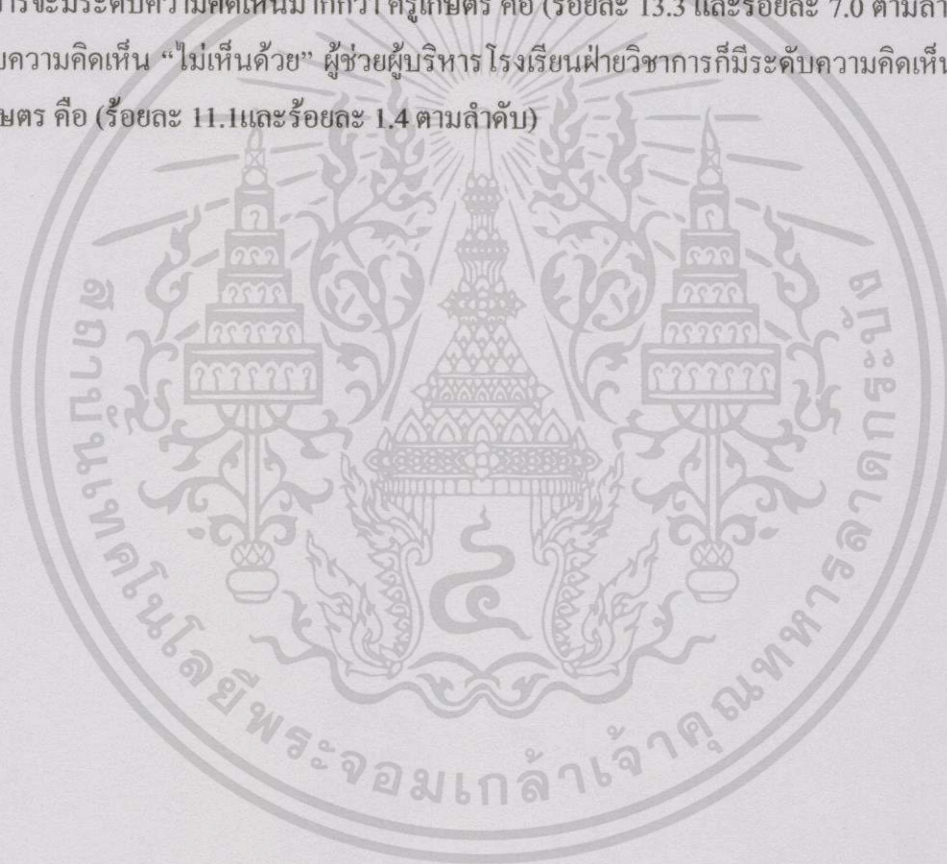
ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
17. นักเรียนสามารถปฏิบัติงาน เกษตรที่บ้านได้โดยมีครูเป็นผู้ นิเทศ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	86.7 84.5	11.1 15.5)	2.2 -	1.976
18. มีการเชิญวิทยากรผู้ที่มีความ เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่นัก เรียน(เช่น เกษตรกรผู้ประสบ ความสำเร็จ นักธุรกิจ ฯลฯ)	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 88.7	4.5 9.9	2.2 1.4	1.211
19. ห้องสมุดควรสนับสนุนการจัด การเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยการจัดหาเอกสาร ตำรา หนังสือ หรือวารสารทางการ เกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 91.5	2.2 8.5	- -	1.884
20. มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อ ส่งเสริมความรู้ในเรื่องการ เกษตรแก่เกษตรกร หรือผู้มีความ สนใจ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 87.3	4.4 11.3	2.2 1.4	1.704
21. มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอก สถานที่ ที่เกี่ยวกับการเกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 90.1	4.5 8.5	2.2 1.4	0.778
22. จัดให้นักเรียนฝึกงานนอกสถาน ที่ หรือสถานประกอบการในช่วง วันหยุดหรือปิดภาคเรียน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	82.2 83.1	8.9 15.5	8.9 1.4	4.507

* = $P < .05$ (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.8 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โดยส่วนมากจะมีระดับความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มากเกือบทุกรายการ โดยที่แต่ละรายการจะไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมาก แต่ก็มีอยู่เพียง 1 รายการที่ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตรมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ (รายการที่ 7) การเรียนภาคปฏิบัติครูควรสาธิตวิธีการปฏิบัติแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม และจะเห็นได้ว่าในระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” ครูเกษตรจะมีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ คือ (ร้อยละ 91.5 และร้อยละ 75.6 ตามลำดับ) ส่วนระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีระดับความคิดเห็นมากกว่า ครูเกษตร คือ (ร้อยละ 13.3 และร้อยละ 7.0 ตามลำดับ) และระดับความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการก็มีระดับความคิดเห็นมากกว่า ครูเกษตร คือ (ร้อยละ 11.1 และร้อยละ 1.4 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.9 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและ ครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และการจัดการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
1. ผู้บริหารและครูเกษตรควรร่วมกันศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 84.5	- 12.7	2.2 2.8	6.283*
2. โรงเรียนได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่การเกษตรในโรงเรียน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 84.5	2.2 15.5	2.2 -	6.645*
3. ผู้บริหารศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์การเรียนการสอนวิชาเกษตรเพื่อจะได้บริหารงานให้บรรลุจุดประสงค์	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 81.3	8.9 19.7	- -	2.464
4. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับครูเกษตรเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 83.1	4.4 15.5	- 1.4	4.120
5. มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบถึงจุดประสงค์ของวิชาเกษตรที่เปิดสอน เพื่อความเข้าใจ และสนับสนุนการเรียนการสอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 83.1	6.7 15.5	- 1.4	2.743

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และการจัดการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
6. ผู้บริหารมีความเป็นกันเองและเปิดโอกาสให้ครูเกษตรแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 87.3	4.4 11.3	2.2 1.4	1.704
7. มีการการประชุมประสานงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรระหว่างโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 87.3	2.2 14.1	2.2 2.8	4.611
8. โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณตลอดจนให้ความสะดวกในการของบประมาณเกี่ยวกับการเรียนการสอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	86.7 83.1	11.1 14.1	2.2 2.8	0.267
9. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้แก่มวคเกษตรเพื่อใช้ในการซ่อมแซม จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือเกษตรในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 85.9	4.4 9.9	- 4.2	3.228
10. มีการจัดนิเทศหรืออบรมครูเกษตร ในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง รวมทั้งระเบียบที่สำคัญในการขอความร่วมมือกับแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 83.1	2.2 15.5	2.2 1.4	5.281

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และการจัดการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
11. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเกษตร ทำงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์ในการเรียนการสอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 78.9	6.7 18.3	2.2 2.8	3.238
12. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกษตร เพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	97.8 91.5	- 7.1	2.2 1.4	3.389
13. ส่งเสริมสนับสนุนครูเกษตรให้ เข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 91.0	2.2 5.6	2.2 1.4	0.869
14. จัดคนงานและนักกรรับผิดชอบ งานประจำหมวดวิชาเกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 81.7	4.5 14.1	2.2 4.2	3.228
15. สนับสนุนในความสามารถและ ผลงานที่ดีเด่น ตลอดจนเผยแพร่ ผลงานของครูเกษตร	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	100.0 91.5	- 7.0	- 1.4	4.010
16. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกษตร ทัศนศึกษาดูงานแหล่งวิทยาการ ใหม่ หรือเยี่ยมชมการเรียนการ สอนของโรงเรียนอื่น ๆ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	93.3 85.9	4.5 12.7	2.2 1.4	2.245
17. ส่งเสริมให้มีวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถมาให้ความรู้ใน การจัดการสอนวิชาเกษตรแก่ครู ผู้สอน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	95.6 83.1	4.4 14.1	- 2.8	4.228

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และการจัดการ	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ (N=45) ครูเกษตร (N=71)	ระดับความคิดเห็น			χ^2
		เห็นด้วย (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ)	
18. สนับสนุนครูเกษตร ไปนิเทศนักเรียนที่ทำโครงการเกษตรที่บ้าน เช่นงบประมาณ ค่าใช้จ่าย และ ยานพาหนะ น้ำมัน เป็นต้น	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 81.7	4.5 15.5	4.4 2.8	3.498
19. โรงเรียนสนับสนุนยานพาหนะ และใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัด กิจกรรมทัศนศึกษาดูงานนอก สถานที่	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูเกษตร	91.1 84.5	6.7 12.7	2.2 2.8	1.137

* = $P < .05$ (แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ)

จากตารางที่ 4.9 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตรโดยภาพรวมจะมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” เป็นส่วนมากเกือบทุกรายการ แต่ก็มีอยู่เพียง 2 รายการที่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ (รายการที่ 1) ผู้บริหารและครูเกษตรร่วมกันศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร และ(รายการที่ 2) โรงเรียนได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่การเกษตรในโรงเรียน โดยรายการที่ 1 พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” มากกว่าครูเกษตร คือ (ร้อยละ 97.8 และร้อยละ 84.5 ตามลำดับ) ส่วนในระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ครูเกษตรจะมีระดับความคิดเห็น (ร้อยละ 12.7) และ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการไม่มีความคิดเห็นเลย ส่วนระดับความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” ก็มีระดับที่ใกล้เคียงกันคือ ผู้ช่วยบริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 2.2) และครูเกษตร (ร้อยละ 2.8) และในรายการที่ 2 พบว่า ผู้ช่วยบริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” มากกว่าครูเกษตร คือ (ร้อยละ 95.6 และร้อยละ 84.5 ตามลำดับ) ส่วนในระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ครูเกษตรจะมีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ คือ (ร้อยละ 15.5 และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้อยละ 2.2) และในระดับความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการมีระดับความคิดเห็น (ร้อยละ 2.2) โดยที่ครูเกษตรไม่มีความคิดเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน วิชาเกษตร

ตารางที่ 4.10 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของโรงเรียนที่เอื้อต่อ
การเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ *
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ		
1. โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติและแหล่งน้ำ ใช้เพียงพอกับการทำการเกษตร	13	28.8
2. ควรมีปัจจัยด้านอาคารสถานที่รวมทั้งวัสดุและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน มีอย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	8	17.7
3. จัดพื้นที่โรงเรียนให้มีความสวยงาม มีสวนหย่อม ไม้ดอกไม้ประดับ เพียงพอ โดยให้ครูเกษตรรับผิดชอบดูแลบำรุงรักษาและให้นักเรียนมี ส่วนร่วมมากที่สุด	1	2.2
4. จัดบรรยากาศในโรงเรียน โดยเป็นอุทยานการศึกษาเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงาน งานของนักเรียน	1	2.2
5. ถ้าเป็นโรงเรียนในเขตเทศบาล ที่มีพื้นที่คับแคบ ควรจัดหาพื้นที่บริเวณ ใกล้เคียงกับโรงเรียนในการฝึกปฏิบัติงานทำการเกษตร	1	2.2
6. ควรจัดห้องเรียนเกษตรให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เป็น แหล่งศึกษาค้นคว้าได้ตลอดเวลา	1	2.2
ครูเกษตร		
1. โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการปฏิบัติงานเกษตร พร้อมทั้งเครื่องมือ และอุปกรณ์เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	7	9.8
2. ควรมีห้องเรียนเป็นของหมวดเกษตรเฉพาะ พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ	1	1.4
3. จัดทำแปลงสาธิต โดยใช้เป็นสถานที่ฝึกงาน	1	1.4

* ค่าร้อยละ คิดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.10 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติและแหล่งน้ำใช้เพียงพอกับการทำการเกษตรมี 13 คน ควรมีปัจจัยด้านอาคารสถานที่ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนมีอย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียนมี 8 คน

ส่วนครูเกษตรได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการปฏิบัติงานเกษตร พร้อมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอกับจำนวนนักเรียนมี 7 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ *
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ		
1. ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งความรู้ต่างๆ ตลอดจนมีแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย และเพียงพอต่อการค้นคว้า	5	11.1
2. ในการเปิดวิชาเลือกเสรีควรเปิดตามความเหมาะสมกับท้องถิ่นและฤดูกาล โดยให้นักเรียนเลือกเองตามความชอบของนักเรียน	4	8.8
3. ครูเกษตรมีจำนวนน้อยทำให้การรับนักเรียนได้ไม่เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน	3	6.6
4. มีการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนราชการ เช่น เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ และปศุสัตว์ สนับสนุนการเรียนการสอน	1	2.2
5. จัดให้มีมุมเกษตรเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ป้ายนิเทศ เสียงตามสาย และกิจกรรมเสริมความรู้หน้าเสาธง เป็นต้น	1	2.2
6. ควรจัดรายวิชาเกษตรในแต่ละเทอมอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นวิชาที่จำเป็นในชีวิตปัจจุบัน	1	2.2
7. ส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนวิชาเกษตรมีบทบาทรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศวิชาการเกี่ยวกับวิชาเกษตร โดยเฉพาะ	1	2.2
ครูเกษตร		
1. การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการในเรื่องของหลักสูตร ควรเปิดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และวิชาเลือกที่เปิดสอนควรหลากหลายวิชาเพื่อให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ	5	7.1
2. จัดเอกสารค้นคว้าที่สมัยและหลากหลายรูปแบบที่เกี่ยวกับการเกษตร	4	5.6
3. จัดชั่วโมงสอนให้อยู่ในคาบสุดท้ายและติดต่อกัน 2 คาบ	1	1.4
4. ภายในห้องสมุดควรจัดให้มีมุมศึกษาค้นคว้าทางการเกษตร โดยเฉพาะ	1	1.4

* ค่าร้อยละ คิดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.12 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความรู้อื่นๆ จากแหล่งความรู้ต่างๆ ตลอดจนมีแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย และเพียงพอต่อการค้นคว้ามี 5 คน ในการเปิดวิชาเลือกเสรีควรเปิดตามความเหมาะสมกับท้องถิ่นและฤดูกาล โดยเด็กนักเรียนเลือกเองตามความชอบของนักเรียนมี 4 คน ครูเกษตรมีจำนวนน้อยทำให้การรับนักเรียนได้ไม่เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนมี 3 คน

ส่วนครูเกษตรได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการในเรื่องของหลักสูตร ควรเปิดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และวิชาเลือกที่เปิดสอนควรหลากหลายวิชาเพื่อเด็กนักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจมี 5 คน จัดเอกสารค้นคว้าที่สมัยและหลากหลายรูปแบบที่เกี่ยวกับการเกษตรมี 4 คน

ตารางที่ 4.12 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ *
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ		
1. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับรายวิชาที่สอนพร้อมทั้งสนับสนุนการนิเทศ การอบรม และทัศนศึกษาอย่างต่อเนื่อง	13	28.8
2. ผู้บริหารควรให้ความสนใจทางการเกษตร และให้การสนับสนุนครูเกษตรในการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ชัดเจน ทำงานอย่างมีอิสระและสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพ	3	6.6
3. สร้างขวัญและกำลังใจให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคนทุกหมวดวิชา	2	4.4
4. ควรมีการประเมินศักยภาพของครูเกษตรอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	1	2.2
5. ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันทักษะในระดับต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ	1	2.2
ครูเกษตร		
1. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งด้านทฤษฎี และปฏิบัติ	10	14.1
2. ผู้บริหารควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนเกษตร และให้ความสำคัญ พร้อมทั้งการเปิดสอนควรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	6	8.4

* ค่าร้อยละ คิดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.12 แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับรายวิชาที่สอนพร้อมทั้งสนับสนุนการนิเทศ การอบรม และทัศนศึกษาอย่างต่อเนื่องมี 13 คน ผู้บริหารควรให้ความสนใจทางการเกษตร และให้การสนับสนุนครูเกษตรในการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ชัดเจน ทำงานอย่างมีอิสระและสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพมี 3 คน สร้างขวัญและกำลังใจให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกับทุกคนทุกหมวดวิชามี 2 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนครูเกษตรได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งด้านทฤษฎี และปฏิบัติมี 10 คน และผู้บริหารควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนเกษตร และให้ความสำคัญ พร้อมทั้งการเปิดสอนควรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมี 6 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13 แสดงข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม	จำนวน (คน)	ร้อยละ *
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ		
1. การจัดการเรียนการสอนเกษตรควรศึกษา วิเคราะห์ความต้องการของตลาดในเรื่องสินค้าที่จำหน่าย ชุมชน และท้องถิ่น จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1	2.2
2. ครูเกษตรควรจัดแปลงสาธิตเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้นทุนต่ำ ได้ผลดี และได้ผลสำเร็จกว่าผู้ปกครองนักเรียนเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองให้ศึกษาดูงานเกษตรใน โรงเรียน	1	2.2
ครูเกษตร		
1. โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลงานทางการเกษตร และทำให้นักเรียนได้แสดงผลงานของแต่ละระดับชั้น เพื่อจะได้ประเมินทั้งตัวนักเรียนและครูเกษตร	1	1.4
2. ครูเกษตรควรทำงานวิจัยในระดับ โรงเรียน หรืออาจจะศึกษาเฉพาะกรณี	1	1.4
3. “ประชาชน พลเมืองของประเทศชาติ มองอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่ต่ำต้อย ถ้าหาก รายได้ต่ำ แม้แต่ผู้ที่เป็นเกษตรกรเองก็พยายามที่จะหนีจากอาชีพเกษตรกรรวม สถานศึกษาทางการเกษตรไม่มีนักศึกษาเรียนต้องแปรสภาพไปเปิดสอนวิชาใหม่หมด แล้วเมื่อไหร่อาชีพเกษตรกรกรรมจะได้รับการดูแลเอาใจใส่หรือส่งเสริมให้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีรายได้ดี มีคนสนใจที่จะประกอบอาชีพนี้ ฯลฯ”	1	1.4

* ค่าร้อยละ คิดจากการตอบของแต่ละรายการ

จากตารางที่ 4.13 แสดงข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะรายการละ 1 คน ส่วนครูเกษตรได้ให้ข้อเสนอแนะรายการละ 1 คน เช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตร สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยมีการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อศึกษาถึงข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 55 คน และครูเกษตรที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 82 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บด้วยตนเอง และโดยทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจากผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจำนวน 45 ชุดคิดเป็นร้อยละ 81.8 และครูเกษตรจำนวน 71 ชุดคิดเป็นร้อยละ 86.5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตร ส่วนของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของโรงเรียน ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ส่วนแบบสอบถามของครูเกษตรได้แบ่งออก 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ตามความคิดเห็นของครูเกษตร และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำเสนอต่อผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยได้ตรวจถึงความเหมาะสมและความถูกต้องทางด้านเนื้อหา การใช้ภาษา และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นำมาแก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา การใช้ภาษาให้มีความเหมาะสม และตรงตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขอนหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 55 โรงเรียน โดยเป็นแบบสอบถามของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 55 ชุด และครูเกษียณ 82 ชุด ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามเองในโรงเรียนที่ใกล้ และจัดส่งทางไปรษณีย์ในโรงเรียนห่างไกล จากนั้นนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC + (Statistical Package for the Social Science for Windows) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษียณ และสถานภาพทั่วไปของโรงเรียน โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมทั้งบรรยายผลประกอบ
2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทั้งด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านบริหารและการจัดการ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูเกษียณ โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมทั้งบรรยายผลประกอบ
3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูเกษียณ โดยใช้ Chi-square test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมทั้งบรรยายผลประกอบ

5.1.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน จากการวิจัยพบว่า เพศชายมีมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 80.0 เพศหญิงร้อยละ 20.0 โดยมีอายุเฉลี่ย 39.2 ปี และมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 48.9) รองลงมา 41 – 50 ปี (ร้อยละ 37.8) อายุ 21 – 30 ปี (ร้อยละ 8.9) และอายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 4.4) ตามลำดับ และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สมรสแล้ว (ร้อยละ 84.4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 16.4 ปี โดยมีประสบการณ์ระหว่าง 16 – 20 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 22.67) รองลงมาคือ มากกว่า 25 ปี (ร้อยละ 15.56) และ 6-10, 21-25 ปี (ร้อยละ 13.3) วุฒิการศึกษาสูงสุดส่วนมากจบระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 77.8) และสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 22.2) สาขาวิชาเอกที่จบมากที่สุด คือ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ (ร้อยละ 22.2) รองลงมาคือกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 20.0) และสาขาวิชาบริหารการศึกษา (ร้อยละ 13.3) ส่วนการดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีมากที่สุด (ร้อยละ 64.4) รองลงมาคือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 22.2) หัวหน้างานวิชาการ (ร้อยละ 8.9) และผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 4.4) ตามลำดับ

สถานภาพทั่วไปของครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 77.5 และ ร้อยละ 22.5) ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย 40.8 ปี โดยผู้มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 50.8) รองลงมา 31-40 ปี (ร้อยละ 36.6) 21-30 ปี (ร้อยละ 7.0) และมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 5.6) ตามลำดับ และครูเกษตรส่วนใหญ่สมรสแล้ว (ร้อยละ 84.5)

ในด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 93.0) และสาขาวิชาเอกที่ครูเกษตรจบมากที่สุดคือสาขาเกษตรกรรมทั่วไป (ร้อยละ 53.5) รองลงมาสาขาอื่นๆ (ร้อยละ 22.5) และสาขาการศึกษาเกษตร (ร้อยละ 9.9) ประสบการณ์ในการสอนวิชาเกษตรเฉลี่ย 15.4 ปี มากที่สุดคือ 21-25 ปี (ร้อยละ 26.8) รองลงมา 16-20 ปี (ร้อยละ 23.9) และ 1-5 ปี (ร้อยละ 21.1)

การดำรงตำแหน่งในปัจจุบันส่วนมากคือ อาจารย์ 2 (ร้อยละ 63.4) รองลงมา อาจารย์ 1 (ร้อยละ 25.4) และ ครูอัตราจ้าง (ร้อยละ 8.5) จำนวนคาบที่สอนในเวลาปกติ(คาบ/สัปดาห์) เฉลี่ย 17.46 คาบ/สัปดาห์ โดยมีคาบสอนระหว่าง 16-20 คาบ/สัปดาห์ มากที่สุด (ร้อยละ 56.3) รองลงมา มากกว่า 20 คาบ/สัปดาห์ (ร้อยละ 22.6) และ 11-15 คาบ/สัปดาห์ (ร้อยละ 14.1) หน้าที่อื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานการสอน ครูเกษตรที่รับผิดชอบมากที่สุดคือ งานบริการ (ร้อยละ 36.6) รองลงมา งานปกครอง (ร้อยละ 26.8) งานวิชาการ (ร้อยละ 21.1) และงานธุรการ (ร้อยละ 15.5) ตามลำดับ

อาชีพเสริมทางการเกษตรของครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ครูเกษตรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรเป็นอาชีพเสริม (ร้อยละ 52.1) และการทำอาชีพเกษตรเป็นอาชีพเสริมพบมากกว่าอาชีพอื่น ๆ คือ การเลี้ยงไก่ (ร้อยละ 14.1)

สถานภาพทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ขนาดของโรงเรียนส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง (ร้อยละ 60.0) รองลงมาโรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 26.7) และโรงเรียนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 13.3) สถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนมากโรงเรียนตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาลหรือสุขาภิบาล (ร้อยละ 86.7) การเปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เปิดสอนมาก คือ งานเกษตรพื้นฐาน (ร้อยละ 93.3) รองลงมาวิชาโครงการงาน (ร้อยละ 71.1) และวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาชีพ (ร้อยละ 35.5) ตามลำดับ ส่วนการเปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เปิดสอนมาก คือ วิชาพื้นฐานอาชีพ (ร้อยละ 64.0) รองลงมาวิชาอาชีพ (ร้อยละ 51.1)

รายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โรงเรียนเปิดสอนทั้งหมด 20 รายวิชา รายวิชาที่ครูเกษตรสอนมากที่สุดคือ งานเกษตรพื้นฐาน (ร้อยละ 46.5) รองลงมา โครงการเกษตร (ร้อยละ 38.0) และ วิชาการปลูกพืชผักสวนครัว (ร้อยละ 12.7)

รายวิชาเกษตรที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า วิชาเกษตรที่ครูเกษตรสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด คือ การปฏิบัติโครงการอาชีพ (ร้อยละ 25.3) รองลงมา การปลูกไม้ดอกประดับ (ร้อยละ 14.1) และการเพาะพันธุ์พืช (ร้อยละ 5.6)

5.1.2 แสดงและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตรโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โดยภาพรวมจะมีระดับความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” เกือบทุกรายการ โดยที่ระดับความคิดเห็นแต่ละรายการจะ ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมาก และก็มีอยู่ 1 รายการที่ผู้บริหารและครูเกษตรมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ (รายการที่ 8.4) มีฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานเกษตรด้านประมง ดังจะเห็นได้ว่าระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีระดับเห็นด้วยน้อยกว่าครูเกษตร คือ (ร้อยละ 77.7 และร้อยละ 84.5 ตามลำดับ) ส่วนระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ครูเกษตรก็มีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 12.7 และร้อยละ 6.7 ตามลำดับ) และที่สำคัญอีกอย่างจะเห็นว่าผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” มากกว่าครูเกษตร (ร้อยละ 15.6 และร้อยละ 2.8)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร โดยส่วนมากจะมีระดับความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” มากเกือบทุกรายการ โดยที่แต่ละรายการจะ ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมาก แต่ก็มีอยู่เพียง 1 รายการที่ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตรมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ (รายการที่ 7) การเรียนภาคปฏิบัติควรควรสาธิตวิธีการปฏิบัติแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม และจะเห็นได้ว่าในระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” ครูเกษตรจะมีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงเรียนฝ่ายวิชาการ คือ (ร้อยละ 91.5 และร้อยละ 75.6 ตามลำดับ) ส่วนระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีระดับความคิดเห็นมากกว่า ครูเกษตร คือ (ร้อยละ 13.3 และร้อยละ 7.0 ตามลำดับ) และระดับความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการที่มีระดับความคิดเห็นมากกว่า ครูเกษตร คือ (ร้อยละ 11.1 และร้อยละ 1.4 ตามลำดับ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตรโดยภาพรวมจะมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” เป็นส่วนมากเกือบทุกรายการ แต่ก็มีอยู่เพียง 2 รายการที่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ (รายการที่ 1) ผู้บริหารและครูเกษตรร่วมกันศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร และ(รายการที่ 2) โรงเรียนได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่การเกษตรในโรงเรียน โดยรายการที่ 1 พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจะมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” มากกว่าครูเกษตร คือ (ร้อยละ 97.8 และร้อยละ 84.5 ตามลำดับ) ส่วนในระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ครูเกษตรจะมีระดับความคิดเห็น (ร้อยละ 12.7) และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการไม่มีความคิดเห็นเลย ส่วนระดับความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” ก็มีระดับที่ใกล้เคียงกันคือ ผู้ช่วยบริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 2.2) และครูเกษตร (ร้อยละ 2.8) และในรายการที่ 2 พบว่า ผู้ช่วยบริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” มากกว่าครูเกษตร คือ (ร้อยละ 95.6 และร้อยละ 84.5 ตามลำดับ) ส่วนในระดับความคิดเห็น “ไม่แน่ใจ” ครูเกษตรจะมีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ คือ (ร้อยละ 15.5 และร้อยละ 2.2) และในระดับความคิดเห็น “ไม่เห็นด้วย” ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีระดับความคิดเห็น (ร้อยละ 2.2) โดยที่ครูเกษตรไม่มีความคิดเห็น

5.1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะในแต่ละด้านที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน มีดังนี้ ด้านกายภาพ คือ โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และแหล่งน้ำใช้เพียงพอกับการทำการเกษตร มี 13 คน ด้านวิชาการ คือ ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนมีแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการค้นคว้ามี 5 คน สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ คือ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับรายวิชาที่สอนพร้อมทั้งสนับสนุนการนิเทศ อบรม และทัศนศึกษาอย่างต่อเนื่องมี 13 คน

ข้อเสนอแนะในแต่ละด้านที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของครูเกษตร มีดังนี้ ด้านกายภาพ คือ โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการปฏิบัติการปฏิบัติงานเกษตร พร้อมทั้งเครื่องมือและ

อุปกรณ์เพียงพอกับจำนวนนักเรียนมี 7 คน ด้านวิชาการ คือ การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการในเรื่องของหลักสูตรควรเปิดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และวิชาเลือกที่เปิดสอนควรหลากหลายวิชาเพื่อเด็กนักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจมี 5 คน สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ คือ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติมี 10 คน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและมีความสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ พบว่า เพศชายมีมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 80.0) โดยมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 48.9) มีประสบการณ์ในการทำงาน 16 - 20 ปีมีมากที่สุด (ร้อยละ 26.6) ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 77.8) ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีมากที่สุด (ร้อยละ 64.4) และส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่าผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการจบสาขาคณิตศาสตร์มากที่สุด (ร้อยละ 22.2)

ครูเกษตรส่วนมากจบการศึกษาระดับระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 93.0) และจบสาขาวิชาเอกด้านเกษตรกรรมกรรมทั่วไปมีมากเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 53.5) รองลงมาสาขาอื่น ๆ (ร้อยละ 22.5) และสาขาศึกษาศาสตร์ (ร้อยละ 9.9) ครูเกษตรส่วนใหญ่มีคาบสอนเฉลี่ย 17.46 คาบต่อสัปดาห์ โดยมีจำนวนคาบสอนระหว่าง 16-20 คาบต่อสัปดาห์มีมากที่สุด (ร้อยละ 56.3) รองลงมา คือ มากกว่า 20 คาบต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 22.6) นอกจากนี้ครูเกษตรยังต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย อาทิเช่น งานบริการมีมากที่สุด (ร้อยละ 36.6) และในการเรียนการสอนเกษตรจำเป็นต้องมีภาคปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดผลผลิตของงาน โดยที่ครูเกษตรยังต้องดูแลผลผลิตที่เกิดจากการเรียนการสอนนับว่าเป็นภาระที่หนักมาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารและการจัดการ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” เป็นจำนวนมากทุกรายการ ดังจะเห็นได้ว่าผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูเกษตรส่วนมากจะมีประสบการณ์ในการทำงานที่สูง โดยที่ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (เฉลี่ย 16.4 ปี) และครูเกษตร (เฉลี่ย 15.4 ปี) จึงทำให้เข้าใจถึงสภาพและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนเกษตรได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาแล้วอาจมาจากนโยบายของกรมสามัญศึกษาในปี พ.ศ.2532 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดลอมที่ดีในโรงเรียน (เจริญชัย งานไว. 2538 : 1) โดยเชื่อว่าบรรยากาศที่ดีเป็นสิ่งทีพึงประสงค์ กรมสามัญศึกษาตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของบรรยากาศและสิ่งแวดลอมที่ดีในโรงเรียน โดย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาที่ว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ผลดี จะต้องอาศัยบรรยากาศการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความพึงพอใจ” และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชาส บุญทองขาว (2527 : 72 – 73) พบว่า ครู ผู้บริหาร และนักเรียนมีความพอใจกับบรรยากาศการเรียนการสอนโดยพฤติกรรมของครู เป็นที่น่าพอใจมาก ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกันคือ ต้องการให้ครูมีเหตุผล ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และจัดหาอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ เสมอ (ละเอียด มีแก้ว. 2542 : 190) พบว่า ครูเกษมศรีมีการปฏิบัติในด้านการเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก (ร้อยละ 91.0) และมีการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับ “ปฏิบัติเป็นประจำ” (พวงพรรณ ชันดิธรรมากร. 2539 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการปฏิบัติต่อการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” และครูผู้สอนได้ดำเนินการปฏิบัติต่อการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทุกด้าน อยู่ในระดับ “ปานกลาง”

ผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษมศรีโดยภาพรวมจะเห็นได้ว่ามีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร อยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มากทุกรายการ โดยที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” (มากกว่าร้อยละ 73.3) ส่วนครูเกษมศรี ก็มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” (มากกว่าร้อยละ 78.9) และที่สำคัญจะเห็นได้ว่าผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูเกษมศรีจะเห็นเป็นตรงกันว่าในการจัดการเรียนการสอนเกษตรควรจะมีพื้นที่ในการปฏิบัติงานและมีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน โดยที่การเรียนเกษตรควรเน้นการปฏิบัติจริง จึงทำให้เด็กเกิดความรู้และประสบการณ์ตั้งที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2532 : 481-484) ได้กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการสอนวิชาเกษตรมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร เพราะการเรียนการสอนวิชาเกษตรต้องเรียนโดยการปฏิบัติและศึกษาสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย งานไว (2538 : 108) พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนควรมีความพร้อมในด้านสถานที่ ห้องเรียน สถานที่ตั้งเหมาะสม แสงสว่าง อากาศ และโรงเรียนมีความร่มรื่นสวยงาม จึงทำให้การเรียนการสอนบังเกิดผล พวงพรรณ ชันดิธรรมากร (2539 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการปฏิบัติต่อการจัดบรรยากาศของครูและนักเรียนในด้านความร่มรื่นสวยงามภายในโรงเรียน ความมีระเบียบของอาคารสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุปริษา หิรัญโต (2524 : 57) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้าโรงเรียนมีการจัดอาคารและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนได้น่าอยู่จะเป็นตัวกระตุ้นต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่สูง

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษมศรีโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มากทุกรายการ โดยที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” (มากกว่าร้อยละ 75.6) ส่วนครูเกษมศรี พบว่า มีความ

คิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” มากทุกรายการ (มากกว่าร้อยละ 77.5) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกลักษณ์ กระจ่าง (2539 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูและนักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นงเยาว์ แก้วกังวาล (2535 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูและอาจารย์มีความคิดเห็นด้านการเรียนการสอน มีความต้องการในเรื่องการ เตรียมตัวก่อนการสอน การประเมินผลการสอนเป็นไปอย่างถูกต้องและยุติธรรม เครื่องมือเครื่อง จักรมีจำนวนเพียงพอ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ และให้โอกาสแสดงความคิดเห็น ขณะเรียน พิษุทธิ์ ทับทิม (2543 : 186) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่องานวิชาการในเรื่อง คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเพื่อการรองรับมาตรฐานการศึกษาโดยรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วยมาก และวิระ ทองประสิทธิ์ (2534 : 173) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยรวม เห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุมิตร คุณานุกร (2518 : 157) ว่า งานวิชาการในโรงเรียนถือเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นงาน หลักของโรงเรียนเพราะจะต้องเกี่ยวกับกับนักเรียนมากที่สุด นักเรียนจะได้พัฒนาการเรียนรู้และ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับงานด้านวิชาการ

สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และครูเกษตรโดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” มากทุกรายการ โดยที่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” (มากกว่าร้อยละ 75.6) ส่วนครูเกษตรก็มี ระดับความคิดเห็น “เห็นด้วย” (มากกว่าร้อยละ 78.9) ซึ่งสอดคล้องกับ สุกลักษณ์ กระจ่าง (2539 : บทคัดย่อ) ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านบริหารในภาพรวม อยู่ในระดับปาน กลาง โดยที่ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเห็นว่า ครูที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่ดียังอยู่ในระดับมาก และนัก เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย นงเยาว์ แก้วกัง วาล (2538 : บทคัดย่อ) ครูและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อด้านการบริหารในเรื่องความต้องการได้แก่ การจัดบริการเกี่ยวกับทุนการศึกษา การจัดหางาน การศึกษาต่อ ส่งนักเรียน-นักศึกษาไปฝึกงาน ได้ ตรงตามสาขาวิชา และการจัดปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศให้กับนักเรียนนักศึกษา และปัญญา สุทธิโชติ (2542 : 119) พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนวิชาเกษตรมีความคาดหวังบทบาทในด้านการ บริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งบทบาทด้านบริหารจัดการเป็นหน้าที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมาย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการและครูเกษตร พบว่าความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชา การและครูเกษตรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านกายภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติอยู่ 1 รายการคือ มีฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติ งานเกษตรด้านประมง โดยที่ครูเกษตรได้มองเห็นความสำคัญว่าควรที่จะต้องมีฟาร์มสาธิตในการ ฝึกปฏิบัติงานในประเภทประมงมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 84.5 และร้อยละ 77.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามลำดับ) ดังจะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนเกษตรในระดับมัธยมศึกษาส่วนมากจะเปิดสอนวิชาเกษตรพื้นฐาน โครงการเกษตร การปลูกพืชผักสวนครัว และไม้ดอกไม้ประดับเป็นส่วนมาก ส่วนวิชาการเลี้ยงปลาน้ำจืดหรือการประมงต่าง ๆ จะไม่ค่อยเน้น อาจเพราะมีการใช้พื้นที่มาก และโรงเรียนส่วนใหญ่มีการขาดแคลนแหล่งน้ำใช้ ไม่มีที่เก็บกักน้ำไว้ใช้ ดังนั้นจึงเน้นในด้านปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี กุลประดิษฐ์ (2525 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอนขาดพื้นที่ในการปฏิบัติงาน ปรีชา ตราคาราทิพย์ (2522 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้เน้นการฝึกปฏิบัติทางด้านพืชมากกว่าด้านสัตว์ การใช้ที่ดินโรงเรียนปรากฏว่าคุ้มค่า การขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาสำคัญยิ่ง อัมพล สุขสร (2542 : 44) พบว่าการสอนภาคปฏิบัติวิชาเกษตรด้านแหล่งน้ำในการเกษตรที่โรงเรียนส่วนมากมีปัญหา ได้แก่ น้ำที่ใช้ไม่เพียงพอ การนำน้ำมาใช้ในการเกษตรไม่สะดวก มีน้ำใช้เป็นบางฤดูกาล โดยไม่เหมาะสำหรับเก็บกักน้ำไว้ในฤดูแล้ง และ นพคุณ ศิริวรรณ (2538 : 96) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยจำนวนเกือบครึ่งของจำนวนทั้งหมดยังไม่มีห้องเรียนวิชาเกษตร โดยเฉพาะ (ร้อยละ 47.80) และยังไม่ได้จัดพื้นที่สำหรับงานปฏิบัติทางวิชาเกษตรถึงร้อยละ 17.10 ในทางการบริหารและการจัดการศึกษาวิชาเกษตรจำเป็นต้องใช้ห้องเรียนและพื้นที่ปฏิบัติการ หากไม่มีจะต้องมีการจัดการพิเศษ มิฉะนั้นจะไม่เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนจะทำให้เกิดความสูญเปล่าได้

ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูเกษตรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ 1 รายการคือ การเรียนภาคปฏิบัติ ครูควรสาธิตวิธีการปฏิบัติแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม โดยที่ครูเกษตรมีระดับความคิดเห็น “เห็นด้วยมากกว่าผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (ร้อยละ 91.5 และร้อยละ 75.6 ตามลำดับ) ดังจะเห็นได้ว่าผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความความคิดเห็น “เห็นด้วย” อยู่ในระดับที่น้อยกว่าครูเกษตรอาจเป็นผลมาจากสาขาวิชาที่ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการจบส่วนมากคือ สาขาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงทำให้มองถึงสภาพของการเรียนการสอนเกษตรไม่ดีเท่าที่ควร และในการเรียนการสอนเกษตรจำเป็นต้องเรียนภาคปฏิบัติเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ส่วนการเรียนการสอนเกษตรในระดับมัศึกษานับเป็นวิชาที่ควรให้ความสำคัญและความใกล้ชิดเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในการปฏิบัติงานส่วนมากจะเป็นการใช้เครื่องมือ อาทิเช่น จอบเสียม มีด หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีคมและก่อให้เกิดอันตรายได้ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่ครูจะควบคุม ดูแลอย่างใกล้ชิด แต่สิ่งที่สำคัญอีกอย่างอาจจะมาจากวิธีการสอนของครูควรให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากที่จะเรียน ดังที่สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย (2533 : 133-136) ได้กล่าวถึงเรื่องการสอนวิชาเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจุดสำคัญคือ วิธีสอน ซึ่งหมายถึงการจัดระบบการดำเนินงานอย่างมีระบบ เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และจะทำให้การเรียนการสอนเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาศ บุญทองขาว (2527 :

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

20) พบว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนเกิดจากอิทธิพลขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน เช่น พฤติกรรมของครู และพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกมีปฏิสัมพันธ์ซึ่ง กันและกัน มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ถ้าครูเป็นกันเองและยอมรับฟังความคิด เห็นของนักเรียนด้วยความเต็มใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกโดยการพูด เกี่ยวกับการเรียนนัก เรียนจะลดความวิตกกังวลและเรียนด้วยความสบายใจ ปัญญา ศิริโชติ (2542 : 119) ได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนเกษตร พบ ว่า บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านวิชาการของอาจารย์ผู้สอนเกษตรอยู่ในระดับ มาก โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้ “การวัดผล การประเมินผล การเรียนการสอนวิชา เกษตร” โดยมีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าวมาเป็นอันดับแรก และสามารถปฏิบัติจริงตามความ คาดหวัง เพราะการประเมินผลการเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยว ข้องได้มีโอกาสทราบถึงความก้าวหน้า และความเป็นไปได้ ทิพาวรรณ เฟื่องเรือง (2537 : บทคัด ย่อ) พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระยะสั้น โดย ภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ ด้านผู้เรียนและจัดชั้นเรียน ด้าน การวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยผู้บริหารมีคะแนนความคิดเห็นสูงกว่าอาจารย์ผู้สอน และ ธรรมชาติ คำตา (2538 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์คณะวิชาพื้นฐานมีความคิดเห็น ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะวิชาพื้นฐาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาความคิดเห็นแต่ละด้าน พบ ว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทุกด้าน

ความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกษตรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรง เรียนด้านการบริหารและการจัดการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ 2 รายการคือ ผู้ บริหารและครูเกษตรร่วมกันศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนในการจัดการ เรียนการสอนวิชาเกษตร และโรงเรียนได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามความพร้อมและ ความเหมาะสมของพื้นที่การเกษตรในโรงเรียน โดยที่ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการจะมีระดับความคิด เห็น “เห็นด้วย” อยู่ในระดับที่สูงกว่าครูเกษตร คือ (ร้อยละ 97.8 และร้อยละ 95.6 ของผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ) และ (ร้อยละ 84.5 และร้อยละ 84.5 ของครูเกษตร) ตามลำดับ อาจจะเป็นมาจากผู้ช่วยผู้ บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจถึงระบบบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนได้ดีมากกว่าครู เกษตร จึงทำให้ได้เห็นความสำคัญและผลที่จะได้รับ โดยเฉพาะวิชาเกษตรนับเป็นวิชาที่จะต้อง มีพื้นที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ และที่สำคัญควรจะต้องสอดคล้องกับ ความ ต้องการของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อที่นักเรียนสามารถที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และทำให้ การจัดการศึกษาเกษตรมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ สุกุลศักดิ์ (2539 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการใช้ทักษะทางการบริหารงานของผู้ บริหาร ในวิทยาลัยเกษตรกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจำแนกเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะวิชา พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน นันทา เศรษฐปราโมทย์ (2539 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอร่าม เรืองฤทธิ์ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารวิชาการและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ โดยส่วนรวมทั้ง 6 ด้าน มีความคิดเห็นว่ามีสภาพการบริหารวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูเกษตร มีประเด็นที่น่าสนใจหลาย ๆ ข้อที่จะนำมาอภิปราย คือ ข้อเสนอแนะในด้านกายภาพโดยส่วนมากจะให้พบว่า โรงเรียนควรจะมีพื้นที่สำหรับการปฏิบัติงานเกษตร แหล่งน้ำใช้ที่เพียงพอ พร้อมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอทั้งจำนวนนักเรียน (ร้อยละ 9.8 ของครูเกษตร และร้อยละ 28.8 ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ) จึงนับได้ว่าในการจัดการเรียนการสอนเกษตรจำเป็นต้องมีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ ถ้าโรงเรียนขาดแคลนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์แล้ว ก็จะทำให้การเรียนการสอนเกษตรมักเป็นการเรียนในห้องเรียน เป็นการเรียนบนกระดานคำเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ตรงและทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับพคุณ ศิริวรรณ และคณะ (2537 : 1-11) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาและประถมศึกษา เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนใหญ่สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร เป็นการจัดการเรียนตามหลักสูตร โดยมีวิชาพื้นฐานอาชีพและวิชาบังคับ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนวิชาเกษตร มีแต่ไม่เพียงพอ เช่น พื้นที่ปฏิบัติงาน เครื่องมือเกษตร จำนวนพันธุ์พืชที่ใช้สอนเป็นต้น และสอดคล้องกับอัมพล สุขสร (2542 : 44) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาได้แก่ น้ำใช้ไม่เพียงพอ การนำน้ำมาใช้ในการเกษตรไม่สะดวก และแหล่งน้ำอยู่ห่างไกลจากที่ปฏิบัติงานเกษตร

ข้อเสนอแนะในด้านวิชาการส่วนมากจะให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการเปิดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการชุมชน และวิชาเลือกเสรีควรเปิดตามความเหมาะสมของฤดูกาล โดยที่นักเรียนเลือกเองตามความชอบความสนใจ และจะเห็นได้ว่าวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากจะเปิดสอนวิชางานเกษตรพื้นฐาน โครงการเกษตร การปลูกพืชผักสวนครัว ส่วนในด้านสัตว์ก็จะเป็นการเลี้ยงไก่เนื้อ และเลี้ยงปลาสวยงาม เพราะเป็นวิชาที่สามารถใช้พื้นที่จำกัดได้คือ ไม่มากเท่าที่ควร เช่น การเลี้ยงไก่อาจจะเลี้ยงในกรงที่เล็ก ส่วนปลาสวยงามอาจจะเลี้ยงในตู้ปลาหรือขวดแก้วก็ได้ แต่ส่วนมากโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีเนื้อที่ในการทำการเกษตรน้อยและไม่เพียงพอ จึงทำให้การเปิดการเรียนการสอนเกษตรส่วนมากเป็นวิชาที่ไม่ค่อยใช้พื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับปรีชา ตราธารทิพย์ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกษตรและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาทางการเกษตร ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่าครูเกษตรและผู้บริหารส่วนใหญ่มีความสนใจในด้านการเกษตร โดยการเรียนการสอนนั้นจะเน้นในเรื่องของการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เกิดประสบการณ์จริง โดยมีการสาธิตการปลูกพืชการเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมที่ครูเกษตรให้นักเรียนปฏิบัติตามความเหมาะสม เช่น การปลูกไม้ดอกไปประดับ

ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลาเป็นต้น และสอดคล้องกับมัทนา พัทพ์จำเริญ (2526 : 49-51) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางและเขตการศึกษา 1 มีพื้นที่สำหรับการเรียนการสอน เกษตรค่อนข้างน้อย โดยเฉลี่ย 1 – 3 ไร่ และในเรื่องความเหมาะสมของพื้นที่ ส่วนมากมีความเหมาะสมในเรื่องการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลาเป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารและการจัดการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอรวมทั้งสนับสนุนการนิเทศ อบรม และทัศนศึกษา (ร้อยละ 28.8 ของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และร้อยละ 14.1 ของครูเกษตร) งบประมาณยังเป็นตัวที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนเกษตรให้ประสบความสำเร็จได้ โดยเห็นได้ว่าความต้องการของครูเกษตรในจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการจัดซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับสุมาลี กุลประดิษฐ์ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และพบปัญหาอุปสรรคซึ่งหัวหน้าหมวดวิชาเกษตรกรรม และนักเรียนมีความเห็นคล้ายคลึงกัน เช่น ขาดวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ครู-อาจารย์เกษตรขาดพื้นที่ในการปฏิบัติงาน และขาดงบประมาณ เป็นต้น และสอดคล้องกับนงเยาว์ คลังวิจิตร (2525 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 ส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาการงานและวิชาอาชีพเกษตร สภาพทั่วไปของโรงเรียนเกี่ยวกับแหล่งน้ำ สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนยังไม่พร้อม ซึ่งเป็นปัญหาในการจัดการสอนของครู-อาจารย์เกษตร นอกจากนั้นครูอาจารย์เกษตรยังมีปัญหาด้านงบประมาณ และสวัสดิการในการนิเทศหรือติดตามผลการฝึกงานของนักเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่นำมาเสนอทั้งหมดและนำมาสู่ขั้นตอนการเสนอแนะในเรื่องสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูเกษตรมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพด้านวิชาการ และด้านการบริหารและการจัดการที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร อยู่ในระดับ “เห็นด้วย” ฉะนั้นสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร ในเรื่องการจัดงบประมาณให้ทางโรงเรียนมากขึ้น และส่งเสริมให้โรงเรียนใช้แหล่งความรู้และแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนจัดอบรม

สัมมนาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรให้กับครูในโรงเรียนทุกคน เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจ และสามารถจัดการศึกษาเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. โรงเรียนควรมีการจัดสรรพื้นที่ในการปฏิบัติงานเกษตร ในการเรียนภาคปฏิบัติ และศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอน และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้มาก
2. โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมทั้งสนับสนุนการนิเทศ อบรม และทัศนศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. โรงเรียนควรเปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในรายวิชาเลือกเสรีโดยให้นักเรียนเลือกเอง และรายวิชาควรสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมในรายวิชาที่จัดสอน

5.3.3 ข้อเสนอแนะต่อครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ครูเกษตรควรมีการจัดทำแปลงสาธิตโดยใช้เทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม ต้นทุนต่ำ ได้ผลผลิตดี และผลสำเร็จสูงกว่าผู้ปกครองนักเรียนเพื่อดึงความสนใจของผู้ปกครองมาศึกษาดูงานเกษตรในโรงเรียน และควรจะมีการทำงานวิจัยเพื่อการเรียนการสอนเกษตรในระดับโรงเรียน

5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ควรมีการศึกษาถึงความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม อาทิเช่น เกษตรกร สถานประกอบการทางด้านการเกษตร เป็นต้น เพื่อให้การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนเกษตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรองจิต บัวทอง. 2526. “การศึกษาปัญหาในกระบวนการเรียนวิชาอาชีพเกษตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิตติมา ปรีดีดีดก. 2532. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรภาพิพัฒน์.
- คณิต เจียรกลาง. 2535. “องค์ประกอบบรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรัส โพธิศิริ. 2523. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เจริญ ไวรวัจนกุล. 2523. บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- เจริญชัย งานไว. 2538. “การศึกษาการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จำนงค์ พรายแย้มแซ. 2529. เทคนิคการสอนกลุ่มประสบการณ์เพื่อชีวิตเพื่อให้เกิดความรู้ทางวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ชวนพิศ แซ่หวุ่น. 2527. “สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแผนการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา(ตอนปลาย)สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิษฐ์ พุทธศักราช 2526.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพวรรณ เฟื่องเรือง. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน คณะวิชาเกษตรกรรม ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พุทธศักราช 2533 ในวิทยาลัยสารพัดช่างภาคกลาง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ธรรมชาติ คำตา. 2538. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์เกี่ยวกับสภาพการจัดการด้านการเรียนการสอนของคณะวิชาพื้นฐานในวิทยาลัยเกษตรกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกรมอาชีวศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- นงเยาว์ แก้วกั้งวาล. 2535. “ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมวิทยาลัยเทคนิคปราชญ์บุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นงเยาว์ ชาราศรีสุทธิ. 2530. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นงเยาว์ คลังวิจิตร. 2525. “สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพคุณ ศิริวรรณ. 2537. **ปรัชญาการศึกษาเกษตร**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (อัคร์ดำเนินา)
- _____. 2532. งานฟาร์ม กลยุทธ์สำคัญของการศึกษาเกษตร. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์
- นพคุณ ศิริวรรณ และคณะ. 2538. “ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครู-อาจารย์ผู้สอนวิชาเกษตรในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย.” กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นพมาศ วงศ์โสภณ. 2525. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8.” ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นันทา เศรษฐปราโมทย์. 2539. “การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพานิชยการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ สังกัดกรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2524. “รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน.” ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญมี พันธุ์ไทย. 2521. “การใช้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษา.” ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ประภาพรณ จตุรศรีวิไล. 2529. “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานอาชีพ สาขาเกษตรกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประไพ สุวภิรมย์โชติ. 2529. “ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพฤติกรรมของผู้บริหารและอาจารย์กับบรรยากาศในวิทยาลัยการสาธารณสุข.” ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา ตรีธารทิพย์. 2522. “ความคิดเห็นของครูเกษตรและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาทางการเกษตร ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปัญญา ศิริโชติ. 2542. “บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกษตรตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนวิชาเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ปัญญา หิรัญรัมย์ และคณะ. 2520. ความรู้พื้นฐานการศึกษาเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- พร พ่วงกิม. 2522. “ทักษะการเกษตรตามความต้องการของนักศึกษาวิชาเอกเกษตรศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถานศึกษาฝึกหัดครูกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พวงพรรณ ชันดิธรรมากร. 2539. “บรรยากาศและสภาพแวดล้อมโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา ประเภทพาณิชยกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พนัส หันนาคินทร์. 2526. การบริหารอาคารสถานที่โรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : เอกสารคำสอนชุดวิชาการจัดการ โรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ ยูไนเต็ค โปรดักชั่น.
- พนิต เข้มทอง. 2523. สื่อการศึกษากับการสอนวิชาเกษตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พิชญุตม์ ทับทิม. 2543. “ศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อคู่มือการพัฒนาโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา เพื่อรองรับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา.” ปรินญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เพลิน กิจฉวี. 2535. “ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยสารพัดช่าง เชียงใหม่.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพฑูรย์ ดินลาวัณย์. 2524. ปรินญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มันทนา พยัคฆ์จำเรียว. 2526. “การศึกษาการจัดการสอนวิชาเกษตรตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง และเขตการศึกษา 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เมธี ปิลันธนานนท์. 2528. การวางแผนอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยุทธศักดิ์ อมแสน. 2535. หลักสูตรและการจัดการศึกษามัธยม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- รมณีย์ อาภาภิรม. 2531. วิธีการสอนวิชาเกษตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รุ่งทิวา จักรกร. 2528. การจัดการนิเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ละเอียด มิแก้ว. 2542. “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและชุมชนของครูเกษตร โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วรารุช วัฒนายุทธ. 2540. “แนวความคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพอาคารกรมอาชีวศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปรินญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วรารณ สุณาลัย. 2536. วิธีการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____ . 2535. คู่มือการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- วิจิตร วรุตบางกรู. 2524. การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ขนิษฐาการพิมพ์.
- วิชาการ, กรม. 2535. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิลาส บุญทองขาว. 2527. “บรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของนักเรียน ครู และผู้บริหาร เขตการศึกษา 4.” ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วีระ ทองประสิทธิ์. 2434. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 5.” ปรินญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ศุภลักษณ์ กระช่าง. 2539. “สภาพแวดล้อมของโรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์ ตามทัศนะของครูและนักศึกษา.” ปรินญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย. 2523. คู่มือการสอนวิชาการงานระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- สงวน แก้วมรกต. 2536. การบริหารการศึกษาเกษตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สร้อยพันธ์ ศรีประทีป. 2534. “การศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร.” ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิศักดิ์ มานะศรีสุริยัน. 2528. “บทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิริ เทศประสิทธิ์. 2529. บทบาทของนักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุนีย์ บุรณวิทย์. 2537. “ความคิดเห็นของนักเรียนต่อสภาพแวดล้อม ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา.” ปรินญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุปรีชา หิรัญโต. 2524. การวางแผนด้านอาคารและสภาพแวดล้อม. สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สุมาลี กุลประดิษฐ์. 2525. “การศึกษาสภาพการจัดการสอนการเรียนรู้วิชาเกษตรกรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 7.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุมิตร คุณานุกร. 2518. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- สุเทพ สกุดศักดิ์. 2539. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่มีต่อการใช้ทักษะทางการบริหารของผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุสาหรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัย. 2533. เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาศาสตร์และการส่งเสริมอาชีพเกษตร. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ หน่วยที่ 3. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- _____. 2532. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการระบบการสอนการงานและอาชีพ. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 9. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- อร่าม เรืองฤทธิ์. 2536. “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกลุ่มสถานศึกษาภาคใต้ และกลุ่มสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุสาหรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อัมพล สุขสร. 2542. “ปัจจัยป่วงประการที่มีผลต่อปัญหาการสอนภาคปฏิบัติวิชาเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อำภา บุญช่วย. 2533. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะกรรมการอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ 32 /2543

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อ
และเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของ นายสมชาติ บุตราช

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นายสมชาติ บุตราช เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์
ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.ต๋นัย	ดิษยบุตร	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ดร.นพคุณ	ศิริวรรณ	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม
อาจารย์วันทนี	โชติสกุล	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

อาจารย์ศศิธร	จารุสมบัติ	ประธานกรรมการ
ดร.ต๋นัย	ดิษยบุตร	กรรมการ
ดร.นพคุณ	ศิริวรรณ	กรรมการ
ผศ.ดร.ปัญญา	โพธิธิรัตน์	กรรมการ
อาจารย์วันทนี	โชติสกุล	กรรมการ

สั่ง ณ วันที่ ๑7 มกราคม พ.ศ. 2543

(รศ.ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2543

1. นายสมชาติ บุตราช ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม" โดยมี ดร.คณีย์ ดิษยบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ และ อาจารย์วันที โชติสกุล เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2543

(รศ.ดร.มนัส สังวรศิลป์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. โทร. 2663

ที่ ทม 1504/ 2138

วันที่ 18 พฤษภาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.ปัญญา โพธิ์จิติรัตน์

ด้วย นายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่าน จะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายสมชาติ บุตรราช มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

ที่ ทม 1504/ 2138

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

14 พฤษภาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.องอาจ พงษ์พิสุทธิบุบผา

ด้วย นายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่าน จะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายสมชาติ บุตรราช มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร 3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 2223

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๗ พฤษภาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์จรงค์ วณิชชีวะ

ด้วย นายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่าน จะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายสมชาติ บุตรราช มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอบคุณ เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร 3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. โทร. 2663

ที่ ทม 1504/ 2138

วันที่ 18 พฤษภาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ศศิธร จารุสมบัติ

ด้วย นายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่าน จะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายสมชาติ บุตรราช มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

ที่ ทม 1504/ 2138

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑๘ พฤษภาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์สมจิตต์ กล้ากลิ่น

ด้วย นายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยดังที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่าน จะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของ นายสมชาติ บุตรราช มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอคุณ เป็นอย่างยิ่งมาใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร 3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 2759

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๓

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. คำโครงการวิทยานิพนธ์
  2. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและคำโครงการวิทยานิพนธ์
  3. รายชื่อสถานศึกษาที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ด้วย นายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของผู้บริหาร
และครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม" และได้รับอนุมัติหัวข้อและ
คำโครงการวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม ๒๕๔๓ ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวม
ข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ใน โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3271199, 7373000 ต่อ 3679

โทรสาร. 3269040

ผู้พิมพ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าทางใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0856.0103/385

โรงเรียนมหาวิชาวชิบท. แวงนาง
อ. เมือง จ. มหาสารคาม 44000

29 มิถุนายน 2543

เรื่อง ส่งข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสมชาติ บุตรราช

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ 0856/2182 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2543

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามโครงการวิจัยสำหรับครูเกษียณ จำนวน 3 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึงสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม แจ้งว่านายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา ได้ทำการวิจัยเพื่อเรียนปริญญาโท สาขาวิชาเคมี ความละเอียดแข็งแล้วทั้ง และให้โรงเรียนกรอกข้อมูลเพื่อการวิจัย บัดนี้โรงเรียนมหาวิชาวชิบท. ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว และส่งมาเรียนตั้งแบบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายเลอณัฏฐ์ ตรีรัตน์)

ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการ ในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการ โรงเรียนมหาวิชาวชิบท.

ฝ่ายธุรการ

โทร. (043) 712129

โทรสาร. (043) 712129

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศษ 0856 .1202/159

โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรพ์
กิ่งอ.กุฉีกรัง จ.มหาสารคาม
44130

30 มิถุนายน 2543

เรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
วิชาเกษตรของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เรียน นายสมชาติ บุตรราช

อ้างถึงหนังสือ ที่ ทม 1504 / 2759 ลงวันที่ 22 มิถุนายน 2543

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เก้าโครงการวิทยานิพนธ์
2. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเก้าโครงการวิทยานิพนธ์

อ้างถึงหนังสือที่แจ้งให้ทาง โรงเรียน ได้กรอกแบบสำรวจข้อมูลในการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรของ
ผู้บริหาร ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

บัดนี้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการกรอกแบบสำรวจเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอมาพร้อมกับ
หนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบและพิจารณาคำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสนธิ แนนกลาง)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรพ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศช 0856.0206/199

โรงเรียนโนนราชวิทยา
ตำบลโนนราช อำเภอมรือ
จังหวัดมหาสารคาม 44130

14 กรกฎาคม 2543

เรื่อง การส่งแบบสอบถาม

เรียน คุณสมชาติ บุตรราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามโครงการวิจัย จำนวน 2 ชุด

ควยโรงเรียนโนนราชวิทยา ตำบลโนนราช อำเภอมรือ จังหวัดมหาสารคาม
ได้รับแจ้งจาก คุณสมชาติ บุตรราช นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมว่า ให้ทาง
โรงเรียนกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม บัตรทางโรงเรียนได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้วดังเอกสาร
ที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายคำชัย จำสูงเนิน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนราชวิทยา

ฝ่ายวิชาการ

โรงเรียนโนนราชวิทยา

(043)761582

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษาสจล. โทร. 3679

ที่ ทม 1504/ 4828

วันที่ 5 ตุลาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.दनัย ดิษยบุตร

ตามที่ นายสมชาติ บุตรราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร ได้ขอกำหนดการสอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร และครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ใคร่ขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ ในสาขาวิชาดังกล่าวเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของ นายสมชาติ บุตรราช

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกำหนดวันเวลาสอบในหนังสือตอบรับเชิญเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตามที่แนบมาพร้อมนี้ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดี

รับ
5 ต.ค. 43
Dool
5-10-43

ที่ ทม 1504 / 4836

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนน ชลองกรุง เขตลาดกระบัง กทม. 10520

6 ตุลาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญสอบวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.นพคุณ ศิริวรรณ

ตามที่นายสมชาติ บุตราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ครุศาสตร์เกษตร ได้ขอกำหนดสอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่
โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม "

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ใครขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการในสาขาวิชาดังกล่าว
เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของนายสมชาติ บุตราช

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกำหนดวัน เวลาสอบ ในหนังสือตอบรับเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ตามที่แนบมาพร้อมนี้ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร.3269040

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่น
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไป

รับ
6 ต.ค. 43

ดร. รวีวรรณ
6 ต.ค. 43

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษาศจล. โทร. 3679
ที่ ทม 1504/ 4836 วันที่ 6 ตุลาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์วันทนี โชติสกุล

ตามที่ นายสมชาติ บุตราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร ได้ขอกำหนดการสอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร และครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ใคร่ขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ ในสาขาวิชาดังกล่าวเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของ นายสมชาติ บุตราช

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกำหนดวันเวลาสอบในหนังสือตอบรับเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตามที่แนบมาพร้อมนี้ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ รัชนีวรรณ ชินะตระกูล)

คนบตี

จตุล
6 ต.ค. +3
น
บตจนว
Hka
6 ต.ค. 2543

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษาลจล. โทร. 3679

ที่ ทม 1504/ 4836

วันที่ ๕ ตุลาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ศศิธร จารุสมบัติ

ตามที่ นายสมชาติ บุตราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร ได้ขอกำหนดการสอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร และครุเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ใครขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ ในสาขาวิชาดังกล่าวเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของ นายสมชาติ บุตราช

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกำหนดวันเวลาสอบในหนังสือตอบรับเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตามที่แนบมาพร้อมนี้ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คนบดี

ดู
๓๓.๓.๔3

พ
๓๓.๓.๔3
๓๓.๓.๔3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษาสจล. โทร. 3679
ที่ ทม 1504/ 4828 วันที่ ๕ ตุลาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

เรียน รศ.ดร.ปัญญา ไพฑูริย์รัตน์

ตามที่ นายสมชาติ บุตราช นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เกษตร ได้ขอกำหนดการสอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนที่เชื่อมต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ใคร่ขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการในสาขาวิชาดังกล่าวเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ของ นายสมชาติ บุตราช

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกำหนดวันเวลาสอบในหนังสือตอบรับเชิญเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตามที่แนบมาพร้อมนี้ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกุล)

คณบดี

อป
5 ต.ค. 43

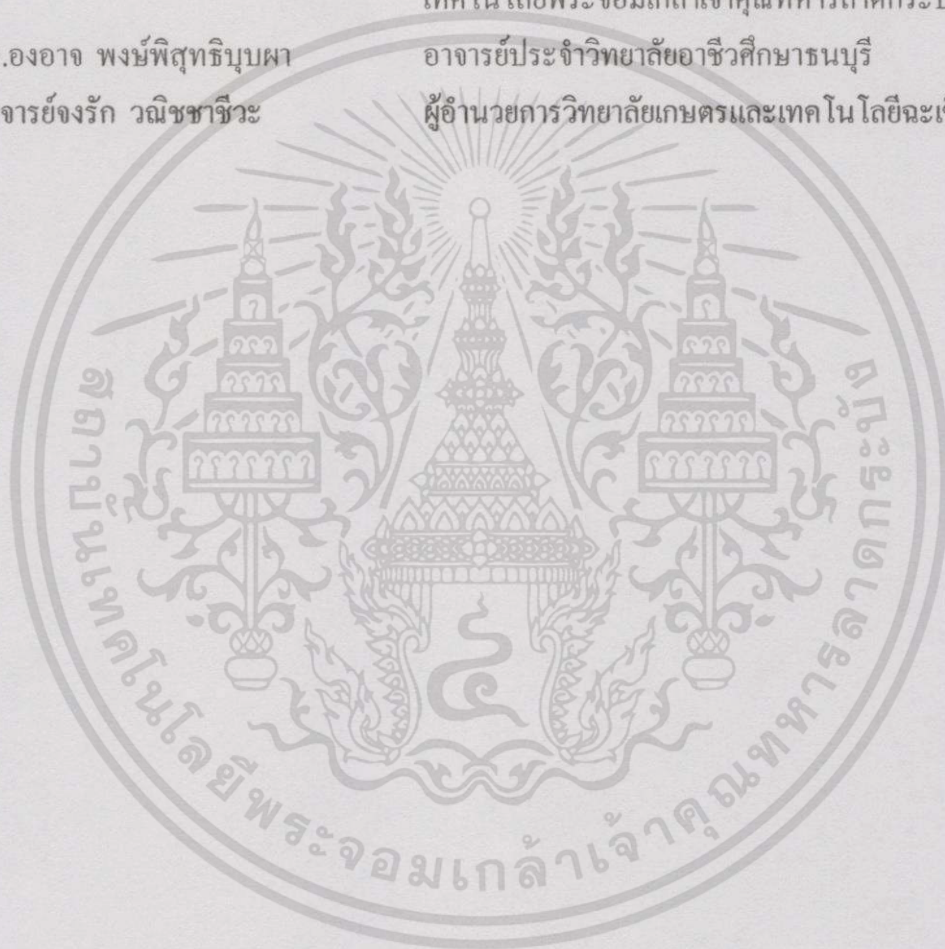
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์สมจิตต์ กล้ากลิ่น	ข้าราชการบำนาญ
2. อาจารย์ศศิธร จารุสมบัติ	อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์เกษตร คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง
3. ผศ.ดร.ปัญญา โพธิ์จู้ติรัตน์	อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบัน- เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4. ดร.องอาจ พงษ์พิสุทธิบุบผา	อาจารย์ประจำวิทยาลัยอาชีวศึกษารนบุรี
5. อาจารย์จรงค์ วณิชชาชีวะ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามโครงการวิจัยสำหรับผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

เรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
 วิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
 จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

2. กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยผู้วิจัยจะใช้คำตอบของท่านเป็นข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น และจะรักษาเป็นความลับจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ 3 ด้าน คือ

3.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

3.2 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

3.3 สภาพแวดล้อมด้านบริหารและการจัดการ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
 วิชาเกษตร

ขอขอบคุณ

นายสมชาติ นุตราช

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาครุศาสตร์เกษตร คณะบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

( ) โสด

( ) สมรส

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

5. วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ท่านได้รับ

( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

( ) ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

6. สาขาวิชาเอก.....

7. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งใด

( ) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

( ) ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ

( ) ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนขนาดใด (ตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา)

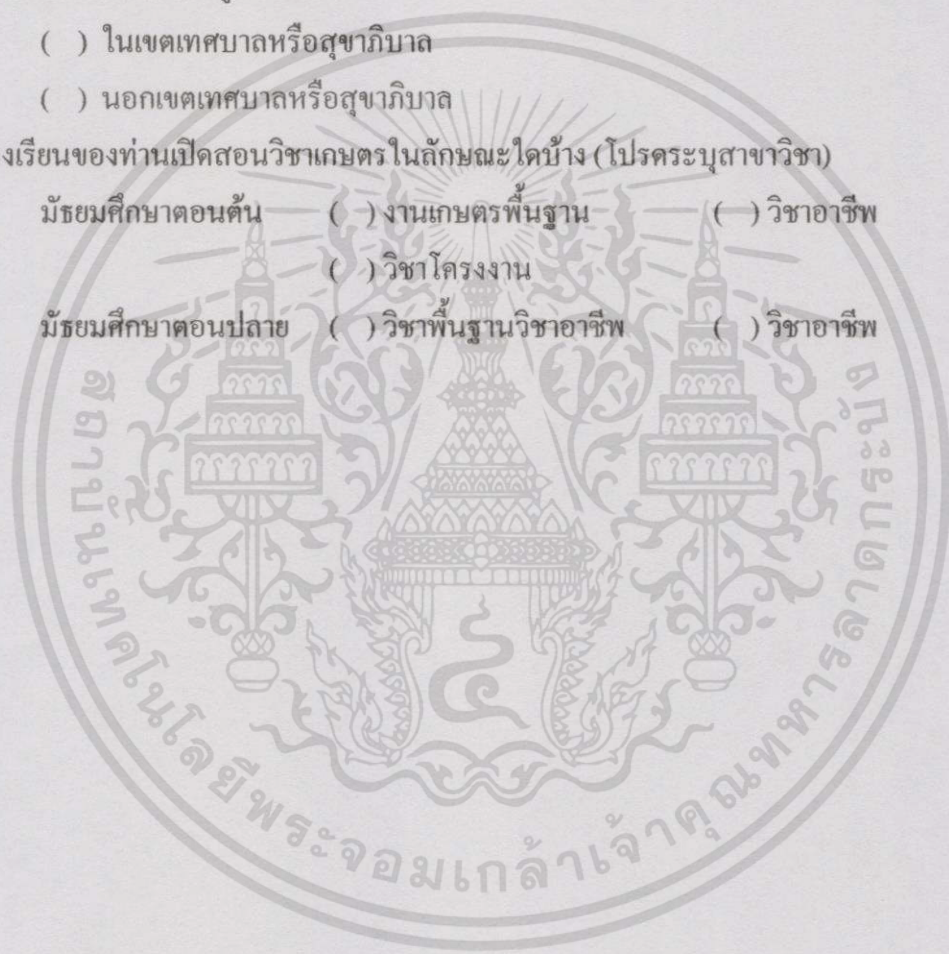
- ( ) เล็ก (นักเรียนไม่เกิน 499 คน)
 ( ) กลาง (นักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน)
 ( ) ใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป)

2. โรงเรียนของท่านตั้งอยู่ที่ท้องที่ใด

- ( ) ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
 ( ) นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

3. โรงเรียนของท่านเปิดสอนวิชาเกษตรในลักษณะใดบ้าง (โปรดระบุสาขาวิชา)

- มัธยมศึกษาตอนต้น ( ) งานเกษตรพื้นฐาน ( ) วิชาอาชีพ
 ( ) วิชาโครงการ
 มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ ( ) วิชาอาชีพ

ตอนที่ 3 โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
 วิชาเกษตร

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ			
1. ควรจัดห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยเฉพาะ.....	.....	.....	.....
2. ควรจัดห้องเรียนเกษตรแยกเป็นเอกเทศจากอาคารเรียน ทั่ว ๆ ไป.....	.....	.....	.....
3. อาคารเรียนหรือห้องเรียนวิชาเกษตรควรประกอบด้วย			
3.1 ห้องเรียนเกษตร.....	.....	.....	.....
3.2 ห้องปฏิบัติการทดลอง.....	.....	.....	.....
3.3 ห้องฝึกงานช่างเกษตร.....	.....	.....	.....
4. ภายในห้องเรียนควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการ เรียนการสอน ดังต่อไปนี้			
4.1 เครื่องฉายข้ามศีรษะ.....	.....	.....	.....
4.2 เครื่องฉายสไลด์.....	.....	.....	.....
4.3 โทรทัศน์และเครื่องฉายวีดีโอ.....	.....	.....	.....
4.4 เครื่องฉายโปรเจ็กเตอร์และเครื่องคอมพิวเตอร์.....	.....	.....	.....
5. ควรมีห้องจัดเก็บเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ทางการ เกษตร โดยเฉพาะ.....	.....	.....	.....
6. ควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ใช้ในการปฏิบัติงานเกษตรต่อ ไปนี้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
6.1 เครื่องมือเตรียมดิน (จอบ เสียม มีดคายหญ้า).....	.....	.....	.....
6.2 ชุดพรวนดินและใส่ปุ๋ย (ส้อมพรวนดิน ช้อนปลูก).....	.....	.....	.....
6.3 ชุดตัดแต่งกิ่ง (กรรไกรตัดแต่งกิ่งขนาดใหญ่ กรรไกร ตัดกิ่งขนาดเล็ก).....	.....	.....	.....
6.4 ชุดเครื่องมือขยายพันธุ์พืช.....	.....	.....	.....
6.5 ชุดสาธิตวัดความชื้นในดิน.....	.....	.....	.....
6.6 ชุดตรวจสอบความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ของดิน.....	.....	.....	.....
6.7 เครื่องพ่นยา.....	.....	.....	.....
6.8 เครื่องทดสอบดินหาธาตุ N-P-K.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
6.9 เครื่องฟักไข่สาริต.....	.....	.....	.....
6.10 เครื่องฟักไข่ขนาด 140 ฟอง พร้อมอุปกรณ์.....	.....	.....	.....
6.11 ตู้เพาะเชื้อพร้อมอุปกรณ์.....	.....	.....	.....
6.12 หม้อนึ่งอัดความดัน.....	.....	.....	.....
6.13 ชุดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ.....	.....	.....	.....
6.14 ชุดควบคุมการให้น้ำแปลงพืช.....	.....	.....	.....
7. มีเรือนเพาะชำไว้สำหรับเก็บรักษาพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และเพาะขยายพันธุ์พืช	.....	.....	.....
8. มีฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานเกษตร ต่อไปนี้	.....	.....	.....
8.1 ไก่	.....	.....	.....
8.2 เป็ด	.....	.....	.....
8.3 สุกร.....	.....	.....	.....
8.4 ประมง	.....	.....	.....
9. โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการเรียนเกษตรและปฏิบัติงานเกษตร ต่อไปนี้	.....	.....	.....
9.1 พืชผักสวนครัว.....	.....	.....	.....
9.2 ไม้ดอก ไม้ประดับ.....	.....	.....	.....
9.3 ไม้ผล.....	.....	.....	.....
9.4 เลี้ยงสัตว์ (สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น).....	.....	.....	.....
9.5 การประมง.....	.....	.....	.....
10. โรงเรียนมีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตรอย่างเพียงพอ (เช่น บ่อน้ำ สระน้ำ น้ำคลองชลประทาน และลำคลอง).....	.....	.....	.....
สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ			
1. ควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร คือ	.....	.....	.....
1.1 จัดไว้ชั่วโมงสุดท้ายเพื่อที่นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1.2 จัดคาบคู่เพื่อที่จะให้งานที่ปฏิบัติเกิดความต่อเนื่อง และมีเวลาเพียงพอ.....	.....	.....	.....
2. การเรียนการสอนวิชาเกษตรควรส่งเสริมให้			
2.1 นักเรียนรู้จักคิด.....	.....	.....	.....
2.2 ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม.....	.....	.....	.....
2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน..	.....	.....	.....
3. การเปิดสอนวิชาเลือกเสรีควรให้นักเรียนเลือกเองตามความสนใจมากกว่าที่โรงเรียนกำหนด.....	.....	.....	.....
4. กระบวนการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง.....	.....	.....	.....
5. มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น มีป้ายชื่อต้นไม้ พืชสมุนไพร ฯลฯ.....	.....	.....	.....
6. การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรเน้นวิธีการปฏิบัติเป็นหลักเพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์จริง.....	.....	.....	.....
7. ในการเรียนภาคปฏิบัติครูควรสาธิตวิธีการปฏิบัติแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม.....	.....	.....	.....
8. โรงเรียนควรมีการจัดสัมมนากลุ่มย่อยระหว่างครูผู้สอนวิชาเกษตรในหลักสูตรวิชาเกษตรเพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และการวางแผนการสอน.....	.....	.....	.....
9. ฝ่ายวิชาการควรร่วมกับครูเกษตรในการพิจารณาเปิดวิชาเรียนวิชาสอน.....	.....	.....	.....
10. วิชาเกษตรที่เปิดสอน ควรจัดให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น หรือ ชุมชน.....	.....	.....	.....
11. มีการใช้แหล่งความรู้และแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นในการเรียนวิชาเกษตร เช่น สถานที่ฝึกอาชีพในท้องถิ่น หรือ ฟาร์มเอกชน ฯลฯ.....	.....	.....	.....
12. ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรมีความเข้าใจ หลักสูตร จุดมุ่งหมายและธรรมชาติของวิชาที่สอน.....	.....	.....	.....
13. มีการนิเทศการสอนแก่ครูผู้สอนเป็นประจำ.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
14.ครูควรได้รับการฝึกอบรมความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรใหม่อยู่เสมอ	.....	.....	.....
15.ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการเกษตรตามความสนใจของตนเอง เพื่อที่จะทำให้เกิดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์.....	.....	.....	.....
16.มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิชาเกษตร เช่น ชุมนุมหรือ ชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตร.....	.....	.....	.....
17.นักเรียนสามารถปฏิบัติงานโครงการเกษตรที่บ้าน โดยมีครูเป็นผู้นิเทศ.....	.....	.....	.....
18.มีการเชิญวิทยากรผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่นักเรียน (เช่น เกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จ นักธุรกิจเกษตร เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร หรือเจ้าของฟาร์ม).....	.....	.....	.....
19.ห้องสมุดควรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยการจัดหาเอกสาร ตำรา หนังสือ หรือวารสารทางการเกษตรอย่างเพียงพอ.....	.....	.....	.....
20.มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเสริมความรู้ในเรื่องการเกษตรให้แก่เกษตรกร หรือผู้ที่มีความสนใจ เช่น การจัดนิทรรศการ การสัมมนา หรือการประชุมทางวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....
21.มีการจัดกิจกรรมที่สถานศึกษาออกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น แหล่งวิชาการ หรือสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้และทักษะ.....	.....	.....	.....
22. จัดให้นักเรียนฝึกงานนอกสถานที่ หรือสถานประกอบการในช่วงวันหยุดหรือปิดภาคเรียน.....	.....	.....	.....
สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ			
1. ผู้บริหารและครูเกษตรร่วมกันศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
2. โรงเรียนได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่การเกษตรในโรงเรียน.....	.....	.....	.....
3. ผู้บริหารศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์การเรียนการสอนวิชาเกษตรเพื่อจะได้บริหารงานให้บรรลุจุดประสงค์	.....	.....	.....
4. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับครูเกษตรเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน.....	.....	.....	.....
5. มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบถึงจุดประสงค์ของวิชาเกษตรที่เปิดสอน เพื่อความเข้าใจ และสนับสนุนการเรียนการสอน.....	.....	.....	.....
6. ผู้บริหารมีความเป็นกันเองและเปิดโอกาสให้ครูเกษตรแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ.....	.....	.....	.....
7. มีการการประชุมประสานงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรระหว่างโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....
8. โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนให้ความสะดวกในการของบประมาณเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การทัศนศึกษาดูงาน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ของที่ระลึก หรือค่าตอบแทนวิทยากร ฯลฯ).....	.....	.....	.....
9. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้แก่หมวดเกษตรเพื่อใช้ในการซ่อมแซม จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือเกษตรในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน.....	.....	.....	.....
10. มีการจัดนิเทศหรืออบรมครูเกษตร ในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง รวมทั้งระเบียบที่สำคัญในการขอความร่วมมือกับแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น.....	.....	.....	.....
11. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเกษตรทำงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
12. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกษตรเพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตร (การฝึกอบรม หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น)..	.....	.....	.....
13. ส่งเสริมสนับสนุนครูเกษตรให้เข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องหลักสูตร จุดประสงค์ การผลิตสื่อ และเทคนิคการสอน.....	.....	.....	.....
14. จัดคณงานและนักรการรับผิดชอบงานประจำหมวดวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....
15. สนับสนุนในความสามารถและผลงานที่ดีเด่น ตลอดจนเผยแพร่ผลงานของครูเกษตร.....	.....	.....	.....
16. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกษตรทำศนศึกษาดูงานแหล่งวิทยากรใหม่ หรือเยี่ยมเยียนการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ	.....	.....	.....
17. ส่งเสริมให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้ในการจัดการสอนวิชาเกษตรแก่ครูผู้สอน	.....	.....	.....
18. สนับสนุนครูเกษตร ไปนิเทศนักเรียนที่ทำโครงการเกษตรที่บ้าน เช่นงบประมาณ ค่าใช้จ่าย และยานพาหนะ น้ำมัน เป็นต้น.....	.....	.....	.....
19. โรงเรียนสนับสนุนยานพาหนะและใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

1. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ.....

.....

.....

.....

2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ.....

.....

.....

.....

3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ.....

.....

.....

.....

4. อื่นๆ.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ

แบบสอบถามโครงการวิจัยสำหรับครูเกษตร

เรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
 วิชาเกษตร ของผู้บริหารและครูเกษตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
 จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม
2. กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยผู้วิจัยจะใช้คำตอบของท่านเป็นข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น และจะรักษาเป็นความลับจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร ตามความคิดเห็นของครูเกษตร 3 ด้าน คือ
    - 2.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ
    - 2.2 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ
    - 2.3 สภาพแวดล้อมด้านบริหารและการจัดการ
  - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

ขอขอบคุณ

นายสมชาติ บุตราช

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาครุศาสตร์เกษตร คณะบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

( ) โสด

( ) สมรส

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ท่านได้รับ

( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

( ) ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

5. สาขาวิชาเอก

( ) การศึกษาเกษตร

( ) พืชศาสตร์

( ) สัตวศาสตร์

( ) ส่งเสริมการเกษตร

( ) เกษตรกรรมทั่วไป

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ประสบการณ์ในการสอนวิชาเกษตร.....ปี

7. ตำแหน่งในปัจจุบัน

( ) ครู 2

( ) อาจารย์ 1

( ) อาจารย์ 2

( ) อาจารย์ 3

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

8. จำนวนคาบที่ท่านสอนในเวลาปกติ.....คาบ/สัปดาห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ในภาคเรียนปัจจุบันท่านสอนรายวิชาใดบ้าง พร้อมทั้งระบุระดับชั้นและจำนวนคาบที่สอน

รายวิชาที่สอน	ระดับชั้น	จำนวนคาบที่สอน
1.....	.....	.....
2.....	.....	.....
3.....	.....	.....
4.....	.....	.....
5.....	.....	.....

10. หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอน

- ( ) งานวิชาการ
- ( ) งานการปกครอง
- ( ) งานบริการ
- ( ) งานธุรการ

11. นอกเหนือจากรับราชการครูแล้วท่านได้ทำการเกษตรเป็นอาชีพเสริมหรือไม่

- ( ) ไม่ได้ทำ
- ( ) ทำ (โปรดระบุ).....

12. โรงเรียนที่ท่านสอนเป็นโรงเรียนขนาดใด (ตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา)

- ( ) เล็ก (นักเรียนไม่เกิน 499 คน)
- ( ) กลาง (นักเรียนตั้งแต่ 500 - 1,499 คน)
- ( ) ใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป)

13. โรงเรียนที่ท่านสอนตั้งอยู่ที่ใด

- ( ) ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
- ( ) นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

ตอนที่ 2 โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน
วิชาเกษตร

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ			
1. ควรจัดห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยเฉพาะ.....	.....	.....	.....
2. ควรจัดห้องเรียนเกษตรแยกเป็นเอกเทศจากอาคารเรียน ทั่ว ๆ ไป.....	.....	.....	.....
3. อาคารเรียนหรือห้องเรียนวิชาเกษตรควรประกอบด้วย			
3.1 ห้องเรียนเกษตร.....	.....	.....	.....
3.2 ห้องปฏิบัติการทดลอง.....	.....	.....	.....
3.3 ห้องฝึกงานช่างเกษตร.....	.....	.....	.....
4. ภายในห้องเรียนควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการ เรียนการสอน ดังต่อไปนี้			
4.1 เครื่องฉายข้ามศีรษะ.....	.....	.....	.....
4.2 เครื่องฉายสไลด์.....	.....	.....	.....
4.3 โทรทัศน์และเครื่องฉายวีดีโอ.....	.....	.....	.....
4.4 เครื่องฉายโปรเจกเตอร์และเครื่องคอมพิวเตอร์.....	.....	.....	.....
5. ควรมีห้องจัดเก็บเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ทางการ เกษตร โดยเฉพาะ.....	.....	.....	.....
6. ควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ใช้ในการปฏิบัติงานเกษตรต่อ ไปนี้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
6.1 เครื่องมือเตรียมดิน (จอบ เสียม มีดคายหญ้า).....	.....	.....	.....
6.2 ชูดพรวนดินและใส่ปุ๋ย (สูดพรวนดิน ช้อนปลูก).....	.....	.....	.....
6.3 ชูดตัดแต่งกิ่ง (กรรไกรตัดแต่งกิ่งขนาดใหญ่ กรรไกร ตัดกิ่งขนาดเล็ก).....	.....	.....	.....
6.4 ชูดเครื่องมือขยายพันธุ์พืช.....	.....	.....	.....
6.5 ชูดสารชีวควบคุมความชื้นในดิน.....	.....	.....	.....
6.6 ชูดตรวจสอบความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ของดิน.....	.....	.....	.....
6.7 เครื่องพ่นยา.....	.....	.....	.....
6.8 เครื่องทดสอบดินหาธาตุ N-P-K.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
6.9 เครื่องฟักไข่สาริต.....	.....	.....	.....
6.10 เครื่องฟักไข่ขนาด 140 ฟอง พร้อมอุปกรณ์.....	.....	.....	.....
6.11 ตู้เพาะเชื้อพร้อมอุปกรณ์.....	.....	.....	.....
6.12 หม้อนึ่งอัดความดัน.....	.....	.....	.....
6.13 ชุดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ.....	.....	.....	.....
6.14 ชุดควบคุมการให้น้ำแปลงพืช.....	.....	.....	.....
7. มีเรือนเพาะชำไว้สำหรับเก็บรักษาพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และเพาะขยายพันธุ์พืช	.....	.....	.....
8. มีฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานเกษตร ต่อ ไปนี้	.....	.....	.....
8.1 ไก่.....	.....	.....	.....
8.2 เป็ด.....	.....	.....	.....
8.3 สุกร.....	.....	.....	.....
8.4 ประมง.....	.....	.....	.....
9. โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับการเรียนเกษตรและปฏิบัติงานเกษตร ต่อ ไปนี้	.....	.....	.....
9.1 พืชผักสวนครัว.....	.....	.....	.....
9.2 ไม้ดอก ไม้ประดับ.....	.....	.....	.....
9.3 ไม้ผล.....	.....	.....	.....
9.4 เลี้ยงสัตว์ (สุกร เป็ด ไก่ เป็นต้น).....	.....	.....	.....
9.5 การประมง.....	.....	.....	.....
10. โรงเรียนมีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตรอย่างเพียงพอ (เช่น บ่อน้ำ สระน้ำ น้ำคลองชลประทาน และลำคลอง).....	.....	.....	.....
สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ			
1. ควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร คือ	.....	.....	.....
1.1 จัดไว้ชั่วโมงสุดท้ายเพื่อที่นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1.2 จัดคาบคู่เพื่อที่จะให้งานที่ปฏิบัติเกิดความต่อเนื่อง และมีเวลาเพียงพอ.....	.....	.....	.....
2. การเรียนการสอนวิชาเกษตรควรส่งเสริมให้			
2.1 นักเรียนรู้จักคิด.....	.....	.....	.....
2.2 ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม.....	.....	.....	.....
2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน..	.....	.....	.....
3. การเปิดสอนวิชาเลือกเสรีควรให้นักเรียนเลือกเองตาม ความสนใจมากกว่าที่โรงเรียนกำหนด.....	.....	.....	.....
4. กระบวนการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง.....	.....	.....	.....
5. มีการจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ รอบตัว เช่น มีป้ายชื่อต้นไม้ พืชสมุนไพร ฯลฯ.....	.....	.....	.....
6. การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรเน้นวิธีการปฏิบัติเป็น หลักเพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์จริง.....	.....	.....	.....
7. ในการเรียนภาคปฏิบัติครูควรสาธิตวิธีการปฏิบัติแล้วให้ นักเรียนปฏิบัติตาม.....	.....	.....	.....
8. โรงเรียนควรมีการจัดสัมมนากลุ่มย่อยระหว่างครูผู้สอน วิชาเกษตรในหลักสูตรวิชาเกษตรเพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และการวางแผนการสอน.....	.....	.....	.....
9. ฝ่ายวิชาการควรร่วมกับครูเกษตรในการพิจารณาเปิดวิชา เรียนวิชาสอน.....	.....	.....	.....
13. วิชาเกษตรที่เปิดสอน ควรจัดให้เหมาะสมกับสภาพและ ความต้องการของท้องถิ่น หรือ ชุมชน.....	.....	.....	.....
14. มีการใช้แหล่งความรู้และแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นใน การเรียนวิชาเกษตร เช่น สถานที่ฝึกอาชีพในท้องถิ่น หรือ ฟาร์มเอกชน ฯลฯ.....	.....	.....	.....
15. ครูผู้สอนวิชาเกษตรควรมีความเข้าใจ หลักสูตร จุดมุ่ง หมายและธรรมชาติของวิชาที่สอน.....	.....	.....	.....
13. มีการนิเทศการสอนแก่ครูผู้สอนเป็นประจำ.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
14.ครูควรได้รับการฝึกอบรมความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรใหม่อยู่เสมอ	.....	.....	.....
15.ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการเกษตรตามความสนใจของตนเอง เพื่อที่จะทำให้เกิดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์.....	.....	.....	.....
16.มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิชาเกษตร เช่น ชุมนุมหรือ ชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตร.....	.....	.....	.....
17.นักเรียนสามารถปฏิบัติงานโครงการเกษตรที่บ้าน โดยมีครูเป็นผู้นิเทศ.....	.....	.....	.....
18.มีการเชิญวิทยากรผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่นักเรียน (เช่น เกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จ นักธุรกิจเกษตร เจ้าหน้าที่ทางการเกษตร หรือเจ้าของฟาร์ม).....	.....	.....	.....
19.ห้องสมุดควรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร โดยการจัดหาเอกสาร ตำรา หนังสือ หรือวารสารทางการเกษตรอย่างเพียงพอ.....	.....	.....	.....
20.มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเสริมความรู้ในเรื่องการเกษตรให้แก่เกษตรกร หรือผู้ที่มีความสนใจ เช่น การจัดนิทรรศการ การสัมมนา หรือการประชุมทางวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....
21.มีการจัดกิจกรรมที่สถานศึกษาภายนอกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น แหล่งวิชาการ หรือสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้และทักษะ.....	.....	.....	.....
23. จัดให้นักเรียนฝึกงานนอกสถานที่ หรือสถานประกอบการในช่วงวันหยุดหรือปิดภาคเรียน.....	.....	.....	.....
สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ			
1. ผู้บริหารและครูเกษตรร่วมกันศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
2. โรงเรียนได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่การเกษตรในโรงเรียน.....	.....	.....	.....
3. ผู้บริหารศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์การเรียนการสอนวิชาเกษตรเพื่อจะได้บริหารงานให้บรรลุจุดประสงค์	.....	.....	.....
4. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับครูเกษตรเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน.....	.....	.....	.....
5. มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบถึงจุดประสงค์ของวิชาเกษตรที่เปิดสอน เพื่อความเข้าใจ และสนับสนุนการเรียนการสอน.....	.....	.....	.....
6. ผู้บริหารมีความเป็นกันเองและเปิด โอกาสให้ครูเกษตร แสดงความเห็นอย่างอิสระ.....	.....	.....	.....
7. มีการการประชุมประสานงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรระหว่าง โรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....
8. โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนให้ความสะดวกในการของบประมาณเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การทัศนศึกษาดูงาน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ของที่ระลึก หรือค่าตอบแทนวิทยากร ฯลฯ).....	.....	.....	.....
9. โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้แก่หมวดเกษตรเพื่อใช้ในการซ่อมแซม จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือเกษตรในการจัดการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน.....	.....	.....	.....
10. มีการจัดนิเทศหรืออบรมครูเกษตร ในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง รวมทั้งระเบียบที่สำคัญในการขอความร่วมมือกับแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น.....	.....	.....	.....
11. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเกษตรทำงานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
12. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกษตรเพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตร (การฝึกอบรม หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น).	.....	.....	.....
13. ส่งเสริมสนับสนุนครูเกษตรให้เข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องหลักสูตร จุดประสงค์ การผลิตสื่อ และเทคนิคการสอน.....	.....	.....	.....
14. จัดคนงานและนักการรับผิดชอบงานประจำหมวดวิชาเกษตร.....	.....	.....	.....
15. สนับสนุนในความสามารถและผลงานที่ดีเด่น ตลอดจนเผยแพร่ผลงานของครูเกษตร.....	.....	.....	.....
16. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกษตรทัศนศึกษาดูงานแหล่ง วิทยาการใหม่ หรือเยี่ยมชมการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ	.....	.....	.....
17. ส่งเสริมให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้ ในการจัดการสอนวิชาเกษตรแก่ครูผู้สอน	.....	.....	.....
18. สนับสนุนครูเกษตรไปนิเทศนักเรียนที่ทำโครงการเกษตร ที่บ้าน เช่นงบประมาณ ค่าใช้จ่าย และยานพาหนะ น้ำมัน เป็นต้น.....	.....	.....	.....
19. โรงเรียนสนับสนุนยานพาหนะและใช้จ่ายต่าง ๆ ในการ จัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่.....	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตร

1. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ.....

.....

.....

.....

2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ.....

.....

.....

.....

3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการ.....

.....

.....

.....

4. อื่นๆ.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม
จำนวน 55 โรงเรียน

1. โรงเรียนผดุงนารี
2. โรงเรียนสารคามพิทยาคม
3. โรงเรียนมหาวิชานุกูล
4. โรงเรียนโคกก่อพิทยาคม
5. โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร
6. โรงเรียนแก้งวิทธานุกูล
7. โรงเรียนกันทรวิชัย
8. โรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรค์
9. โรงเรียนมะค่าพิทยาคม
10. โรงเรียนนาสีนวนพิทยาสรรค์
11. โรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม
12. โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม
13. โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์
14. โรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา
15. โรงเรียนเจ็อนพิทยาสรรค์
16. โรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล
17. โรงเรียนหนองเหล็กศึกษา
18. โรงเรียนวังยาวศึกษาวิทย์
19. โรงเรียนหนองบัวปียนิมิตร
20. โรงเรียนชื่นชมพิทยาคาร
21. โรงเรียนเสิงยี่นพิทยาคม
22. โรงเรียนคอนเงินพิทยาคาร
23. โรงเรียนกู่ทองพิทยาคม
24. โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
25. โรงเรียนปอพานพิทยาคม รัชมังกลาภิเษก
26. โรงเรียนหนองโพธิ์พิทยาคม
27. โรงเรียนนาคุณประชาสรรค์
28. โรงเรียนดงบังพิสัยนวการนุสรณ์
29. โรงเรียนมัธยมดงยาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

30. โรงเรียนกุศรังประชาสรรค์
31. โรงเรียนบรปือ
32. โรงเรียนบรปือวิทยาคาร
33. โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรพ์
34. โรงเรียนเลิงแฝกประชาบำรุง
35. โรงเรียนเหล่ายาววิทยาคาร
36. โรงเรียนโนนแดงวิทยาคม
37. โรงเรียนหนองโกวิชาประสิทธิ์พิทยาคม
38. โรงเรียนยางวิทยาคม
39. โรงเรียนโนนราษีวิทยา
40. โรงเรียนหนองม่วงวิทยาคาร
41. โรงเรียนพยัคฆภูมิวิทยาคาร
42. โรงเรียนเมืองเดาวิทยาคม
43. โรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม
44. โรงเรียนนาข่าวิทยาคม
45. โรงเรียนวาปีปทุม
46. โรงเรียนเสื่อโก้ววิทยาสรรค์
47. โรงเรียนคงใหญ่วิทยาคม รัชมิ่งคตภักเขก
48. โรงเรียนจัวบาววิทยาคม
49. โรงเรียนประชาพัฒนา
50. โรงเรียนหัวเรือพิทยาคม
51. โรงเรียนขามป้อมพิทยาคม
52. โรงเรียนแกดำวิทยาคาร
53. โรงเรียนมิตรภาพ
54. โรงเรียนนาภูพิทยาคม
55. โรงเรียนมัธยมยางสีสุราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

นายสมชาติ บุตราช เกิดเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2519 บ้านเลขที่ 128 หมู่ 3 ต.ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม

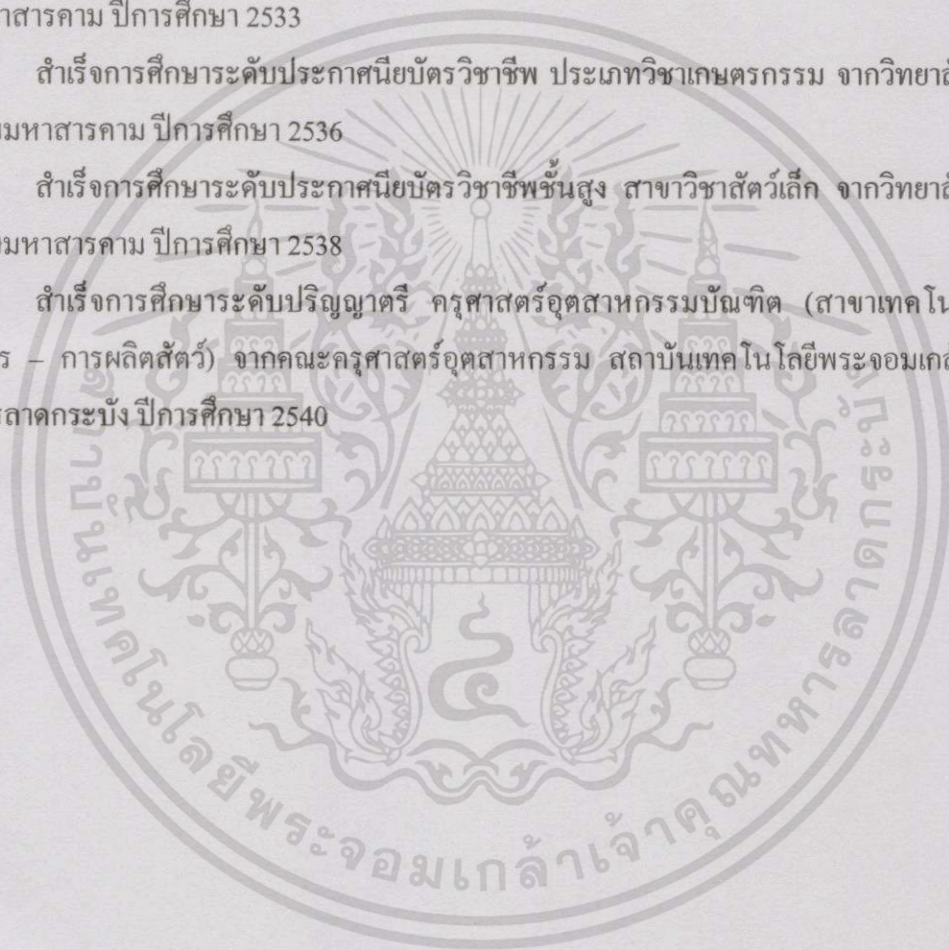
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม ปีการศึกษา 2530

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสารคามพิทยาคม อ.เมือง จ.มหาสารคาม ปีการศึกษา 2533

สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาเกษตรกรรม จากวิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคาม ปีการศึกษา 2536

สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาสัตวเล็ก จากวิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคาม ปีการศึกษา 2538

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (สาขาเทคโนโลยีการเกษตร - การผลิตสัตว์) จากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2540

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้